

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

ALAPÍTVÁ:
1862-BEN

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1997. március

CXXXII. évfolyam

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület
folyóirata

CXXXII. évfolyam 3. szám

(március)

A Szerkesztőbizottság tagjai: Apatóczy István,
dr. Balázs István, dr. Bartha Dénes, Gencsi Zoltán,
dr. Gőbölös Antal, Kertész József, Kovács Gábor, Mizik
András, Pintér Ottó, Pápai Gábor (a bizottság elnöke),
Sántha Antal, dr. Szendrői László, dr. Szikra Dezső,
dr. Szodfridt István, Varga Béla, Vaski László

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR

TERVEZŐSZERKESZTŐ: SÁGI MARGIT

Kiadó: Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó: Dr. Szikra Dezső

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon: 201-7737

Nyomdai munkák: Csathó és Társa
Nyomdaipari Kft.
Eger

Felelős vezető: Csathó Emil

A kézirat lezárva: 1997. március 3.

Terjeszti: az Országos Erdészeti Egyesület.
Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad
(1027 Budapest, Fő u. 68.) Megjelenik havonta.

A címlaphoz: A szabolcsbákai öreghárs
(*Tilia cordata* L.)

Fotó: Bartha Dénes

СОДЕРЖАНИЕ

М. ДАУНЕР: Будущее лесной промышленности Венгрии	65
Й. КОВАЧ: Лесная масса в энергетических целях и охрана среды	72
Работа Фаркаш Боли о лесоводстве, написанная в 1820 году (III)	83

TARTALOM

ERDÉSZETI POLITIKA

Dauner Márton: A magyar fagazdaság jövőképe	65
Dr. Várhelyi István: Az MTA-VEAB hároméves munkájáról	69
Dr. Varga Szabolcs: Újjáalakult a Mérnöki Kamara	70

ERDÉSZETI KUTATÁS

Dr. Kovács Jenő: Erdészeti biomassza energetikai hasznosítása és a környezetvédelem	72
Bodor László – Molnár Tamás: Tölgy-makk-termő ültetvények a Mecseki Erdészeti Rt. Sellyei és Szigetvári Erdészeténél	74
Dr. Gőbölös Antal: A Kecskeméti Arborétum születésének története	77
Dr. Csóka György: Erdővédelem a IUFRO Világkonferencián	78
Dr. Tóth Sándor: Nyár-felhasználás és falemezgyártás Magyarországon	80
Balatinecz János: Nyár-faanyagunk jobb hasznosításáért	81

AZ ÉV FÁJA

Dr. Szodfridt István: A kislevelű hárs termőhelyi igénye	82
--	----

ERDŐKERÜLŐBEN

Bolyai Farkas Erdészeti csonka munkája III. rész	83
Gál István: Bolyongás a Hargita táján II. rész	84
Schalkház Lipót: Tőprengés egy könyv szerzőjének erdőfelügyelőket érintő megállapításáról	85
Dr. Kollwenz Ödön: Néhány megjegyzés Jan Fillonnak a „Kétszáz éves erdésziskola” cikkére	87
A „Játék erdőn mezőn” pályázatának eredményhirdetése	89
Dr. Szodfridt István: Köszöntjük a 80 éves Papp Lászlót	90
KÖNYVESPOLC	91
EGYESÜLETI HÍREK	94

INHALT

Dauner, M.: Zukunftsbild der ungarischen Forst- und Holzwirtschaft	65
Dr. Kovács J.: Energetische Nutzung der Waldbiomasse und der Umweltschutz	72
Bolyai, F.-s verstümmelte Arbeit in Sache der Forstwirtschaft vom Jahre 1820 (III)	83

CONTENTS

Dauner, M.: The futuer view of Hungarian timber industry	65
Kovács J.: Forest biomass to energy and environment protection	72
Work on the forestry written by Farkas Bolyai in the year of 1820 (III)	83

DAUNER MÁRTON

A magyar fagazdaság jövőképe

Az elmúlt években gyökeresen megváltozott és folyamatosan változik a fagazdaság tevékenységének feltételrendszere. Emellett az erdővel mint ökológiai rendszerrel szemben a társadalom új követelményeket fogalmazott meg.

E szakterületen a gazdálkodás feltételeinek biztosítása érdekében az Erdészeti Hivatal folyamatosan elemzéseket végez és ezek alapján javaslatokat tesz, előterjesztéseket készít. Ehhez néhány éve PHARE-szakértői értékelések-jelentések is segítséget nyújtanak.

Az utóbbi két-három évben az Erdészeti Hivatal részletesen elemezte:

- az ágazat nemzetközi környezetét,
- a magyar fagazdaság erőforrásait és mozgásterét,
- a birtok-, tulajdon- és üzemszerkezetben bekövetkező változásokat,
- az erőforrások jellemzőit, elérhetőségét és működtetésük feltételeit,
- az ágazati kapcsolatokat,
- a pénzügyeket és az intézményrendszer működését,
- az erőforrás-fejlesztési szükségsegréségeket és a harmonizációs követelményeket.

Az említett elemzések alapján több forgatókönyv készült. Ezt követően az Erdészeti Hivatal összeállította előterjesztés formájában „Az erdőgazdálkodás, a fafeldolgozás és a fakereskedelelem jövőbeni lehetőségei, célok és feladatok” című anyagot a Földművelésügyi Minisztérium vezetése számára. Az anyag előkészítését mindenképpen indokolta az a helyzet is, hogy előkészítés alatt volt a ma már hatályban lévő 1996. évi LIV. törvény „Az erdőről és az erdő védelméről”. Az anyag alapot és segítséget adhat továbbá az 1997-ben megindított Nemzeti Agrárprogram és átfogó Agrártörvény fagazdasági szakterületet érintő részeinek kimunkálásához. Az említett anyag részletes kimunkálásban, függelékkel és mellékletekkel készült, melyet megküldtünk a szakágazat szervezetei, intézményei részére. A részletes anyaghoz készített *tézisszerű* összefoglalás:

Háttér

1. Az erdő mint ökológiai rendszer sokféle társadalmi igény kielégítésében játszik szerepet. Tájékoztatónk súlypontja – az erdő környezetvédelmi és szociális szolgáltatásairól meg nem feledkezve – az erdőgazdálkodás, a fafeldolgozás és a fakereskedelelem tevékenységének elemzése, jövőképeinek megalkotása. Ebben a szemléletben az erdő védelméről az erdőgazdálkodás feladata az erdő fa-

termő képességének fenntartása, bővítése, a fafeldolgozó ipar alapanyagokat és késztermékeket állít elő, a fűrésziparban (fűrészáru, parketta, csomagolóanyagok) és a lemeziparban (furnér, rétegelt lemez, faforgácslap, farostlemez), a fakereskedelem pedig mind az erdei faválasztékok, mind a fatermékek forgalmazását végzi. Az erdőgazdálkodás, a fafeldolgozás és a fakereskedelem együttesen fagazdaság.

2. Az Európai Unióban nem várható, hogy egységes erdészeti politikát alakítanak ki, ezzel együtt azonban a közösségi erdészeti politika mindazon erdészeti politikai problémával foglalkozik, amely határokon túlnyúló szabályozást igényel, amely meghaladja az érintett államok saját lehetőségeit. Minden, ami e követelményeknek nem felel meg, célstratégia koordinált erdészeti politika keretében oldható meg.

3. A világ éves fanövedéke – összehasonlítva más újratermelhető nyersanyagokkal – több mint a burgonya-, búza-, rizs-, kukorica-, árpa-, zab- és rozstermelés együttesen. Ipari alapanyagokkal összehasonlítva: a világ fakitermelése közel azonos a cement-, acél-, műanyag- és alumíniumtermelés összegével.

4. A világszerte a tűzfafelhasználás szerényebb mértékű, míg a fejlődő országokban meghatározó, és a népesség növekedésével szoros összefüggésben van.

5. Korunkra tehető az a felismerés, hogy az erdő nem csupán termőföld, amelyen faállomány van, hanem összetett és bonyolult életközösség, talajával,

vizeivel és a benne élő – egymással életközösséget alkotó – növényekkel, állatokkal. Mint a legkevésbé háborított élőhely biztosítékot nyújt az élővilág fennmaradásához, védi a talajt, a vizeket, tisztítja a levegőt, pihenést biztosít az ember számára, tájalkotó elem, ugyanakkor anyagi javakat is szolgáltat. Az Európai Unió a világ harmadik legnagyobb fafelhasználója, de csak szükségletének felét fedezi saját termelésből, az immateriális javak változó mértékű igénybevétele mellett.

6. Területét tekintve Magyarországon az erdő – a szántó után – a második legnagyobb művelési ág.

Az erdőgazdálkodás alá vont terület 1 861 845 ha (1994. december 31.), az erdőterülettel rendelkező és faállománnyal borított terület pedig 1 712 934 ha. Az élőfakészlet 303 millió m³, az átlagos élőfakészlet 189 m³/ha, a folyónövedék 11,3 millió m³, illetve 7,1 m³/ha. Az átlagos európai helyzettől eltérően Magyarországon az összes erdőterület 85 százalékán lombos erdő található, a fenyőerdők területe csupán 15 százalék.

7. Az erdők tulajdonosi szerkezete úgy alakul, hogy a jelenlegi erdőterületnek mintegy 60 százaléka állami, 40 százaléka magántulajdonban lesz a kárpótlási folyamat lezárultát követően. Az új erdőtelepítések azonban – a termőföld jövőbeni, minimálisan 80 százalékos magántulajdonosok okán – elősorban magántulajdoniak lehetnek. Mintegy 250-290 ezer új erdőtulajdonossal kell számolni.

8. Az állam tulajdonában lévő vállalkozói vagyoni értékesítéséről szóló 1995.

évi XXXIX. tv. alapján az állami erdők vonatkozásában a tulajdonosi jogosítványok gyakorlására a Pénzügyminisztérium a *Kincstári Vagyoni Igazgatóságot* hatalmazta fel.

9. Az állami erdővagyon meghatározó mértékben 19 az ÁPV Rt.-hez és 3 a HM-hez sorolt részvénytársaság kezeli, amelyek a fűrészipari kapacitások jelentős részével is rendelkeznek. A jelenlegi vállalatstruktúra kialakulásának történeti okai vannak, s a jelen körülmények között üzleti életképesség szempontjából nem nyújt kielégítő teljesítményt.

Ez a szerkezet 19+3 igazgatóságot, 19+3 felügyelőbizottságot, 19+3 felsővezetést és ezekhez kapcsolódó központi eredményez, de – bár nem jelentéktelenek – az ebből eredő általános költségek csak viszonylag kisebb problémát jelentenek.

A tényleges probléma az, hogy az elaprózott vezetési szerkezet megnehezíti, sőt szinte lehetetlenné teszi átfogó stratégiák kialakítását, ami által elvesznek azok a versenyelőnyök, amelyeket egy portfólió méretű és erejű szervezet birtokolna.

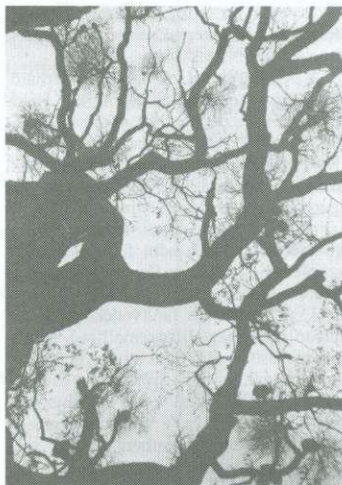
10. Az erdők anyagi és nem anyagi jellegű hozamai és szolgáltatásai tartamosságának biztosítása, az erdővagyon védelme érdekében Magyarországon több, mint 100 éve önálló erdészeti szakigazgatás létezik. A jelenlegi felépítésben 1979 óta működik és látja el az erdők védelme, fenntartása érdekében nélkülözhetetlen, jogszabályokban meghatározott igazgatási feladatokat az FM Erdőrendezési Szolgálat és 10 erdőfelügyelőség. A feladatokat végző intézmények rendkívül alacsony létszámmal, alulfiznanszírozottan, állandósult bizonytalanságban és túlterhelten látják el – az előzőekben vázoltak következményeként – a nagyságrendekkel gyarapodott munkát.

11. Az 1980-as évek végén még sikeres fazgazdaság az 1993. évre igen alacsony jövedelmi pozícióba került. A kilencvenes évek elején megindult változások, a piaci viszonyok alakulása, a keleti fapiac összeomlása, a jogszabály kereskedelmi korlátozások, az árfolyamvesztések, a növekvő kapacitáskihasználatlanság, a likviditási gondok enyhítésére felvett hitelek magas kamatterhei, a termelői árszínvonalat meghaladó input költségek növekedése járultak hozzá, hogy az eredményesség veszteségbe fordult. A magyar gazdaság 1994. évben elért 3 százalékos GDP növekedése az erdőgazdálkodás és faipar számára a kereslet növekedésével járt. Az állami erdőkezelő részvénytársaságok bel- és külső piaci pozícióinak javulása is növelte az eredményességet.

A 19 állami erdőgazdasági társaság az 1993. évi 554 millió Ft veszteséggel szemben 1994. évben 377 millió Ft adózás előtti eredményt ért el. Üzleti tevékenységük eredménye 1994. évben 816

millió Ft volt. Hosszabb távon azonban sebezhető, mivel nagymértékben kiszolgáltatott az exportigényeknek.

12. A magyar feldolgozó ipari kapacitások/feldolgozási technológiák nem felelnek meg a faválasztéki/fafajai lehetőségeknek, illetve adottságoknak. A fahasznosítás szerkezete a fejlődő országok színvonalán van, ami elsősorban az ipari fa (vékonyfa) hazai hasznosításában tükröződik. Ugyanakkor a magyar piac kicsi ahhoz, hogy optimálisan működtethető gyártókapacitás termékmennyiségét felvegye, tehát nagyobb régióban kell tervezni.

13. Piaci verseny tekintetében elsősorban Romániával, Csehországgal, Szlovákiával, Lengyelországgal, Horvátországgal kell számolnunk. Erdészeti adottságaik jobb, munkaköltségeik alacsonyabbak. Potenciális konkurensek tekinthetők a dél-kelet-ázsiai és az észak-amerikai fatermék exportőrök. A konkurenciaharcot távlatilag a hazai piacon is meg kell vívni. Ez sikeresen dinamikus termékinnovációval, vevőorientált értékesítési politikával lehetséges.

14. Ökológiai szemléletű és ökonomikus fahasznosítás termékpályái: a hengeresfát felhasználó fűrész-, furnér és rétegelt lemezt gyártó ipar, az ipari (vékony) fát felhasználó agglomerált lemez-, cellulóz- és papíripar, és az energetikai célú fahasznosítás. A felhasználói kör tehát az építőipar, a bútóipar és – jelenleg elsősorban – a lakosság. Az erdőgazdálkodás és a faalapanyag ipar szempontjából tehát meghatározó – mind a belföldi, mind az exportigények tekintetében – az építő- és a bútóipar aktivitása.

Fejlesztési pálya

15. Az erdőgazdálkodás nemzetgazdasági céljának az erdőkkel szemben támasztott sokrétű társadalmi igénynek hosszú távon történő biztonságos (tarta-

mos), a környezetvédelemmel, a földhasznosítás és a talajvédelem érdekeivel összehangoltan növekvő mértékű kielégítést kell tekinteni.

16. Az erdészeti politikai tervezés és cselekvés abban a keretben mozog, amelyet egyrészt az erdészeti politikai célok, másrészt az aktuális erdőszerkezet határoz. Az erdészeti politika célja az, hogy a természetes környezetünket alakító erdő tulajdonosa és a köz érdekeivel egyezően fennmaradjon, szolgáltatásai és termékei pedig piaci értékítéllettel kerüljenek forgalomba. A megfogalmazott célok közvetítése érdekében meg kell alkotni az erdővel összefüggő jogszabályokat. E tekintetben azonban megállapítható, hogy jogbizonytalanság jelenleg sincs. Az erdészeti politikai célok a társadalmi erdővel szembeni beállítottságát tükrözik. Ez a beállítottság nem állandó, folyamatosan változik.

17. A társadalmi igényeknek az erdőállomány gyarapításával, minőségének javításával lehet megfelelni. Prognózisok szerint a racionális földhasználat során a szántó művelési ágból 15-16 százalék más művelési ágban történő hasznosítással lehet számolni. Az alternatív földhasznosítás keretében történő erdőtelepítésnek – összehasonlítva más megoldásokkal – jelentős kockázati elemei is vannak. Mindenekelőtt a kárpótlási folyamat, valamint a rendelkezésre álló földterület termőhelyi adottságai. Az alternatív földhasznosítást pedig – mint lehetőséget – az agrárpolitika egyik elemeként kell alkalmazni.

18. Elfogadva az erdővel szemben támasztott komplex társadalmi igényt, az erdőtelepítést nem valamely erdőfunkció szolgáltatása létrehozásának első lépéseként, hanem ökológiai, ökonomiai és szociológiai igényeknek megfelelő nemzeti léptékű beruháznak kell tekinteni úgy, hogy nagyobb – folyamatosan bővülő – erdőterület esetén bővíthet a védelmi funkció betöltő, illetve a védett erdők területe is.

19. Reálisnak tekinthető erdőtelepítési ütem esetén (2000. évig 6000 ha/év, utána 10 000 ha/év) a kitermelhető fatömeg növekedésével számolhatunk. A problémát az jelenti – a feldolgozókapacitások fejlesztése szempontjából –, hogy az értékes fűrész- és lemezrönk részaránya 27-28% körül várható, ezzel szemben a ipari fa részaránya meg fogja haladni a 31%-ot, hazai feldolgozásra azonban bizonytalan.

Kockázati elem az új magánerdő-tulajdonosok erdőgazdálkodási szándékainak bizonytalansága (vagyongyarapítási céllal tartaleköl, saját célra végez kitermelést, nem jelenik meg kínálatával a piacon stb.).

20. Az iparpolitika részeként tudatos fanyersanyag-gazdálkodásra van szükség, mivel az erdő és a belőle kitermelhető nyersanyag – mint megújítható erő-

forrás – a nemzeti vagyon része. Nyilvánvaló, hogy a feldolgozó ipar erdészeti fejlesztésekkel harmonizáló fejlesztése nélkül az erdőgazdálkodás reménytelen helyzetbe kerülne, mivel jól működő feldolgozó ipar nélkül nincs életképes erdőgazdálkodás.

21. A liberalizált fatereskedelem a jelenlegi szervezeti struktúrában alkalmazott módszerekkel, az adott gazdasági helyzetben nem teszi lehetővé a maximális hozzáadott értékkel történő feldolgozást, nyersanyagexpórtúra ösztönöz. A versenytárgyalásos alapanyag-értékesítési rendszer differenciált bevezetésére, adott esetben az árverések gyakorlatának megvalósítására van szükség.

22. Szükségszerű az erdészeti politika, az ökológiai kérdések, a mezőgazdasági tevékenység, a térségi fejlesztések és az iparpolitika ökonómiai keretben történő összehangolása, szintetizálása. Az erdőfa rendszer haszna és hasznosítása révén ugyanis egyedülállóan pozitívának értékelhető. Zárt szén ciklusa révén nyhi a CO₂ immisziót, területegységre vetítve relatíve magas energiapotenciálja van, szerkezeti anyagként történt hasznosítása után pedig pótlólagos energetikai hasznosítása vehető számításba.

23. A fagazdaság számára javasolható stratégiai irányoknak inkább a minőségfejlesztést kell megcélozni (differenciált termékszerkezet, gazdálkodás hatékonysága, rugalmasság, szervezettség), mintsem mennyiségi kérdésekkel foglalkozni. Ezzel együtt azonban nem feledhető, hogy az erdei faválaszték-struktúráknak nem felel meg a feldolgozó ipar technológiaszerkezete, és ez folyamatos pénzügyi, piaci konfliktusok forrása, emellett, hogy a magyar piac kicsi, tehát korszerű technológiával előállítható termékek piacutatasakor csak az ország-határokat meghaladó méretekben lehet gondolkodni. A versenyképesség fejlesztésének alapvető feltétele a termékinnováció és a marketingmunka fokozott támogatása és javítása.

24. Az új erdőtulajdonosoktól nem várható el, hogy szakmai, jogi, pénzügyi ismeretekkel rendelkezzenek. Társadalmi érdek azonban az erdők stabilitásának megőrzése, ezért – legalább addig, amíg a magántulajdonos szervezetek meg nem alakulnak – az államnak vállalnia kell az erdészeti szaktanácsadás szervezését és finanszírozását. Távlatilag a szaktanácsadás vállalkozói tevékenységnek tekinthető.

25. Az erdészeti fejlesztésekben az erdőállomány minőségének javítása és az erdőállomány bővítése vehető fel. Az indokok: környezetvédelem, alternatív földhasznosítás, piaci követelmények. Emellett, illetve ezzel egyidejűleg kell gondolni az erdészeti infrastruktúra fejlesztésére is. Utóbbi az erdőfeltárási tevékenység aktivitásának növelését jelen-

ti a környezet- és természetvédelmi szempontokat érvényesítő feltárási úthálózati bővítésével. A felsorolt erdészeti fejlesztések – sajátosságaiknál fogva – költségvetési támogatást igényelnek.

Mivel az erdőgazdálkodást az agrár-gazdaság szerves részének tekintjük, ezért a forrást ebben a rendszerben kell megjelölni, kiemelve az erdő alternatív földhasznosításban, környezetvédelemben játszott szerepét. A források örökös szükségessége miatt – az automatizmus érvényesülése mellett – rendszeresen mérlegelendő, hogy milyen arányt képviselhet a minőségfejlesztés, illetve a -bővítés. Olyanformán, hogy az erdészeti, környezet- és természetvédelmi, ipari, infrastrukturális és regionális érdekek egyensúlyban legyenek. Az egyensúlyt a szubszidiaritás elve alapján lehet érvényesíteni. Megoldatlan az erdőgazdálkodók által szükségeszerűen végrehajtott közcélú feladatok és infrastrukturális fejlesztések folyamatos és biztonságos finanszírozása. Ha a társadalom deklarálta, hogy az erdő immateriális szolgáltatásai közcélúak, akkor képviselőinek e feladatok finanszírozásáról gondoskodni kell.

26. Az erdőgazdálkodás számára legnagyobb kockázatot az jelenti, ha nem javul az erdei faválaszték-kínálat és a feldolgozó ipari technológiák harmonizációja. Ezért a fahasznosítás technológia és eszközfejlesztése terén arra kell törekedni, hogy egyrészt az értékes keménylombos erdőállomány, másrészt a vékonyfa-választékok hazai feldolgozása minél nagyobb hozzáadott értékkel valósuljon meg. Ehhez Magyarországon nem, vagy igen korlátozott mértékben áll rendelkezésre tőke, illetve az előállítható termékek nagyobb piacot igényelnek, mint a magyar. E tekintetben a külföldi pénzügyi vagy szakmai befektetők jelenthetik a lehetőséget a fagazdaságban beruházni szándékozóknak nyújtható kormányzati kedvezmények vonzerejével. Az iparszerkezetet a komparatív előnyök érvényesíthetőségével kell minősíteni és átalakítani. A fagazdaságban jelenleg létező termelői-feldolgozó-igergalmazói struktúra ennek végrehajtása érdekében átalakításra szorul.

Szükséges teendők, ajánlások

Logalkotás, intézményrendszer

27. A Földművelésügyi Minisztérium által elkészített, a Kormány által elfogadott és a Parlamentnek átküldött, erdőkről és az erdők védelméről szóló törvénytervezet törvényerőre emelkedése után el kell készíteni a vonatkozó végrehajtási rendeleteket.

Szakigazgatás

28. Az erdővagyon védelme érdekében a fejlett államokban (melyek hazánkhoz hasonló ökológiai adottságokkal – erdőállományokkal – és erdőgazdálkodási múlttal rendelkeznek), így az EU országokban önálló erdészeti szakigazgatási szervezetet működtetnek. A harmonizáció és a hatékonyság növelése érdekében célszerű volt az erdőrendezés és erdőfeltárási intézményeinek összehangolásával egységes erdészeti szolgálat létrehozása, amely meghagyja a területi működéshez szükséges önállóságot, a biológiai alapokhoz alkalmazkodó regionális működési területeket, azok mozgékonyágát, a megfelelő döntési jogköröket, de a szakmai elemző, fejlesztő, ellenőrző munkát jobban ellátja, az informatikai és műszaki fejlesztési feladatokat egységesen és takarékosan oldja meg. Az ágazati döntés-előkészítésekhez magas színvonalú elemzések szolgálat.

Erdészeti fejlesztések és támogatások

29. Határozottan támogatni kell az őshonos fajokra helyezett hangsúlyt az erdőtelepítés és erdőfelújítás területén, összhangban a természetvédelemmel, illetve a termőhelyi adottságokkal, tekintettel a fajafelhasználás általános irányelveire, az őshonos fajok nemesített szaporítóanyagának biztosítására, valamint az őshonos fajok számára alkalmatlan termőhelyek más fajokkal történő telepítésére az alternatív földhasznosítás, illetve a vidékfejlesztés keretében.

30. Meg kell vizsgálni az erdővel kapcsolatos illetekeket és javaslatot kell tenni olyan illetekiszabásra, amely vonzóvá teszi az erdő birtoklását és ott a tar-

Az erdőben élő fajok összeírását év óta törvény teszi kötelezővé a németországi Brandenburg tartományban az erdészeti személyzet részére. Egyelőre 108 fajról van szó (10 emlős, 46 madár, 11 kétlélő, 14 rovar és 27 növény). Az összeírásba besegíthetnek külsők (vadászok, szakértők) is. A lista alapja lesz mind a természetvédelmi, mind az erdőgazdasági munka tervezésének, folytatásának. A helyi összeírás feldolgozása központilag, számítógépen történik és szoros kapcsolatot tart a természetvédelmi szervekkel. Ezen a révén az erdőművelés a jövőben eredményesebben veheti majd számításba a fontosabb élőhelyek megőrzését, kíméletét is.

A rendelkezést a gyakorlat megértéssel fogadta és az eltelt egy év alatt máris jó eredmények születtek.

(AFZ/DW 1996. 25. Ref.: Jérôme R.)

tamos gazdálkodást. Jelenleg illetékköteles a fellebbezés, az adásvétel, az öröklés, az ajándékozás.

Javaslat illetékkiszabásra. A nagyobb és megfelelő, tartamos hozamokat biztosító erdőbirtok nagyság kialakulása érdekében az erdőtulajdonos átruházása (elidegenítés, ajándékozás, csere, adásvétel, öröklés stb.) esetén, amennyiben a helység a határon belül, a helyi lakosú személyek részére történik és meglévő erdőhöz, kisebb birtok nagyobbhoz csatlakozik, gazdasági társaságokhoz, erdőbirtokossági társulathoz kapcsolódik stb., illetékmentességet biztosítson a törvény átmenetileg legalább 5 évig (vagy tovább). Az ilyen módon keletkezett adóköteles jövedelem utáni adó elengedése méltányossági eljárás keretében legyen jogosult az adóhatóság.

Minden olyan erdőingatlan ügyben, amely a birtokkoncentrációt segíti elő, illetékmentességre lenne szükség.

Gyártmány- és gyártásinnováció

31. A fafeldolgozás területén – beruházások esetén – elsősorban a nagyobb hozzáadott értéket megcélzó lombosfa-alapú késztermékek, illetve vékonyfa hasznosító technológiákat (pl.: LVL-Laminated Veneer Lumber – rétegelt furnér tartószerkezet, MDF-Medium Density Fiberboard – közepes sűrűségű farostlemez, OSB-Oriented Strand Board – orientált szerkezetű faforgácslap) kell előnyben részesíteni, beleértve a felületkezelést is. Emellett az alternatív földhasznosítás keretében megvalósuló erdőtelepítések esetén jó esélye lehet az energetikai hasznosításnak is.

32. A lemezipari alternatíva esetén mintegy 650 000 – 900 000 m³ alapanyag-igényű feldolgozóüzem létrehozásával lehet számolni. Nyilvánvaló, hogy ilyen léptékű beruházás csak külföldi befektető részvételével valósítható meg. Magyar partner pillanatnyilag csak egy átfogó stratégiával rendelkező erdészeti portfólió lehet, különös tekintettel a hosszú távú alapanyag-szállítási szerződések létrehozására.

Kereskedelempolitika

33. Meg kell vizsgálni azon kereskedelempolitikai eszközök alkalmazásának lehetőségét, amelyek lehetővé tehetik

- a nagy értékű alapanyag hazai feldolgozását, illetve
- a hazai fatermékek piacának védelmét az importtermékekkel szemben,
- továbbra is aktívan részt kell venni a FAO Fabizottságának erdészeti fatermékek eredetigazolásával foglalkozó programjában.

34. Az EU országokban alkalmazott mintára ki kell dolgozni egy olyan marketing-koncepciót, amely egyrészt garantálja az erdő fenntartható fejlődését, másrészt képes elősegíteni a fatermékkelreslet kielégítését is.

Tájékoztató

az FM Erdészeti Hivatala és az Oroszországi Szövetségi Erdészeti Szolgálat közötti együttműködési tárgyalásokról

Az FM Erdészeti Hivatalának meghívására 1997. január 13-16. között Magyarországon tartózkodott az Orosz Federatív Köztársaság erdészeti küldöttsége.

A tárgyalások fő célja: magyar-orosz erdészeti együttműködési szerződés aláírása volt. Az együttműködés előkészítése két éve kezdődött és a két ország erdészeti főhatóságai az együttműködési megállapodást most január 14-én írták alá.

A „Megállapodás” az Orosz Erdészeti Szövetségi Szolgálatá és a Magyar Köztársaság Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti Hivatala között az erdőgazdasági ágazatban történő együttműködésről szól.

Az együttműködés célja az erdővel való egyszerű gazdálkodási gyakorlat fejlesztése, beleértve a fa- és nem fa erőforrások komplex hasznosítását és feldolgozását, valamint a társadalmi érdekeket az erdő ökológiai funkciójának és biológiai sokféleségének megőrzésében.

Az aláíráson az előzőleg megalakított közös munkacsoport tagjai vettek részt.

Orosz részről: M. D. Girjajev, társelnök, az Oroszországi Szövetségi Erdészeti Szolgálat (FFSZR) vezetőhelyettese, erdészeti miniszterhelyettes és B. K. Szolovjov, a FFSZR Nemzetközi Együttműködési Hivatalának vezetőhelyettese;

Magyar részről: Dauner Márton, társelnök, az FM Erdészeti Hivatalának elnöke; dr. Fühler Ernő, az ERTI főigazgatója, Halász Gábor, az Állami Erdészeti Szolgálat főigazgatója, Veperdi Irina, társítkárr, az ERTI tudományos munkatársa.

Az orosz küldöttséget megérkezésük után fogadta Buzássy Lajos helyettes államtitkár és Dauner Márton, az FM EH elnöke. Részletes tájékoztatást adtak Magyarorságot erdészeti politikájáról, az erdészeti szakhatósági és rendezési tevékenységéről, valamint mindezek intézményi rendszeréről.

Rövid hazai program keretében a küldöttség meglátogatta az ÁPV Rt.-t, ahol Gerely Ferenc, az Erdészeti Portfólió igazgatója részletes információval foglalt a magyarországi szakágazat felépítéséről, helyzetéről, a privatizáció jelenlegi folyamatáról.

Ezt követően a küldöttség látogatást tett az Állami Erdészeti Szolgálatnál,

ahol Halász Gábor főigazgató és munkatársai tájékoztatást nyújtottak az AESZ megalakulásával kapcsolatos szervezeti, felépítési és hatósági kérdésekről, valamint a magyar erdőrendezés helyzetéről, illetve a Szolgálaton belül folyó tudományos projektekről. Az Erdészeti Tudományos Intézetben tett látogatásuk során átfogó képet kaptak a magyarországi erdészeti kutatások főbb irányairól, valamint az ERTI jelenlegi helyzetéről.

Az intézményeknél tett látogatások és tárgyalások során mindkét fél részéről számos javaslat hangzott el a két ország közötti erdészeti együttműködés tekintetében vonatkozásában, különös tekintettel a gyakorlati szakemberek közötti élő kapcsolat kialakítására. Az együttműködés már ez évben kezdetét veszi erdészeti szakemberek devizamentes csereutássa formájában.

A „Megállapodás” végrehajtásából adódó feladatok teljesítését orosz-magyar erdészeti munkacsoport koordinálja és részletes együttműködési programokat dolgoz ki tudósok, szakemberek, intézmények és szervezetek bevonásával a közvetlen kapcsolatteremtés érdekében.

A munkacsoport évente legalább egyszer ülésezik felváltva az Orosz Föderációban, illetve Magyarországon, hogy számba vegye az eredményeket és további javaslatokat dolgozzon ki.

A jelen „Megállapodás”-t öt éves időtartamra kötik, érvényessége meghosszabbodik újabb öt évre, ha a felek egyike sem mondja fel a lejárat előtt hat hónappal.

Az orosz küldöttség vezetője, Girjajev úr a szakajánát adott interjúban hangsúlyozta ennek az újra induló és nagy múlttal rendelkező együttműködésnek a fontosságát és várható eredményességét, valamint az erdész szakma nemzetközi jellegét, továbbá azt, hogy a sokszor hasonló problémákkal küzdő erdészek munkája az egész világon közös célok elérése érdekében folyik.

Az orosz küldöttség rövid – de vendégeink véleménye szerint nagyon hasznos – magyarországi látogatása a felek egyetértésével, a további együttműködés fontosságának kihangsúlyozásával zárult.

Veperdi Irina
a munkacsoport magyar társítkárra

Országos Erdészeti Egyesület
Schmotzer András elnök

Tisztelt Elnök Úr!

Az északi sielésben már több évtizedes hagyományú, rangos versenysorozat az Európai Erdészeti Északi Siverseny. Az 1993. évi verseny színhelye Magyarország, Galyatető volt, s a rendezés – nem kis részben az Országos Erdészeti Egyesület közreműködésének köszönhetően – széles körű nemzetközi sikert aratott. A másik, jellemben az Erdészeti még inkább kapcsolódó sportágban, a tájékozdási futásban is – skandináv kezdeményezésre – újtára indult egy hasonló sorozat. Ennek keretében idén már 10 európai ország – közöttük első ízben hazánk is – több mint 600 erdész-sportolója vett részt Svédországban a 3. Európai Erdész Tájfutó Versenyen. Látna az ilyen versenyek iránti egyre nagyobb érdeklődést, és tapasztalva a svédországi rendezvény sikerét, a közvetlenül érdekeltekkel folytatott előzetes egyeztetés után vettük a bátorságot, hogy jelentkezünk az 1998. évi 5. Európai Erdész Tájfutó Verseny megrendezésére. A verseny színhelyként a Kiskunságot tervezzük, mely természeti adottságaira nézve mind európai erdésznek, mind európai tájfutónak igazi kuriózum. A rendezvény házigazdája a KEFAG Rt. lenne. A szervezőbizottság magja már meg is alakult: dr. Göbölös Antal, Sódár Pál, Spiegl János.

A szervezőbizottság nevében ezúton kérem a tisztelt Elnök Urat és rajta keresztül az Egyesület elnökségét, hogy ezen terveinkről az egyesület tagjait és tisztségviselőit tájékoztassa, tegye lehetővé, hogy a verseny egyik rendezője – helyi csoportja útján – az Országos Erdészeti Egyesület legyen, nyújtson erkölcsi és szerény lehetőségeihez mért anyagi támogatást nemzetközi rendezvényünk sikeres lebonyolításához.

A szervezőbizottság nevében, tisztelettel

Spiegl János
OEE Kiskunsági Csoportja

Az MTA-VEAB Mező- és Erdőgazdálkodás Munkabizottság hároméves (1994-96) munkájáról

A VEAB Gazdaság-, Jog- és Társadalomtudományi Szakbizottságán belül a munkabizottság ilyen szervezetben másfél évtizede működik. Munkája eddig négy mandátumi időszakra terjedt (az előzőekben ötévesek –, az utóbbiakban háromévesek voltak a periódusok). A tárgyidőszak mandátuma december végéig lejár.

A mandátumi időszakban a munkabizottságra és tevékenységére a következők voltak a jellemzők, amit röviden öt pontban lehet vázolni, összegezni.

1. A munkabizottság oktatókból (42%) és gyakorlati szakemberekből (45%) áll, kevés a kutató (13%). A különböző intézményeknél (főleg oktatási) 51%-a, a gazdálkodó szervezetekben 29%-a dolgozik. A nyugdíjasok aránya 20%-ot tesz ki. Közigazgatási terület szerint vizsgálva a munkabizottsági tagok közül a legtöbben Győr-Moson-Sopron megyeiek (55%), 20% Vas megyei, Zalában 16% lakik, a többi megyéből a kollégák 10%-ban vannak jelen a munkabizottságban.

2. A térségben végzett kutatómunka eredményei rendszeresen konferenciákon, felolvasó üléseken kerülnek nyilvánosságra. Jellemző, hogy az elmúlt mandátumi időszakban a konferenciák stagnáló számúak. Évente a munkabizottság önállóan egy-két konferenciát, egy-egy tudományos ülést és egy-egy tapasztalatsere összejövetelt szervezett.

Tartalmilag a rendezvényekről megjelent VEAB kiadvány tanúskodik. Sikeres konferenciát tartottunk a mező- és erdőgazdálkodásról és az erdőértékeléssel kapcsolatos kutatási eredményekről. A konferenciát Keszthelyen a BEFAG-nál szerveztük meg, amelyet az MTA Agrárközgazdasági Bizottsága is magáénak vallott. Az egyes tudományos rendezvényekről három kiadvány, a szakbizottsági konferenciákon a 8 szekció korreferátumai, azok vitáinak összefoglalóival együtt viszont több VEAB kiadványban került nyilvánosságra (publikálták). Hasonlóan elég jól sikerült (tartalmilag) a Közgazdaságtudományi Munkabizott-

sággal közösen tartott ülés, amelynek témája az időszerű agrárgazdasági kérdések voltak. Előadója Sijos Aladár akadémikus, az MTA Agrárközgazdasági Bizottságának elnöke volt, aki az MTA IV. és IX. osztálya részéről rendszeres segítője a szakbizottság és a munkabizottság rendezvényeinek.

3. A tudományos továbbképzés, a fokozatok megszerzése az utóbbi két évben felgyorsult és jelenleg több védés folyamatban van. Egyrészt a hagyományos TMB rendszerben benyújtott kandidátusi disszertációk védeése még két-három kollégánál, másrészt megnövekedett a PhD fozozatra pályázók száma.

4. VEAB pályaműveket – amelyek szintén a kutatási eredményekről tanúskodnak – a munkabizottság tagjai rendszeresen benyújtanak.

A 9 benyújtott pályázat közül hetet fogadott el a VEAB. Ebből három I., kettő II., és kettő III. díjban részesült munkabizottsági területről. (Jelenleg az I. díjjal 30 ezer, a II. díjjal 20 ezer és a III. díjjal 15 ezer forint jár.) Javasoltuk VEAB pályázati kiírásra. Téma: egyes természeti erőforrásokkal való gazdálkodás, a magán mező- és erdőgazdálkodás lehetőségei, problémái és az erdőértékelés újabb eredményei.

Összegezve a munkabizottság 3 éves munkáját és azt mérlegre téve, a problémák ellenére a tevékenységünkben nem egy leszálló ágú akadémiai mandátumi időszakot záruk. Több célkitűzést (amelyek a 3 éves programunkban szerepeltek) sikerült megvalósítani. Sokkal többet elérni kedvezőbb feltételek mellett lett volna lehetséges. A következő 1997-98-99-es évi mandátumi időszakra vonatkozó feladatokat az eddigi munkánk tapasztalatainak az analízise és a várható lehetőségek figyelembe vételével lehetséges meghatározni. A munkabizottság ülésén elhangzottak alapján a következő időszak munkaprogramját elkészítettük, a feladatokat a 3 éves és az 1997. évben szerepelnek.

Dr. Várhelyi István

Szent György-napi Agrárakko
PÁPA '97
MEZŐGAZDASÁGI KIÁLLÍTÁS ÉS VÁSÁR
1997. április 25-27.
Helyszín: Várkert, Pápa

Köztestületként újjáalakult a Mérnöki Kamara

Az Országgyűlés 1996. június 26-i ülésén elfogadta az 1996. évi LVIII. Tervező és szakértő mérnökök, valamint építésszakmai kamaráiról szóló törvényt.

A törvényben megfogalmazott cél a jogszabály által kötelező jogosultsághoz és névjegyzékbe vételéhez kötött önálló mérnöki és építészeti tevékenységet csak az folytathat, akit – meghatározott szakmai és egyéb feltételek alapján – az illetékes kamara tagjai közé felvesz. A kamarai tagság alanyi jog: elnyeréséhez kizárólag a törvény által előírt feltételek meglétét kell igazolni.

Általában a köztisztviselői hatáskörrel rendelkező szakmai kamarákat a személyes felelősség, a megbízó és a szakember közötti bizalmi viszony jellemzi, és ennek érdekében hozzák létre. Ilyen például az orvos vagy az ügyvéd munkája, de ilyen a mérnök és az építész tevékenysége is. A mérnöki tevékenységbe tartozónak veszi természetesen a törvény a kutatás, fejlesztés, üzemechnológiai irányítás, oktatás, tervezés, mérnöki szaktanácsadást, szakértést is. Ezek közül elsősorban a tervezés, szakértés, szaktanácsadás olyan, amelyekre a szakmai kamarákra vonatkozó említett ismérvek elsősorban jellemzők, és amelyek hatályos jogszabályaink is külön szakmai feltételekhez, egyéni jogosultsághoz kötnek.

A szakma és a mérnöki társadalom a törvény alapján alapuló új kamarától a szakmai öngazdálkodás befolyásmentes megerősödését, a szakma társadalmi presztízsének javulását, a szakmai közélet tisztábbá válását, a szakmát érintő kérdésekbe való beleszólási jogot várja, mindez nem önös érdekből, hanem a megrendelő biztonsága és haszna érdekében.

Tekintettel arra, hogy a tervezői és szakértői jogosultsági engedélyekről az

államigazgatási eljárás általános szabályai szerint közigazgatási határozat keretében kell dönteni, a törvény új rendelkezik, hogy ezen ügyekben első fokú hatóságként a területi kamarák, másodfokon pedig az országos kamara jár el.

A kamarai tagság kötelezővé válik mindazok számára, akik jogosultsághoz, névjegyzékbe vételhez kötött tevékenységet, jelen szabályozás szerint mérnöki, építészeti tervezést, szakértést, szaktanácsadást kívánnak folytatni.

A kamarai tagság feltételei:

- magyar állampolgárság, vagy magyarországi lakóhely, illetve tartózkodási engedély igazolása;

- büntetlen előélet, illetve annak igazolása, hogy a kérelmező nem áll büntető eljárás, illetőleg foglalkozástól való eltiltás hatályos ítélet alatt;

- szakirányú vagy legalább részleges szakmai képzést nyújtó egyetemi oklevél legalább 2 év szakmai gyakorlattal, illetve főiskolai oklevél, legalább 5 év szakmai gyakorlattal.

A kamarák további feltételeket nem támasztanak, az előírt feltételek megléte esetén a kérelmező felvételét nem lehet megtagadni. Fontos azonban, hogy a **kamarai tagság megléte** csak szükséges, és nem elégséges **feltétele a tervezői és szakértői tevékenység** folytatásának, illetve **névjegyzékbe vételnek**. Ezen tevékenységekre kormány-, vagy miniszteri rendelet további és eltérő szakmai és működési feltételeket is megállapíthat, mint ahogy ez jelenleg is megvan. A kamarák joga és hatásköre, hogy ezen feltételek teljesülését ellenőrizzék, ezek alapján a hatósági engedélyeket kiadják, vagy intézkedjenek kizárás, illetve törlés ügyében.

Az alaptevékenységet a területi (az 1996. végén megalakult megyei Mérnöki Kamarák) gyakorolják, melyek önkor-

mányzati alapon működő szakmai öngazdálkodó szervezetek. A megyei kamarák küldöttjei 1997. január 1-én 8156 regisztrált tag képviselésében megalakították a Magyar Mérnöki Kamarát. Az országos kamara joga és kötelezettsége, hogy létrehozza az egyes mérnöki és építészeti szakágakat képviselő szakmai tagozatokat.

Minden kamarai tagot valamely területi kamaránál vesznek nyilvántartásba, de mérnöki, illetve építészeti tevékenységét az egész ország területén végezheti.

A törvény úgy rendelkezik, hogy „**az e törvény hatálybalépését megelőzően kiadott engedélyk – amennyiben a jogosultsággal rendelkező személy a kamarai tagfelvételt nem kéri, illetve a kamarai tagságra a törvény rendelkezési szerint nem jogosult – a törvény hatálybalépését követő 180. napig érvényesek.**” Tekintettel arra, hogy a törvény megjelenésétől a hatálybalépésig is 180 nap telik el, ez azt jelenti, hogy a jelenleg érvényben lévő tervezői és szakértői és szaktanácsadási engedélyk ez év közepéig maradnak érvényben.

A szakmai tagozatok között szerepelnie kell az Erdészeti és Faipari Tagozatnak is. E szakmai tagozat, amely 1989 óta a kamarai törvény, később a „Tervező és szakértő mérnökök, valamint építésszakmai kamaráiról” szóló törvény megszületéséért dolgozó Mérnöki Kamara, majd Mérnök Egyesület első szakmai tagozatai közé tartozott, újjáalakítása folyamatban van. A korábbi vezetőségéből alakult előkészítő bizottság amint az országos nyilvántartásból megkapja a belépési nyilatkozatokat, az Erdészeti és Faipari Tagozaton megjelölt tagok listáját, gondoskodik az alakuló gyűlés összehívásáról.

Az új törvény az erdészletben és faiparban dolgozó kollégák közül sokat érint. Ajánlom a törvény tanulmányozását és szakmai tevékenységük során annak figyelembevételét azoknak, akik jelenleg vagy a jövőben önálló tervezői, szakértői, illetve szaktanácsadási tevékenységet kívánnak folytatni.

A Magyar Mérnöki Kamara iránt érdeklődőknek további felvilágosítással a megyei Mérnöki Kamarák, illetve az Erdészeti és Faipari Tagozatot előkészítő bizottság tagjai adnak az alábbi címen:

Marosi György (ERTI Kísérleti Állomás, Sopron, Paprét 17. Tel.: 99/311-891, 99/311-017)

Dr. Szabadhegyi Győző és dr. Varga Szabolcs (Soproni Egyetem, Sopron, Ady u. 5. Tel.: 99/311-100)

Az ismertetést az 1996. évi LVIII. Tervező és szakértő mérnökök, valamint építésszakmai kamaráiról szóló törvény és a Mérnök Újságban megjelent cikkeik alapján összeállította:

dr. Varga Szabolcs

BAJBAN VAN A BÉCSI BOKU EGYETEM – ellátatlan a mindig vezető szerepű erdőművelési intézete és tanszéke. A korábban világhíres erdőművelő *J. Mayer* után egy évre hazahozták az USA-ból egyik volt tanítványukat, aki azonban a legutóbbi nyári szünet után a további szerződéstől elállt.

A legrosszabb időben történt mindez, amikor egész erdőgazdálkodásuk változás előtt áll: a természetközeli erdőművelést kell a gyakorlatba bevezetni. Ausztriának e téren jelentős feladatai vannak. Erdeinek negyede minősíthető természetközelinek, további 41% – mérsékeltlen átalakítottak mondható, így mindössze kétharmada mutathat érintetlen életközösségeket, egyharmadán pedig átalakítás szükséges. Bizonyos megoldásra utal talán a szaklapjokban – az ÖFZ 12. számában – megjelent közlés, mely szerint a lapnak tíz éven át főszerkesztője a lapotl megválik. Ezzel lapunk 1987. évi 231. oldalán bemutatott tudományos képzettségű, jó gyakorlattal bíró, országosan elismert szakember szabadulhat fel magasabb célokra.

(ÖFZ 1996. 12. Ref.: Jérôme R.)

Agrárkamara Elnöki Kollégium

Elnöki Kollégium megalakításáról határoztak a főváros és a megyék agrárkamarainak vezetői. A Budapesti Agrárkamara január 17-én tartott rendezvény legfőbb célkitűzésének az ágazat helyzetének javítását tartották. Ennek egyik eszközeként jelölhető meg a közterületi kamarák eddigiekben elért eredményeinek szélesítése, a több mint két éves működés sikeres gyakorlati tapasztalatainak országos méretekben történő alkalmazása.

Az agrártermelők sok százeresz tábora. a szövetkezetek és a különféle gazdálkodó szervezetek tagjai, az egyéni gazdálkodók, az őstermelők, vagyis a kamarák tagjai számára valószínűleg kell tenni az öngazgatást, a gazdasággal összefüggő közfeladatok egy részének valódi átvételét.

Az elnöki kollégium a fővárosi és a megyei kamarák törvényben meghatározott – és el nem vonható – feladatai körében közvetlen szakmai véleményformáló, tanácsadó főrummá kíván válni, ezzel is erősítve a mezőgazdaság, ezen belül a Magyar Agrárkamara előtt álló feladatok mind teljesebb körű megvalósulását. Az eddigi működés során világossá vált, hogy egyes – a területi agrárkamarak hatáskörébe tartozó feladatoknál is, szükséges lenne egyeztetett, esetenként egységes fellépést választani, a jó megoldásokat egymás számára ismertté tenni.

A válságos helyzetű magyar mezőgazdaságnak a közeljövőben rendkívüli kihívásoknak kell megfelelnie. A mezőgazdaság országos szintű önkormányzatának, továbbá a hatékonyan működő nemzetközi kapcsolatoknak a kialakítása; a kormányzati gazdaságfejlesztési programok véleményezése és a célrányos javaslatok megtétele; a nemzeti agrárprogram megteremtése; az Európai Unió csatlakozás elősegítése, a sok egyéb mellett mind-mind jelentős kamarai feladat. Ezeket a feladatokat a Magyar Agrárkamara teljesebben csak akkor láthatja el, ha a fővárosi és a megyei agrárkamarak működésük harmadik évében már csökkentik a központi ügyintéző szervezetre nehezedő terheket. Az elnöki kollégium ugyanakkor hangsúlyozza, hogy nem kíván átvenni jogszabályban rögzített feladatokat a Magyar Agrárkamarától, de elősegíti annak munkáját e feladatok teljesítésében. Ezt a célt kívánja szolgálni megalakulásával, hiszen hasonló szervezet a társkamaráknál eredményesen tevékenykedik.

A kamarai törvény a gyakorlatban még közel sem váltotta be azokat a reményeket, melyeket elfogadásakor, majd a kamarák megalakulásakor az üzleti közösségek, a kis-, közép- és nagyvállalkozók szerte az országban vártak. A mezőgazdaságban ez számos, felesleges feszültség forrásává vált. A kamarák, a terméktanácsok, az oktatás, a műszaki fejlesztés, a munkaügyi szakmai és a munkavállalói érdekvédelmek, valamint az állami-gazdasági központi és helyi szervek közötti összhang még a munkavégzéshez szükséges szinten sem teremtdött meg egyes helyeken.

Az elnöki kollégium az egyszerű megoldások keresésével, egyeztetett javaslataival elősegítheti a közös gondolkodást, az azonos gyakorlat kialakítását, gyorsíthatja és elősegítheti a demokratikus döntések meghozatalának folyamatát, az ágazat irányításának minden szintjén. (A Magyar Agrárkamara Erdőgazdálkodási és Elsődleges Faipari Termékek Országos Szervezetének tagjait és a küldöttek névsorát áprilisi számunkban közöljük.)

Területi Agrárkamara Elnöki Kollégiuma

A területi szervezetek

Aki a feltételeknek megfelel és tag kíván lenni, az jelentkezési lapot kaphat a lakóhelye szerint illetékes – alábbiakban felsorolt – Szervező Csoportnál:

Budapest és Pest megye	Mérnök Egylet	1016 Budapest, Krisztina krt. 99.	(1) 202-6724
Baranya megye	Pöllack M. M. Főiskola	7624 Pécs, Boszorkány u. 2.	(72) 211-968
Bács-Kiskun megye	ADU-VIZIG	6500 Baja, Széchenyi u. 2/c.	(76) 421-233
	B.Bau-Plan Kft.	6000 Kecskemét, Gyenes T. 8. V/5.	(76) 323-303
Borsod-Abaúj-Zemplén Csongrád megye	ÉTA Kft.	3525 Miskolc, Kossuth u. 11.	(46) 348-882
Fejér megye	Műszaki Könyvtár	6722 Szeged, Kálvária sgt. 14.	(62) 316-990
Győr-Moson-Sopron	Földmérési Főisk.	5000 Székesfehérvár, Pirosalma 1-3.	(22) 348-271
Hajdú-Bihar megye	ÉDU-VIZIG	9021 Győr, Árpád u. 28-32.	(98) 315-464
Heves megye	Ybl M. Főisk.	4028 Debrecen Ótemető u. 2-4.	(52) 415-155
Jász-Nagykun-Szolnok	Vállalk. Közp.	3300 Eger, Dobó tér 1.	(36) 410-724
Komárom-Esztergom	MTESZ	5000 Szolnok, Kossuth L. u. 4.	(56) 425-524
	Megyei Önkorm.	2800 Tatabánya, Fő tér 4.	(34) 310-366
	Komterv Kft.	2500 Esztergom, Jókai u. 8.	(33) 313-091
Nógrád megye	TIT	3100 Salgótarján, Mérleg u. 2.	(32) 314-082
Somogy megye	Somogyterv Kft.	7400 Kaposvár, Rákóczi tér 12/A.	(82) 316-033
Szabolcs-Szatm.-Bereg	Kincstári Vagyong.	4400 Nyíregyháza, Arany J. u. 7.	(42) 313-260
Tolna megye	Megyei Önkormányzat	7100 Szekszárd, Mártírok tere 11-13.	(74) 411-421
Vas megye	MÉLYÉPTEK Kft.	9700 Szombathely, Szelestey u. 62.	(94) 314-077
Veszprém megye	Bauxitbánya Kft.	8300 Tapolca, Kossuth L. u. 2.	(87) 411-644
Zala megye	ZÁÉV Kft.	8900 Zalaegerszeg, Kossuth L. u. 9-11.	(92) 313-250

MEV – MagánErdő és Vállalkozás 1997.

1997. május 16-17. Monor

- Egyéni és társas magánerdő-tulajdonosok és erdészeti vállalkozók találkozója
- Erdészeti gépek, technológiák, segéd-eszközök, járművek, biológiai alapok, szolgáltatások működés közbeni bemutatója.

A szakágazat szereplőinek egymásra találását elősegítendő a Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség és a Társas Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége Monor helyszínnel megrendezi a 'MEV – MagánErdő és Vállalkozás 1997.' szaktalálkozót és bemutatót.

Az elmúlt évi hasonló bemutató sikerére alapján idén újra lehetőséget adunk a magánerdő-tulajdonosok, az erdőgazdálkodásban vállalkozók, valamint a számukra eszközöket, gépeket gyártó/forralmazó vállalkozások bemutatkozására.

Ez alkalommal is olyan országos erdészeti, erdőgazdálkodási bemutatót tervezünk, amely terepi viszonyok közötti, üzemelés közbeni eszköz- és gépbemutatóra, tesztelésre ad lehetőséget. A mintegy 30 hektáryi erdőben kijelölt területen tuskózás, talaj-előkészítés, előhasználat, ápolás, véghasználat, felújítás, rakodás, közlekedés, szállítás műveleteinek folyamatos bemutatására lesz lehetőség. Ezt személy- és áruszállító járművek, terepjárók és más eszközök bemutatása egészíti ki.

Kérjük mindazokat, akik kiállítóként részt kívánna venni, vegyék fel a kapcsolatot a FAGOSZ titkársággal! (1012 Budapest, Kuny D. u. 13-15. Tel.: 155-6539, 175-7658. Fax: 202-6449.)

Jelentkezési határidő a kiállítók számára: 1997. március vége.

DR. KOVÁCS JENŐ

Erdészeti biomassza energetikai hasznosítása és a környezetvédelem

Napjainkban a fa – az érc, a szén és az olaj mellett – a világ legfontosabb nyersanyagai közé tartozik, és az egyetlen közöttük, amely önmagát újratermeli, vagyis megújul.

A megújuló energiaforrások között a biomassza különböző fajtái foglalják el a legfontosabb helyet. A biomassza mint energiahordozó bővíthető újratermelhető a természeti terület növelésével és a termesztésbe vont fajok vagy fajták genetikai potenciáljának növelésével.

A biomassza energetikai hasznosítása a napenergia megkötését jelenti. Évmilliók óta ugyanis valamennyi energia ősforrása a Nap. A szakirodalom szerint a Nap 3 perccel annyi energiát sugároz a Földre, amennyi a Föld lakosságának egy évi energia-szükséglete. A fotoszintézis titkát kell ellesnünk – a falevelnek nevezett parányi erőmű technológiáját – és ezzel környezetbarát módon, jelentősen hozzájárulunk az energiagondok (problémák) jövőbeni megoldásához.

A tudományos kutatások mindenesetre biztató eredményekkel kecsegtetnek. A Földön a napenergiát a fás növényzet és ezen belül is a gyorsan növekvő lombos fajok tudják a legjobban hasznosítani. Az e cél szolgáló energiaerdők gondolata a hetvenes években, az olajválság idején vetődött fel először a fejlett európai országokban, illetve Amerikában és Kanadában. A rövid vágásfordulóban kezelt energiaerdők (aprítéktermelő faültetvények) többlet faanyag nagymértékben segíthet a természetes erdők tehermentesítésében.

Magyarországon a biomassza természetének és energetikai hasznosításának lehetőségei európai megítélés és összehasonlítás szerint is igen kedvezőek. A Soproni Egyetem és az osztrák és német hasonló intézmények közös kutatásai is ezt igazolják.

A biomassza környezetvédelmi jelentősége

a/ A napenergia megkötésével egyidejűleg csökken a levegő CO₂-tartalma (csökken az üvegházhatás).

b/ Az energiamegkötés oxigén felszabadítással jár együtt.

c/ Az energiamegkötési és felszabadítási folyamat input-output elemei környezetbarátok és a természetes ciklusokba illeszthetők.

d/ A megkötött energia akkumulálása is megoldódik.

e/ Az energiahordozók előállítása és a hasznosítás területileg (földrajzilag) tetszés szerint integrálhatók.

f/ Az energiaerdők is részt vesznek a levegő szennyezettségének csökkentésében (porátalom).

g/ A fa szakszerű tüzelésénél jelentéktelen az emisszió!

A felsorolt hatásokból is megállapítható, hogy a magyar környezetvédelemnek egyik fontos lehetősége az energiaerdő-telepítés. Az energiatakarékosság, a környezetgazdálkodás, a hulladék újrafeldolgozása és felhasználása az aktív környezetvédelem elengedhetetlen eleme.

A megújuló energiaforrások területén már eddig is születtek eredmények, de az áttörés érdekében egyesíteni kell az erdészeti, mezőgazdasági és ipari kutatási-fejlesztési eredményeket.

Magyarországon a fakitermelésnél a hagyományos lombos erdőknél nagyjából 50%-os iparifa, és 50%-os tűzifa hányaddal számolhatunk. Az energiaerdőknél ez természetesen 100%-os energetikai aprítékot jelent. A jelenlegi becslések alapján hazánkban több 100 ezer ha energiaerdő telepíthető. Ennek nagysága és üteme nagymértékben nő az Európai Uniótól és hazai támogatóktól!

Ismételten szeretném leszögezni, hogy az erdészeti biomassza termelésének és energetikai hasznosításának Magyarországon kedvező feltételei vannak.

Többek között

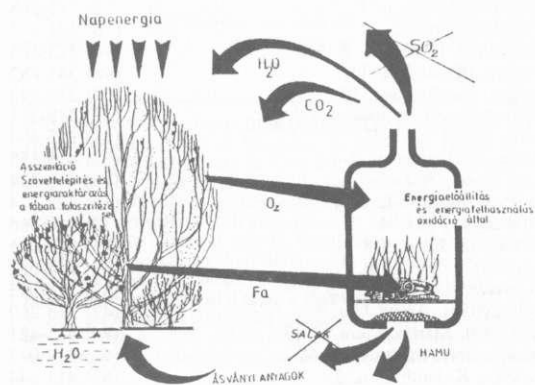
– a magyar energiámérlegben ökonómiai és ökológiai okok miatt a biomassza szerepe nő,

– a biomassza energetikai célra történő természeti és felhasználása egyre inkább az erdőgazdálkodás gazdasági lehetőségévé válik,

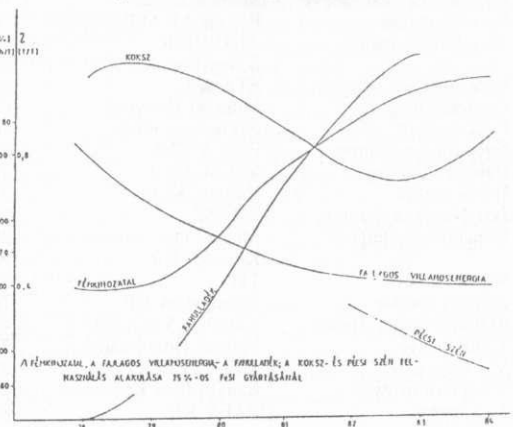
– felveti az agroerdészet, illetve az energiatermelő agrárágazat megteremtésének, illetve kibővítésének igényét,

– magánvállalkozásban az energiaerdő telepítése (elsősorban támogatással, esetleg igen kedvező hitellel) már rövid távon anyagi előnyt is jelent! (Lásd Marosvölgyi professzor: Energetikai ültetvények létesítése és hasznosítása.)

A fa asszimilációjában és elégetésében megvalósuló rövid ciklusú CO₂-forgalom

A faapríték speciális energetikai hasznosítása és eredményei a ferroszilícium-gyártásban. Zagyvaróna – Ötvözetgyár (Salgótarján)

Az erdészeti biomassza megjelenési formája a felhasználóknál, elsősorban *apríték*, pellet, illetve brikket formájában kívánatos! Természetesen ehhez a műszaki feltételrendszer biztosítása-támogatása szükséges!

Európában a fa energia célú felhasználása jelentős, éves átlagban 2,3%-os növekedést mutat.

Kiemelkedő a fa energiafelhasználása

Finnországban	46%
Törökországban	23%
Svédországban	10%
Ausztriában	11%
Portugáliában	7%
Magyarországon	3,4%

E pozitív tendenciát ékesen bizonyítja az ausztriai Wels városban minden év márciusában megrendezendő *„Energiatakarékossági”* nemzetközi vásár, ahol 1996-ban a kiállítók mintegy 30%-a valamilyen bioenergia témával jelentkezett és ez a legnagyobb érdeklődést és elismerést váltotta ki.

Hazánkban a fa energia célú felhasználása az 1980-as években jelentősebb volt. A fahasználatban egy új alappeg, az aprítógép beállításával a nevelővágásokban és a véghasználatokban a termelési apadék jelentősen csökkent. Így alakult ki a hulladékiszegény technológia a fahasználatban. Az elsődleges faiparban a kérgezőgép és aprítógép (mint alapgépek) beállítása lehetővé tette az addig csak kis részben hasznosított kéregből és fűrészporból a fabrikket (biobrikket) termelését.

A másodlagos faiparban, miután az alapanyag száritóból került a termelési folyamatba, így a kéreg és fűrészpör is száraz, nagy némi technológiai berendezéssel gyakorlatilag egy célgép beiktatásával itt is kialakítható a hulladékmentes termelési technológia.

A hulladék apríték formájában természetesen itt is hasznosítható volt. Tanulva a magyar mezőgazdaság termelési rendszer szemléletéből, a fahasználati hulladékiszegény, illetve a fafeldolgozás hulladékmentes technológiájából kialakult az erdészet „hulladékhasznosítási” termelési rendszere a teljes körű szolgáltatásokkal együtt.

Az 1980-as évek végén sajnos bekövetkezett a hazai keresletoökkenés a biotermékek iránt. Ez az erdőgazdálkodás mű-

Fontosabb fajok vegyi összetétele

Fafaj	Pentozán	Cellulóz	Lignin	Egyéb
Lucfenyő	11,30	57,84	28,29	2,57
Erdeifenyő	11,02	54,25	26,35	8,38
Bükk	24,86	53,46	22,46	0,78
Nyír	27,07	45,30	19,56	8,07
Nyár	23,75	47,16	18,24	10,85

szaki hátterének szétesését jelentette, és így lényegében a technológiai fejlesztés is megszűnt. Részben ez játszott le sajnos a mezőgazdaságban is a pellet termelésénél. Ezek után példamutató volt a magyar mezőgazdaság talpraállása, melyet az 1996-os gödöllői OMÉK-en, a bábolna Bio-WOOD kiállításon láthattunk. Azt hiszem, nemzetgazdasági érdek, hogy ehhez most már a magyar erdészet is csatlakozzon (bioenergetikai rendszer).

Külön kell említenem a salgótarjáni SVT-Wamsler Háztartástechnikai Rt. tervét, mely különböző bio-tüzelő berendezések gyártásával igényelni fogja a hazai apríték, pellet és brikket termékek gyártását. E terv nagyszerűsége, hogy a program a családlház fűtéstől – a különböző rendeltetésű csarnokokon keresztül – a közösségi fűtőművekig kíván piacot és ipari hátteret biztosítani a biotermékeknek.

Akik a biofűtésben járatosak, jól tudják, hogy itt nemcsak mennyiségi változásról van szó, hanem a hatékonysági és minőségi műszaki paraméterek is változnak, vagyis a 40%-os hatásfoktól 90%-os fűtőhatásfok-felfutás környezetbarát módon, és ugyanolyan komfortfokozat mellett, mint a gáz, vagy olaj esetében. A tárgyilagosság kedvéért meg kell említeni, hogy az elmúlt időszakban a hazai közösségi bio-fűtőművekben nem volt visszaesés, sőt még fejlesztés is történt, pl. Tata (2800 lakás) és Szentendre stb. közösségi fűtőműveknél.

A teljesség igénye nélkül szeretnék két példát említeni az ipar területéről a biotermékek felhasználására. A Salgótarjáni Ötvözetgyár a 75%-os ferroszilícium gyártáshoz évente több 10 ezer tonna keménylombos (nagyemertű) ipari aprítékot használ fel. Tulajdonképpen a koks egy része kerül kiváltásra faaprítékkal, melynek követ-

Száras fa elemi összetétele	
C	= 50%
O	= 43%
H	= 6%
Egyéb	= 1%
Ugyanez a viszont lignit összetétele	
C	= 36,7%
O	= 15,8%
H	= 3,1%
S	= 1,7%
Hamu	= 42,7%

keztében jelentősen csökken a fajlagos villamosenergia-felhasználás, jobb a kihozatal, javul az ötvözet minősége. Ez a természetes anyag felhasználásának a titka, mert gondoljunk csak a svéd acélra: minőségének egyik titka, hogy fajlagosan több faszennet használnak fel.

A másik példa a fűfurologgyártás, ahol az energetikai hasznosításon kívül megvalósult a hulladékmentes termelés is. Magyarázat: a fák 25%-os pentozántartalmából kerül kinyerésre a fűfurolkorpa, illetve fűfuralkohol.

A visszamaradó nagy tömegű (meddőhányónyi) fűfurolkorpa, mint másodnyersanyag megfelelő száritás után brikketálható. A gyakorlat ezt teljes mértékben igazolta, és így eltűnt a korábbi nagy mennyiségű fűfurolkorpa, és a tüzelési igényeknek megfelelően ipari brikket, illetve kandallóbrikket formában hasznosult. A végső eredmény tehát, fő terméként a fűfuralkohol, melléktermékként pedig a brikket adja a hulladékmentes termelés.

A bioenergia hasznosításánál döntő, hogy a keletkezett hulladékot nem kell megsemmisíteni, hanem az a környezetgazdálkodás keretében hasznosítható (lásd vágástakarítás, mezőgazdaságban talófogó stb.). Ezenkívül a bioenergia környezethatárát és a hőenergia előállítás olcsóbb, mint a fosszilis energiahordozóknál. 1 kg tűzeőolaj 2,5-3,5 kg aprítékkal váltható ki. S végül meg kell említeni, hogy az 1995. decemberi „Energiatakarékossági” kormányhatározat minden szakminisztériumra kötelező. A végrehajtásban társadalmi területen részt vállalt a MTEZS is. Hazai és nemzetközi energiatakarékossági kiállításokkal, rendezvényekkel támogatja a kormányhatározat gyakorlati végrehajtását. Külön említésre méltó a Borsod megyei MTEZS országosan is élenjáró kezdeményezéseivel és a regionális Energia Tanácsadó Központ létrehozásával.

Felhívás

Az Állami Erdészeti Szolgálat Kecskeméti Igazgatósága és a Kiskunsági Erdészeti és Faipari Részvénytársaság felhívással fordul valamennyi 1997. évben végzős erdőmérnökhöz és erdésztechnikushoz, hogy külső munkatársként vegyen részt az

atlascédrus (*Cedrus atlantica*)

lonosításában.

Kérjük, hogy tanulmányai elvégezték mintegy megörökítésére is ki-ki ültessen el egy konténeres cédruscsemetét munka- vagy lakóhelyén!

A csemeték dr. Tóth János, Franciaországban élő magyar erdőmérnök, nyugdíjas INRA kutató szaporítóanyagából származnak.

A csemetéket az intézményeknél leadott igények alapján a KEFAC Rt. Juniperus Parkerdeszete (6000 Kecskemét, Kiszífi 285., telefon: 76/481-536) ingyenesen bocsátja rendelkezésükre.

BODOR LÁSZLÓ – MOLNÁR TAMÁS

Tölgymakk-termő ültetvények a Mecseki Erdészeti Rt. Sellyei és Szigetvári Erdészeténél

Mottó: Az erdésznek akkor is gondoskodnia kell az erdők generatív felújításáról, amikor az állományokban magtermés már egyáltalán nem mutatkozik.

A sellyei kocványos tölgy magtermő ültetvény létesítésének előzményei (Fotókat lásd a hátsó borítón)

A Sellyei Erdészet területén található ormánsági gyertyános – kocványos tölgyes és tölgy-kőrös-szil társulások hazánk legerősebb faállományai közé tartoznak.

Szaklapunkban már beszámoltam korábban arról, hogy makkról, illetve természetzerű felújításukról új technológiai kidolgozásával sikerült gondoskodni. Alkalmazása azonban a mindenkori makktermés gyakoriságának és mennyiségének kiszorgatott, ezért a makk biztosításáról garanciák mellett kell gondoskodni. Első lépése ennek az azonosított magtermő állományok kiválasztása és kijelölése volt az erdészet területén. Az 1980-as évek közepén horvát delegáció vadászhiú beszélgetésekor figyeltem fel érdekes megjegyzésekre, hogy szlovákiai kérésre oltógallyat fognak eladni a kiválasztott otthoni törzsfákról plantázs telepítéséhez.

Az erdőgazdaság vezetését, *Csanádi Béla* és *Krainer Antal* urakat, megnyerve az ügynek elkezdődött az előkészítés.

Számunkra jelentős lökést adott, amikor egy gödöllői látogatáskor az ottani klóngyűjtemény több egyedén lehajította az ágakat a makktermés. Kora akkor 12 év volt. A látogatást *dr. Leskó Katalin* szervezte meg, aki a tölgymakktermő ültetvény gondolatát hasonló lelkesedéssel fogadta, és tudomása volt erről a kísérleti nagyságú klóngyűjteményről. A sellyei plantázs genetikai alapjához megkezdődtek az elitfák kiválasztásai az egész erdészet területén.

A Sellye 18 B, C, D és Várad 8 F erdőrészekben szigorú minősítés után 176 darab törzsfát jelöltünk meg.

A magtermő ültetvény tervezése, kivitelezése

A tervezésbe az ERTI gödöllői és sárvári állomásait vontuk be. A termőhely vizsgálataiban részt vett a soproni állomás is. Időrendben 1985-1989 között a következő munkákat végezték el.

– Részletes erdővédelmi jelentés, különösképpen a makktermésre a makktermő állományokban (Gödöllő, *dr. Leskó*).

– Az elitfák kiválogatása és minősítése (Gödöllő, *dr. Járó Zoltán*, *dr. Leskó Katalin*).

– Az ültetvény termőhelyfeltárása (Gödöllő, *dr. Járó Zoltán*, Sopron, *dr. Führer Ernő*).

– A makktermő állományok termőhelyfeltárása (Sopron, *dr. Führer Ernő*; Sellye, *Palotás Károly*).

– Az ültetvény tervezése (Sárvár, *Harkai Lajos*).

– Alanyok megnevelése (Sellye, Vitézi csemetékert, *Kálócz Béla*).

– Az oltógallyak begyűjtése (Sellye, *Bodor László*).

– Az oltványok leoltása, nevelése (Sárvár, *Zseli István*, *Páli László*).

A tervezés összehangoltan, tervszerűen haladt.

Az élő kapcsolatról *Szendrői János*, majd *Kató Sándor* erdőgazdasági munkatársaink gondoskodtak. Az elkészült munkáról évente részletes jelentés készült, ami a következő év feladatait is tartalmazta. Emlékezetem szerint a feladat rendkívülsége, egyedi jellege mindenkin erősen aktivizált, lelkes és pontos munkájukat, amit mindenkor igazi erdész barátság kísért, ismételtlen megköszönöm.

A kivitelezést a Sellyei Erdészet végezte 1989 őszén.

Kiültetésre a legjobban termő 40 sellyei és 14 gödöllői klón oltványai kerültek.

A makktermő ültetvény legfontosabb jellemzői:

Községáthár, tag, részlet	Bogdása 24 D
Területe:	22,0 ha
Elsődleges cél:	magtermő plantázs
Táblák száma:	6
Klónok száma:	54 (40 sellyei, 14 gödöllői)
Klónok jellege:	KST szlapon formáról szelektált elitfákról oltott
Ismétlések száma:	klónonként darabszámtól változó
Kiültetett szám:	első kivitelnél 2550 db
Hálózat:	12x6 m
Pótlások száma	3 (1990, 1992, 1996)
Minősítése:	a minősítés jelenleg folyik

A plantázs kövesút mellé telepített, közepén csatorna vezet keresztül, amelyből szükség esetén öntözhető.

A csatorna partján 200 db pannon kőrös került telepítésre és szemzéssel, szelektált magtermő sorként neveljük.

A magtermő ültetvény kezelése

Az ültetvény tápanyagban gazdag, jó vízgazdálkodású öntés-erdőtalanja került. Növekedése az egyedek többségénél meghaladta a 0,5 m/év átlagot és 1996. évre nem ritka a 4-5 m-es közöttük. Ezért trágyázást, szerves vagy műtrágyázást nem végeztünk és egyelőre nem is tervezünk végezni.

A teljes terület három évig tárcsás talajművelést kapott, az utóbbi években már csak ismételt kaszálást hajtunk végre a sorok közöttben, és kézi kaszálást a termő egyedek körül a makk begyűjtése előtt. Rendszeres növényvédelmi kezelést végzünk földi géppel fungicidekkel és inszekticidekkel. A növényvédelem során levéltárgyázás ritkán fordul elő. A termés fokozá-

Az akác mellett állt ki *Egon Wagenknecht* – többek között – a várható éghajlatváltozás által kényszerítő fajajpolitika-módosítás feletti gondolatfűzésében.

A potsdami Klímakutató Intézet által előrejelzett, de nemzetközi vizsgálatokkal is alátámasztott éghajlatváltozás következtében sztyeppesedés várható a kelet-németországi részekben, amelyekre fajajpolitikailag már ma fel kell készülnünk. Előrelátható fasűke csupán az őshonos fajakkal nem lesz átvészeltető, idegen fajakra is szorulnak majd. Példának a magyar pusztákon jól bevált akácot hozza fel, amit az erdeifenyő közé javasol elegyíteni.

Figyelmeztet a várható klímaváltozás folytán a víznek az erdőművelésre kihatóan meghatározóbb szerepére. Alaposabb megfontolást javasol például a hálózati sűrűség tekintetében. Meg kell akadályozni, hogy a vizet a nem szükséges elemek használják fel. Nem lesznek fenntarthatók a jövőben az eddig oly eredményes többkorú, többszintű faállományok sem. Kérdések, amelyek az alapokig nyúló gondos kutatómunka nélkül meg nem oldhatók.

Tanulmányában *Wagenknecht* számol a zöld fundamentalisták ellenzésével, de ők is rá fognak egyszer jönni, hogy ez nem tartható. Az erdőt végül is a tartamosság elvének szigorú érvényesítésével az erdészeknek kell megtartaniuk.

(AFZ/DW 1997/1. Ref.: *Jérôme R.*)

sára, kötéseire eddig semmiféle serkentőanyagot nem használtunk. Az ültetvény a vad károsítás ellen hegesztett panelkerítéssel körbekerített.

Két alkalommal (1995, 1996) tavasszal a koronák vezérhajtásainál végeztünk visszametszést és néhány egyednél a fénykoronák növelésére ágakat kötöttünk le. Növelő hatását a termés fokozására egyelőre nem bizonyíthatjuk. Vizsgálatainkba bekapcsolódott az OMMI Erdészeti Osztályáról dr. Bordács Sándor, aki a folyó minősítés előkészítő munkáiban igen jelentős segítséget ad. Az OMMI által szervezett szlovén és szlovák plantázssal foglalkozó szakembereknek szervezett tanulmányútra néhány nyitott kérdésünket (izoláció, gínalap, hálózat stb.) megoldott vagy döntésünket megerősítette.

Dr. Zsombor Ferenc és Varga László hírverése az OMMI részéről felnyitotta a külföld szemét is a mai ismeretünk szerint legnagyobb európai szlapon jellegű kocsányostölgy-plantázásra, ami a Mecseki Erdészeti Rt.-nek és a magyar erdésztszadalomnak sem közömbös. A plantázis termését minden évben összegyűjtjük.

Az 1995. évi termést elkülönítve megneveltük csemetének és utódellenőrzésre erdőfelújításban használjuk fel a kommersz gyűjtött és nevelt anyaggal történő összehasonlítást céljából.

Az 1996. évi klónként gyűjtött makkot pincében elkülönítve betaroltuk. A tavasz folyamán kísérleti parcellákba vetjük utódellenőrzési kísérletre. Ezt a továbbiakban is folytatjuk, ami a morfológiai tulajdonságok genetikai vizsgálatára szinte korlátlan lehetőséget nyújt.

A magtermő ültetvényben elért eredmények, szakmai következtetések. Az ültetvény jövője

- A legnagyobb eredmény a makktérzés. A plantázis már 1990-ben, egy év után termelt két szem makkot. A termés évente fokozódott, 1996-ra elérte a 15-20 mázsa összmenyiséget.

- Ráirányította figyelmünket a kocsányos tölgy behatóbb vizsgálatára.

- Megmutatta egyetlen faj végtelen változatosságát, és azon belül az egyedek különbözőségét és fontosságát.

- Bebizonyosodott, hogy nemcsak lehet, de kell is foglalkozni a tölgyeknél a generatív szaporítást biztosító plantázis létesítésével. Meggyőződésem, hogy előbb-utóbb minden hazai állományalkotó fajfajánál!

A rövidfordulós erdei fatermesztésre vonatkozó vizsgálatait az ausztriai kutatóintézet az elmúlt évben lezárta. Gyorsan növő fajfajokkal – nyírral, akáccal, nyár- és fűzfajtákkal – 1979 óta folytattak kísérleteket. Ötötől tizenöt évig terjedő vágásfordulókat alkalmaztak, és megállapították, hogy a legnagyobb termés csak sűrű állásban, a legjobb termőhelyeken, a legjobb talajviszonyok között érhető el. A növekedés erősen fény- és hőigényes, csúcsteljesítményekre csak igen kedvező klímában – 8,5 °C átlaghőmérséklet felett – számíthatunk.

(ÖFZ 1996. Ref.: Jérôme R.)

- Az út járattalan, mindenütt kezdeti lépéseknél tartanak, örökérvényű módszer, szabály nincs, saját magunk kényszerülünk kiizzadni a megoldást. (A termés látványa és haszna megéri!)

- Az ültetvényt folyamatosan pótoljuk és kezeljük a jövőben.

- Egyedenként számítógépes kataszterbe kerül.

- Hálózata megmarad, izoláltsága csak az OMMI-val egyeztetett mértékű lesz. Ma már nagyobb szerepű a géndiverzitás biztosítása, mint a teljes izoláció!

- Kimerülési jelek esetén a közbelső hálózat felhasználásával hagyományos makktérmező alakítható, magági csemete ültetésével vagy a jelenlegi megoldás ismételtével.

A szigetvári kocsányaltölgy-ültetvény létesítésének előzményei, tervezése

Izgalmas szakmai feladatnak minősült Zselicben a kocsányaltölgy plantázis telepítése. Ennek különleges jelentőségét az adja, hogy hazánkban és a környező országokban nem volt tudomásunk hasonló létesítéséről. A tölgyeket érintő nemesítési kutatások, vizsgálatok és az érdeklődés is elsősorban a kocsányos tölgy felé irányultak, annak is leginkább a szlapon jellegű változataihoz.

Miután az új plantázis létesítésére a döntés megszületett, olyan helyszínt kellett kiválasztani, amelyik az alábbi szempontoknak maradéktalanul megfelel:

- a kocsányaltölgynek az optimálisnál kissé melegebb, erős fagytól, szélől védett termőhely,

- megfelelő izoláció,
- intenzív kezelés megoldható,
- könnyen megközelíthető,
- kellő kapacitású magtárolási lehetőség.

A választás a Zselic belsejében lévő Sasrétre esett. Baranya megye ÉNY-i peremén található a mára csak erdészeti-vaadászati létesítményekkel rendelkező, de valamikor virágzó település térségében egy addig csak szántóként üzemelő 4,8 ha-os terület lett a célra kijelölve.

A tervezés előtt számos lehetőséget kellett mérlegre tenni.

I. A kiindulási anyag szerint oltványplantázst (vegetatív szaporítás útján létrejött), vagy magplantázst (generatív szaporítóanyagból származó) kívánunk-e létrehozni? Az előbbi költségesebb, nagyobb gondoskodást igényel, viszont jóval hamarabb kezd teremni. Az utóbbi hosszabb távú befektetés, mivel azonban a tölgyek később fordulnak termőre, ezért magtermő ültetvény létesítésére kevésbé alkalmasak. Így ezt a lehetőséget elvetettük.

II. Oltványplantázis esetében hány klón alkossa az ültetvényt, és ezek a klónok mely tájegységből származzanak? A klónok számának megállapításánál a leglényegesebb szempont a genetikai változatosság biztosítása. Túl sok klón esetén a törzsfakiválasztás nincs szigorú feltételekhez kötve. Ha kevés, akkor a beporzásnál megnőhet az önbeporzás esélye vagy megerősödhet az idegen beporzás lehetősége.

III. Milyen hálózatba telepítsük? Sűrű hálózat esetében az állomány hamarabb záródik, de nehezebb a gépi művelés, s a beporzás sincs kellően biztosítva. Az 5 m x 3 m-es hálózatot tartottuk megfelelőnek.

Erdőgazdaságunk területén két erdőgazdasági tájhoz (Mecsek, Zselic) tartozó négy kocsányaltölgy magtermő állományból több évi megfigyelés után lettek kijelölve azok a törzsfák, amelyek kiemelkedő termőképességükkel megfelelő fenotípusos jellemzőkkel (jó növekedés, egyenesség, hengeresség, koronaalak) klónos elszaporításra alkalmassá váltak. Sajnos más, általunk még fontosnak tartott tulajdonság (kórokozók szembeni ellenálló képesség, abiotikus tűrőképesség stb.) nem volt, nem lehetett szempont a szelekciójánál.

Az Almamellék	
11A erdőrésztletből	5 klón
Bakóca 44 A erdőrésztletből	9 klón
Mázasszázvár 38 F erdőrésztletből	14 klón
Pécs 109 F erdőrésztletből	7 klón
Összesen:	35 klón

A felsorolt, minősített magtermő állományok mind 70 év felettek, így a vegetatív szaporított egyedek abba a fejlődési stádiumba kerülnek, amelyben az idős fákról származó oltgallyal volt.

A tervezett sasréti plantázis gyertyános-tölgyes klímája, agyagbemosódásos barna erdőtalaja kiváló feltételeket teremt a kocsányaltölgy talajmárára. Az izolációs tá-

volság 300-500 m között változik. Itt feltétlenül meg kell jegyezni, hogy a tölgyek, mint általában a szélporozta növények, rengeteg virágpórt termelnek. Ezt a szél 50-60 km távolságra könnyedén elviszi, sőt egy-egy erősebb légörvény 2,5-3 km magasságba is felemelheti. Teljes izolációt szabad területen létrehozni képtelenség, nem is lehetett célunk.

A magtermő ültetvény kivitelezése

Az első lépcsőben megvalósuló mintegy 2,5 ha-os területre, a 35 klónból az oltványok készítését – az oltgally szedésétől kezdve – az ERTI Sárvári Állomásának munkatársai végezték.

Dr. Gergác József közlése alapján a Szombathelyi Erdészeti Rt. területéről származó két éves, 5-6 mm vastag kocsánytalan tölgy-alanyokba 1992-ben ékeltással és párosítva készítették az oltványokat. A termesztőközeg föld-homok-tőzeg keveréke volt.

A kedvezőtlen időjárás miatt az ültetést csak 1993. tavaszán tudtuk elvégezni a fentebb említett 5x3 m-es hálózatban, randomizált blokk elrendezésben. Az ültetést teljes talaj-előkészítés előzte meg. A tenyészidőszak végére az oltgallyak 60%-os megeredést mutattak. Pótlást eddig egy alkalommal végeztünk. Az oltványkészítést ez alkalommal is a Sárvári Állomás vállalta magára, a különbség csupán az volt, hogy az oltgallyat a plantázis egyedjeiről nyerték, szisztematikus kiválasztással.

A magtermő ültetvény kezelése

Az ültetvény mindjárt az első év őszén komplex műtrágyakezelést kapott. Ápolási munkákat évente 3-4 alkalommal végzünk. Amíg a fák méretei megengedik, a sorokba köztes művelésként karácsonyfalepet hoztunk létre. Ennek kifutása (5-6 év) után már nem tervezünk a sorok közé mást, mert egyrészt fennáll a talaj kizsárolásának veszélye, másrészt akadályt jelent a gépi munkavégzésnél. A hagyományos kézi ápolás időigényes, költséges, a helyi munkaerőviszonyokat ismerve, nehezen megoldható.

Az erdőalkalmez „erdőkoszisztema kutatás”-nak főleg Németország északieti alföldjére vonatkozó egyes eredményeit ismertették a májusban tartott többnapos főiskolai konferencián. Különösen az erdőnek a talajvízre gyakorolt hatása szerepelt nagy fontossággal.

Általánosságban a legfőbb tanulság, hogy az erdőgazdálkodás a jövőben kell, hogy:

- a természet természetes erővel összhangban történjék;
- számításba vegye azok dinamikáját – jelen állapotát és jövőbeni változását;
- az erdő anyagforgalmának természetközeli irányításában lényegileg az erdőkoszisztema-gazdálkodást értse;
- keresse mind általánosságban, mind helyi vonatkozásban – az ökológia primátusa mellett – az ökonomia és az ökológia szintézisét;
- fokozza nem csak az erdőben magában érvényesülő, de a tájhasznosításban messze kiható sokirányú kedvező hatásait is.

(AFZ/DW 1996. 25. Ref.: Jérôme R.)

Az oltványplantázisok fokozottan érzékenyek a biotikus és abiotikus károsításokra. A fák vegyszeres védelmét a gomba és rovar kártevők ellen a csemetekertekben megszokott gyakorisággal oldjuk meg. A tápanyag-utánpótlást és -felvételt elősegítve a permetlébe időnként levéltrágyát adagolunk.

Az oltványok egy részénél mindjárt az első évben *szédületes* mértékű magassági növekedést tapasztaltunk. A vastagsági növekedés viszonylagos „lemaradása” miatt az oltványok állókonszágát karózással kellett fokozni. A kis fűcskákknak fizikailag egyik legérzékenyebb pontja az oltvány helyén van, amiatt erős hajlítási igénybevételnél a kalluszosodott helyen támasztás híján könnyen eltörhet. Ez a növekedési jelleg azt a problémát is jelentette, hogy elképzelésünk szerint nem égisz éris fákát kívánunk nevelni. A cél a makktermés lehetőség szerinti fokozása, és ehhez egyszerűbb eszközökkel is elérhető koronamagasságot kell biztosítani. A fák egészségi állapotának folyamatos figyelemmel kísérése, a lombkoronában élő kártevők felismerése, valamint a védekezési technológiák, technikák a viszonylag kisebb magasságot kívánják meg.

Az erdei fajok, de különösen a tölgyek metszése fehér folt az erdészeti tudományok térképén. A kertészetből ismert tény, hogy erőteljes metszésre a vegetatív növekedés erősödik, ami termésnövekedéssel jár. A metszés hatással van a rügyek differenciálódására, akár több évvel későbbre. Külföldön, kocsányostölgy-plantázisban szerzett tapasztalatok birtokában csupán olyan jellegű óvatos koronaalakítást végzünk, ami a magassági növekedést visszafogja, és a gépi művelést akadályozó oldalág benyúlásokat szünteti meg.

A plantázst a nagyvad veszélyeztetése miatt bekerítettük, de ez sajnos nem bizonyult elegendő védelemnek, mert a területen addig évek óta kipusztultnak hitt mezei nyúl téli rágásával tetemes kárt okozott. Kénytelenek voltunk műanyag hálóval egyedileg védeni a fákat. A már üzemelő plantázisban jelentős kárt okozhatnak még a rácsálók, ezért állományuk visszaszorítását folyamatosan végezzük a területen.

A magtermő ültetvény egyedjeiről számító gépi klón-nyilvántartást vezetünk a legfontosabbnak tartott állapotjellemzők felvételével. A fellépő gomba és rovar kártevők meghatározását dr. Leskó Katalin, az ERTI gödöllői állomásának munkatársa végzi. Az ültetvény állapotát az Országos Mezőgazdasági Minőség Intézet főfelügyelői rendszeresen ellenőrzik, szemlézik. Termelői forduláskor a magtermő plantázisokra előírt szabványoknak megfelelően, a hatósági felülvizsgálat után az OMMI törzskönyvezi.

Eredmények, jövőbeli tervek

Növekedési esély az első évet követően:

0-30 cm	48%
30-60 cm	32%
60- cm	20%
	100%

Plantázisunkban némi meglepetést okozva az első termést egy szélső, a többihez képest csenevész koronájú fa adta. 1995-ben egy maréknyi makk „jött le” róla. 1996-ban a telepítés után négy évvel már 56 fa hozott termést az egy-éket szemnyi mennyiségtől a „roskadózásig”.

A virágzásra és a magra irányuló jövőbeli klónvizsgálataink egyben a törzsfák utólagos minősítését is jelenti. A nagyon eltérő virágzási idejű klónok gyenge magtermelési értékűek, ezért tömegszaporításuk (plantázisban!) nem ajánlatos.

A megtermelt magokat folyamatos utódvizsgálatnak fogjuk alávetni, erdősítésünk meghatározott részeire vetett, a plantázisból származó egyedjeinél.

Tervezzük a törzsfát és oltvány természetességének összehasonlítását.

A Szigetvári Erdészeti kocsánytalan tölgy-ültetvényének második lépcsőben megvalósuló része terveink szerint az eddigőt eltérő módon történik. Az 5 m-es sortávolságra elvetett makkból kikelő csemétekből 3-4 éves korukban helyben oltással fogjuk az oltványokat előállítani. A távolság így változó lesz, a megeredés függvényében.

A plantáziskísérletek talán legérdekesebb része a virágzás és terméskepzés indukálása. A kezeléseket inkomplett blokk rendszerben fogjuk beállítani, azaz az egyes parcellákban, kísérleti egységekben csak a kezeléseket egy részét fogjuk elvégezni. Vegetatív szaporítás útján létrejött egyedeknél a virágzás elősegítésére irányuló kísérletek nem ismeretesek.

Az az irányú vizsgálatok generatív úton szaporított egyedeknél azt mutatták ki, hogy az asszimilált tápanyagok szállításának megakadályozásával (gyűrűzés, elbűtés) erősebb fruktifikáció érhető el.

Mint látható, számos lehetőség kínálkozik a gyakorlati életben is fás növényeink, erdeink életének, eddig még ismeretlen törzsvényviszonyainak feltárására.

DR. GÖBÖLÖS ANTAL

A Kecskeméti Arborétum születésének története

„A természet titkai rejtve vannak előttünk – jóllehet állandóan alkot, nem látjuk mindig az eredményt – csak idővel s koronként ismerjük meg, s bár a természet mindig egyforma, mi sem ismerjük mindig egyformán. Egyre többet tapasztalhatunk, mert elménk egyre fejlődik...”

Blaise Pascal (1623-1662)

A terület geomorfológiailag homokos, illetve vályogos szerkezetű, mikrodomborzata formakincsben gazdag; hullámos terület, mely a pleisztocén korban alakult ki. A Duna-Tisza közti homokhátra jellemző homokborítást itt csak nyomokban, a dombtetőkön találjuk meg. Évi átlaghőmérséklet 10,5 °C. A tenyészidő alatti napfénytartam 1500 óra felett, míg az évi összes 2100 óra közelében van. A vízgazdálkodási viszony elsősorban a térszint magasságától függ, amely a 116 és 128 m tengerszint magasságok között mozog. Az arborétum kiveteli munkái 1986-1987-ben kezdődtek el.

A teljes terület 62 ha, beékelődik még 2 ha egyházi terület egy műemlék kápolnával.

A kápolna 1718-ban épült, oromzatos homlokzattal, azon fa huszártoronnyal, félköríves záródási kapukerettel. Búcsújáróhely, a terület rangját emeli. 1996-ban 15 stációval kálvária épült a „Kápolna-domb” körül.

A teljes területen az előállomány (elsősorban kocsányos tölgy, hazai nyár), melyforgatás – szántás után, vontagépi ültetéssel és sorközműveléssel 2,5 m-es sorkáv mellett létesült.

Az értékes exótaanyag csoportos vagy szál-elegyítéssel konténeres anyaggal, gépi gödörfúrós technológiával került, kerül beültetésre. Az arborétum területét egy egységnek tekintjük, bár funkciójában és megjelenésében határozottan elkülönülő részekből tevődik össze. Ilyenek: védőveget, gyűjteményes kert (tematikus ösvények, tájkert) és a Quercetum (tölgygyűjtemény).

A gyűjteményes kert karakterét tekintve két részre tagolódik.

Egyik részét a tematikus ösvények (egyegy táj jellemzésére szóba jöhető fajok bemutatása), pl. balkáni, mediterrán, kelet-ázsiai, pacifikus észak-amerikai, atlantikus észak-amerikai ösvény, vagy rendszertani-lakon fajok csoportos bemutatása jellemzi.

Más területrészekben a növényföldrajzi, rendszertani szempontok másodlagosak, itt különböző elegyítésű „növénycsoport formációk” kerülnek kipróbálásra „impresziionista kertépítés” formájában. A cél sokrétű, pl. honosítás, termőhelyállékonyságvizsgálat, referencialétesítés az alföldi kertépítés számára, szaporítóanyagbázis-teremtés, különleges esztétikai élmény nyújtása stb.

Az arborétum alapvetően az ismeretterjesztés, kutatás, szabadtéri felüdülés, környezetvédelem céljait szolgálja.

1995. év végén több mint 650 fa- és cserjefaj, alfaj található a területen.

Fenyők, örökzöldek

Jelenlegiek: faj, alfaj
(További tervezettek: faj, alfaj)

Abies 11 (3); Calocedrus 2; Cedrus 5; Chamaecyparis 40 (3); Cephalotaxus 1; Cunninghamia 1; Cupressus 3 (1); Cupressocyparis 2; Ginkgo 1; Juniperus 65 (9); Cryptomeria 3; Larix 2 (4); Metasequoia 1; Microbiota 1; Picea 20 (8); Pinus 28 (14); Pseudotsuga 2; Sequoia 2; Taxodium 1; Taxus 8 (1); Thuja 35 (2); Thujaopsis 1; Torreya 2; Tsuga 2 (2); Együtt összesen: 239 (47).

Lombos fa- és cserjefajok

Jelenlegiek: faj, alfaj
(További tervezettek: faj, alfaj)

Acer 15 (5); Aesculus 3 (3); Ailanthus 1; Albizia 1; Alnus 1; Amelanchier 1 (1); Amorpha 1; Amygdalus 3; Artemisia (3); Bacharis (1); Berberis 11; Betula 5 (1); Broussonetia 1; Buddleia 4 (2); Buxus 1 (3); Calycanthus (1); Caragana 1; Carpinus 2 (1); Caryophtheris 2 (1); Catalpa 1; Celtis 1 (3); Cerasus 3 (5); Cercis 1; Chaenomeles 4; Cornus 8; Coronilla 1; Corylus 6

Meghívó a Soproni Egyetem III. Erdészeti és Faipari Állásbörzéjére

Tisztelettel meghívjuk Önt és munkatársait a Soproni Egyetemen március 27-én, csütörtökön megrendezendő III. Erdészeti és Faipari Állásbörzére.

A részletes program:

- 08.00-10.00 Erkező vendégeink fogadása a főépület aulájában
10.00-10.15 Dr. Winkler András rektor úr megnyitja az 1997-es Állásbörzét
10.20-12.30 A vállalatok 5-10 perces bemutatkozása, elvárásai stb.
12.30-13.30 Ebéd
13.40-18.00 Állásbörze, beszélgetés a végzős hallgatókkal

A rendezvény célja:

- a végzős diákok elhelyezkedésének elősegítése,
- a cégek és a hallgatók közötti intenzív információcsere lehetőségének megteremtése,
- oktatási-kutatási feladatok számára szakmai fórum biztosítása (szakmai gyakorlatok, tudományos diákköri munkák, diplomatervek, megbízások munkák stb.).

A rendezvény elősegíti a gyakorlati igényeknek mind megfelelőbb mérnökök képzését. Kérjük részvételével járuljon hozzá az Állásbörze sikeréhez.

Bővebb információ:

Soproni Egyetem
IAESTE-Hungary, Magyar Mérnökhallgatók Egyesületének Soproni Helyi Bizottsága

Állásbörze

9400 Sopron, Ady Endre út 5.
Telefon: (99) 311-100/270
Fax: (99) 311-103
E-mail: iaeste a larix.efc.hu

Sulyok Ferenc
szervező, IV. erdőmérnökhallgató

(1); Cotinus 3; Cotoneaster 9 (4); Crataegus 3 (4); Cydonia 1; Callicarpa 1; Campsis 1; Cercocarpus (1); Chimonanthus 1; Corylopsis 1; Cyclocaria 1; Cistus 1; Daphne 1 (1); Deutzia 4 (1); Diospyros 3 (1); Elaeagnus 3 (1); Euonimus-9 (2); Evodia 1; Exochorda (1); Eucomia 1; Fagus 1 (1); Forsythia 5 (2); Frangula 1; Fraxinus 11 (3); Ficus 1; Gleditsia 4; Gymnocladus 1; Hibiscus 1 (3); Hyppochaë 1; Helianthemum (1); Hydrangea 1 (1); Hypericum 2 (1); Ilex 7 (2); Jasminum 4; Juglans 2 (2); Kerriak 2 (1); Koelreuteria 1; Kolkwitzia 1; Laburnum 2; Laurocerasus 3 (1); Levendula 1 (1); Ligustrum 8 (2); Liquidambar 1; Liriodendron 1; Lonicera 12 (6); Lycium 1; Maclura 1; Magnolia 5; Mahonia 7 (1); Malus 5 (5); Mespilus 1; Morus 1; Nyssa (1); Ostrya (1); Ponia 1; Padius 1; Paulownia 1; Perovskia (1); Periploca 1; Philadelphus 6 (7); Phyllostachys 1; Physocarpus 1; Platanus 3; Populus 37 (4); Potentilla 1 (1); Prunus 13 (3); Pyracantha 4; Pyrus 6 (2); Parrotia 1; Poncirus 1; Pachysandra 1; Pyeris 1; Parthenocissus 1; Polygonum 2; Quercus 23 (38); Reymontia (1); Rhamnus 1 (1); Rhodotypos 1; Rhus 3; Ribes 2; Robinia 3 (1); Rosa 4 (3); Salix 7 (4); Sambucus 4 (1); Sassafras (1); Santolinak 2; Sophora 1; Sorbaria 1; Sorbus 12 (4); Sparcium 1; Spirea 8 (3); Staphylea 1; Symphoricarpos 4 (2); Syringa 3 (4); Securiega 1; Tamarix 2 (2); Tilia 4 (1); Ulmus 5 (5); Viburnum 11; Vitex 1 (1); Vinca 1; Weigelia 6; Zanthoxylum 2; Zelkova 1; Yucca 1; Együtt összesen: 415 (173).

Összesen:

Fenyők, örökzöldek: Jelenlegiek: faj, alfaj (További tervezettek: faj, alfaj): 239 (47); *Lombos fa és cserje fajok:* Jelenlegiek: faj,

alfaj (További tervezettek: faj, alfaj): 415 (173); Együtt: 654 (220).

Elkészült létesítmények

Kertés: 4,5 km, 5 db kapu
Kezelőház: szolgálati lakással, kutatószállással, „Arborétumok, kastélyparkok az Alföldön” című kiállítással.

Gazdasági központ: géptelep, trafóház, kút, szivattyúház, munkásszállás.

Ivóvízhálózat (városi): 900 fm, 5 db ivókút.

Fogadó (központi) tér: mélyfűrésű kút, szivattyútelep, víztározómedence, automata öntözőrendszer, szabadtéri tanterem, tájékoztató táblák, díszkapu, meteorológiai (mini) állomás.

Kertiház, pihenők, padok, WC-k, több-száz énekesmadár-odú.

Külátó

Fa-játszóter

Gazdasági út: 3 km, sétaút 7 km.

Kálvária: 14 + 1 db stációval, tűzörmánc képekkel.

Talajmonolit gyűjtemény
Rovarcsapdák: fény-, talaj- és hálósapdák

Talajterkép

Számlógépes növénynyilvántartás

Elkezdődött a terület térinformatikai eszközökkel való feldolgozása. Számos tudományos diákköri dolgozat, diplomatervezés készült a témából.

Mi elkezdtük egy arborétum alapjainak lerakását, reméljük lesz folytatás! A születés körül nagyon sokan bábáskodtak, külön szeretném kiemelni *†Mészöly Győző* és *Ván László* erdőmérnököket.

DR. CSÓKA GYÖRGY

Erdővédelem a IUFRO Világ- konferencián

Az ötvenként megrendezett IUFRO Világkonferenciák az erdészeti tudomány legjelentősebb seregszemléi. Az ezeken elhangzott előadások és a bemutatott poszterek azon túl, hogy aktuális kutatási eredményekről számolnak be, jól tükrözik, hogy melyek azok a kérdések, melyeket az egyes szakterületek művelői megkülönböztetett figyelemmel kezelnek. Ha tehát ezeket áttekintjük, képet kaphatunk arról, hogy hol tart az erdőművelés, az erdőrendezés vagy éppen az erdővédelem tudomány.

A legutóbbi, sorrendben a 20. világkonferenciát a finnországi Tamperében rendezték. A konferencia bizonyos változásokat hozott a IUFRO szervezeti felépítésében is. Az erdővédelem egyértelmű felértékelődését jelzi az a tény, hogy a korábban a 2. divízióba (fiziológia, genetika, erdővédelem) sorolt tudományágot a „Forest health” (Erdő-egészség) néven önálló divízióba (7.) sorolták. A divízióban 4 témacsoport, illetve összesen 28 munkacsoport működik. Ezek a következők:

A tápnövényfűtőfag interakciók fiziológiája és genetikája

- Kórokozók elleni rezisztencia
- Rovarok elleni rezisztencia
- Emlősök elleni rezisztencia
- Rezisztenciánemesítés
- Növényrezisztenciát befolyásoló környezeti hatások

Növénykórtan

- Gyökér- és gyökfőkórokozók
- Lomb- és hajtáskórokozók
- Edényeltömődést okozó kórokozók
- Erdei fák vírus és phytoplasma kórokozói
- Erdei fák roszdagombái
- Erdőpusztulásokban közrejátszó környezeti/kórokozó kölcsönhatások
- Trópusi fafajok kórokozói
- Erdészeti entomológusok és patológusok világ-címjegyzéke

Rovartan

- Toboz- és magkártevő rovarok
- Gubacsokozó rovarok
- Erdőstíselek kártevő rovarai
- Csemetekertek rovarai és kórokozói
- Integrált védekezés szűk ellen
- Integrált védekezés lombfogyasztó rovarok ellen
- Erdei rovarok populációdinamikája
- Erdővédelem Észak-Ázsiában

Európai Erdészeti Ügynökséget hoztak létre a Nyugat vezető erdészeti szaklapjai. Belgium, Dánia, Németország, Franciaország, Itália, Ausztria, Portugália, Svédország és Svájc vesz egyelőre ebben részt és igyekszik megteremteti az egymást érintő kérdésekben nélkülözhetetlen tájékozottságot.

Az 1995-ös természetvédelmi év alkalmával a természetvédelemnek az egyes nemzetek erdőgazdálkodásában való érvényesülését tekintette át. Kitént, hogy a társadalomnak ilyen irányú érdeklődése az utóbbi években erőteljesen megnőtt és a „zöld” mozgalmaknak, de különösen a Greenpeace-nek a 70-es, 90-es évek elejétől történt érzékeny fellépése eleinte az erdészeti szakma önvédelmi ellenkezését váltotta ki. Az utóbbi években azonban bebizonyosodott a megértő párbeszédnek mindkét oldal számára hasznos volta, a nagyközönségnek az erdészet céljaiba való jobb beavatásának szükségessége. Mint követendő példát mutatták be a különböző nagylétesítményeknél már szokásos, de törvényhozásilag még nem rendszeresített előzetes környezetvédelmi, nyilvános hatásvizsgálatokat. Az ilyeneknek az erdőgazdálkodásba történő bevonása nagymértékben hozzájárulhat a fontosabb erdészeti intézkedéseknek a társadalmi környezet részéről való elfogadásához.

(AFZ 1996. 12. Ref.: *Jérôme R.*)

- Erdővédelem a trópusokon
- A légszennyezés hatásai az erdei ökoszisztémákra
- Diagnózis, monitoring, értékelés
- A légszennyezés biokémiai és fiziológiai hatásai
- Talajelővilág, rizoszféra és tápanyagfelvétel
- A légszennyezés és klímaváltozás genetikai vonatkozásai
- Erdőművelés légszennyezett területeken
- A faanyag szerkezete és minősége szennyezett területeken

Amint az elnevezésekből is látszik, a munkacsoportok egy szűkebb szakterületre, esetleg egy-egy földrajzi régió problémáira koncentrálnak. Nyilvánvaló, hogy a munkacsoportok és a témacsoportok „felségterülete” gyakran kisebb-nagyobb mértékben átfed. Megfelelő számú aktív közreműködő megléte esetén természetesen annak sincs akadálya, hogy egy korábban kevésbé tanulmányozott téma (vagy régió) kutatására új munkacsoport alakuljon, mint ahogyan megfelelő érdeklődés, aktivitás hiányában egyes munkacsoportok „ki is halhatnak”.

A tamperei konferencia különféle szekcióiban 77 erdővédelmi tárgyú előadás hangzott el, illetve 41 posztert mutattak be. A poszterek, illetve előadások földrészenkénti megoszlása a táblázatban látható.

Nem meglepő, hogy az előadások, illetve poszterek 41,5%-a Európából, 26%-a pedig Észak-Amerikából származik. Ez természetesen korántsem azt jelenti, hogy más földrészeknek kevesebb erdővédelmi probléma merülne fel, hanem sokkal inkább a kutatás, illetve a konferencián való részvétel finanszírozásában mutatkozó jelentős különbségeket tükrözi.

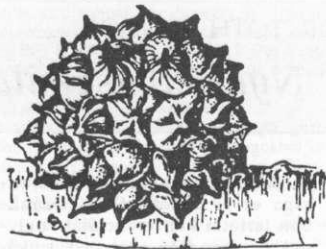
Általánosságban elmondható, hogy az előadások (és poszterek) nem korlátozódtak a szűken értelmezett alkalmazott erdővédelemre, hanem nagy teret kaptak az ökológiai alapú kutatások is, ezen belül is elsősorban a tápnövény/herbivór interakciók témakörre. Ezen belül is a legtöbben arra kerestek választ, hogy a globális ökológiai változások (felmelegedés, növekvő légszennyezés stb.) milyen módon befolyásolják a rovarok és tápnövényeik kapcsolat-

rendszerét. Egységes vélemény alakult ki abban a vonatkozásban, hogy akár a légszennyezés, akár a globális felmelegedés jelentős mértékben csökkenti az erdei ökoszisztémák stabilitását, melynek következményei többek között a megnövekedett gyakoriságú és kiterjedésű rovarkárok. Ami a tápnövény fiziológiai reakcióit illeti, az előadók esetenként egymással látszólag ellentétes eredményeket is ismertettek. Pl. a légszennyezés bizonyos esetekben növeli, máskor pedig csökkenti a növények rovarokkal szembeni sebezhetőségét. Hasonlóan nem lehet egységes képet festeni az aszály-stressz vonatkozásában sem. Az elhangzottak összegzéséeként levonható következtetés, hogy a korábbi igen népszerű elképzeléstől eltérően a tápnövény stresszállapota nem minden esetben tekinthető a rovarok tömeges elszaporodását kiváltó elsődleges tényezőnek. A különféle táplálkozási típusú rovarok (pl. lombtrágók, aknázók, gubacskepzők) ugyanis jelentősen eltérő módon reagálnak a növény stresszállapotára, illetve pl. az aszályos időszak nem csupán a tápnövény gyengültségén keresztül, hanem közvetlenül is, a gyorsabb kifejlődés, a magasabb túlélés révén is elősegítheti az erdei rovarok tömeges elszaporodását.

Külön is említést érdemelnek a színvonalas és termékeny finn erdővédelmi (elsősorban rovarökológiai) kutatócsoportok, melyek a hazai pálya kétségtelen előnyeit leszámitva is a világ élvonalába tartoznak.

A növénykórtani témájú előadások is megkülönböztetett figyelmet fordítanak a változó környezeti viszonyok és a kórokozók kölcsönhatásainak elemzésére. Az előadások alapján levonható, már sokszor hallott, de még nem eléggé megszívlelt tanulság az, hogy a változó környezeti tényezők még inkább kihangsúlyozzák az alaposan átgondolt fajaj-, illetve termőhelymegválasztás jelentőségét.

Hazánkat az erdővédelmi témakörben egy poszter (*Standová T. és Somogyi Z.: Stand Level Study of Decline-Growth-Site Relationships in Sessile Oak*) és egy előadás képviselte (*Csóka Gy.: Increasing Damage Trends of Some Forest Insects in Hungary – An Indication of Climate Changes?*).

Andricus hartigi MARSCHAL

A konferencia egyik legemlékezetesebb újdonsága volt, hogy a rendezők szabad INTERNET hozzáférést biztosítottak minden résztvevőnek. A gálás gesztuson túl ezzel azt is próbálták hangsúlyozni, hogy a jövő kommunikációjának és információnyerésének egyedülállóan gyors és hatékony módja az INTERNET, melyet az erdészeti kutatók sem nélkülözhetnek. Hogy ez mennyire igaz, azt egy saját példával is tudom érzelletetni. A konferencia 4. napján az INTERNET-en való „bogarászás” közben rátaláltam egy európai rovarász adatbázisra, és ebben egy finn lepkész kolléga nevére, akinek hobbjára (lepkeművészi fényképezése) megegyezik az enyémmel. Néhány levél oda és vissza az INTERNET-en keresztül, 3 nappal később pedig az illető fiatalember már az otthonában látott bennünket vendégül, ahol hernyógyűjtés, később pedig éjbenylő eszmecsere és „hernyászkodás” vette kezdetét.

Legyen szabad még egy, az előzőnél jóval nagyobb jelentőségű, szintén erdővédelmi vonatkozású példát említeni. A finnországi székhelyű Európai Erdészeti Intézet például egy olyan erdővédelmi adatbázis (World-Wide Pest Hypermedia) létrehozására tett javaslatot, mely az INTERNET-en keresztül bárki számára elérhető információkat tartalmazna a legjelentősebb erdei rovarokra és kórokozókra vonatkozóan. Ez az adott rovar vagy kórokozó életmódján, elterjedésén, az ellene való védekezés lehetőségein túl a faj, illetve fajcsoport specialitáit (szűkebb szakterület, cím, telefon, fax, INTERNET elérési lehetőség) is felsorolja. Az adatbázis így tehát egyenesen fogja sok szerző által írt szakmai kézikönyv és egy szaknévsor tulajdonságait. További előnye az olcsó elérhetőség (beleértve a színes fotókat is), valamint a folyamatos aktualizálás lehetősége. Nem kell külön eszteleni annak előnyeit, hogy az újonnan felmerülő problémák, eredmények az érdeklődők számára akár már néhány napon belül is hozzáférhetővé válnak. Különösen ha tudjuk, hogy világszerte általánosnak mondható az a tendencia, hogy egyre gyakrabban jelentkeznek olyan értékű és jellegű biotikus erdőkárok, melyeket korábban nem tapasztaltunk. Az erdővédelmi adatbázissal, illetve létesítésével kapcsolatosan az INTERNET alábbi „címén” található további információk: <http://www.efi.joensuu.fi/~saarenma/wwwpestprosp.htm>.

A XX. IUFRO Világkonferencia erdővédelmi tárgyú előadásai és poszterei földrészenként

Földrész	Rovartan		Növénykórtan		Σ
	Poszter	Előadás	Poszter	Előadás	
Európa	17	11	12	9	49
Észak-Amerika	6	21	1	3	31
Dél-Amerika	4	1	0	0	5
Ázsia	4	10	4	8	26
Ausztrália	0	0	0	2	2
Afrika	0	3	0	2	5
Σ (poszter/előadás)	31	46	17	24	118
Σ (poszter+előadás)	77		41		

DR. TÓTH SÁNDOR

Nyárfelhasználás és falemezgyártás Magyarországon

A FAO Nemzetközi Nyárfabizottsága ez év októberében hazánkban tartotta konferenciáját, melynek napirendjén szerepelt a nyárak falemezipari hasznosítása is.

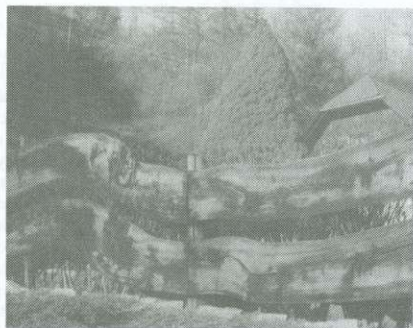
A nyárak faanyagának felhasználása a kiinduló alapanyag méretétől, minőségétől függően sokféle lehet.

Mind a fargács-, mind pedig a farostlemezek hazai gyártásában, alapanyag-ellátásában – hazai fenyő hiányában – döntő szerepet játszik a lombosfák anyaga. Ezen belül is a keménylombosok térfogati sűrűsége növelő hatását a lágylombos alapanyag, elsősorban a legnagyobb mennyiségben rendelkezésre álló nyárak tudják ellensúlyozni, azonos hajlítózsilárdsági értékeket biztosítva a lemezeknél.

Ismert, hogy a nyárak faanyagának térfogati sűrűsége az óriás nyár 0,415 (Popu-

lus robusta) és az olasz nyár 0,340 g/cm³ (P.x. euroamericana cv. I-214) között változhat, ami kihat a faanyag további fizikai és mechanikai jellemzőire, végső soron felhasználhatóságára. Így indokoltabb nyárakról, mint nyárról beszélni a feldolgozásban is.

Szilárdsági értékeiben leginkább az óriás nyár közelíti meg az összehasonlítás alapjául szolgáló fenyőféléket, míg legkisebb hajlítózsilárdságot az olasz nyárnál mértek. A korai nyár (P.x. euroamericana cv. marilandica) és a késői nyár (P.x. euroamericana cv. serotina) hajlítózsilárdsága az óriásnyár és az olasz nyár között van, közelebb az előbbihez, vagyis ezen nyárfélések alapanyaga ebből a szempontból még jónak mondható. Ezzel szemben az

Nyárdeszkából kerítés

olasz nyárt nagy szilárdságú, víz- és fűzésálló rétegelt lemezek készítésére nem találták alkalmasnak, s rakodólapok egyes, jobban igénybevett elemei, összekötői sem készülhetnek ebből a nyárféleségből. Általában az olasz nyár szerkezeti fatermékek készítésére nem ajánlható. Ez alól azonban az LVL kivételt képezhet.

A hazai nyár lemezőrnökök egy részének minőségét jelentős mértékben lerontja göcsösségük, ami azonban javítható

– a II. világháború előtti évtizedekben hazánkban is egyes helyeken alkalmazott telepítési és művelési eljárások alkalmazásával, amikor is a telepített rakodugványok első gyérítése után megoldották a visszamaradó fák törzsének 3 méter magasságig történő feltisztítását, illetve

– az olaszországi Pó völgyében szerzett tapasztalatok szerint – az ottani ökológiai adottságok és alkalmazott védelmi és művelési eljárások mellett – 7 méterig történő ágnyeséssel. Ezzel a kitermelt faanyag 50%-a furnérhámzásra alkalmas lemezipari rönk lehet.

Összességében tehát a nyárak felhasználása a hazai falemeziparban, ezen belül is a forgács- és farostlemezgyártásban igen jelentős, számottevő a rétegelt lemezeknél is, ami megfelelő erdő-, illetve tiltetvényművelési eljárások alkalmazása esetén tovább fokozható. A nyár a jövőben olyan konstrukciós falemezipari termékek alapanyaga is lehet, mint a rétegelt furnérfá tartó, az LVL és az orientált forgácselrendezésű lemez, az OSB.

A nyár felhasználása a fafeldolgozásban: bútortalac- és borítófurnér, cellulóz, forgácslemez, farostlemez, gyufaszál, gyújtó, mezőgazdasági láda, nemzetközi rakodólappal, rétegelt lemez.

A falemez- és cellulózgyártás nyár alapanyagai: bútortalac – hengeresfa, lemezőrnök; cellulóz – papírfá; forgácslemez – forgácsfa, rostfa; farostlemez – forgácsfa, rostfa; furnér – lemezipari rönk.

A cellulóz- és falemezgyártás hazai kitermelésű alapanyagai 1980-1990

	me:	1980	1985	1990
Papírfá összes ebből nyár	ezer m ³	746	880	863
	ezer m ³	233	285	288
	%	31,2	32,4	33,4
Lemezőrnök ebből nyár	ezer m ³	68	61	88
	ezer m ³	19	13	29
	%	27,9	21,3	32,9
Rostfa ebből nyár	ezer m ³	400	341	325
	ezer m ³	124	106	116
	%	31	31,1	35,7

Forrás: Halász, 1994. p. 121.

Falemezgyártás Magyarországon 1965-1995

	me:	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995
Furnér	millió m ²	16	17,4	23,2	22,6	18,8	15,3	11,8
Rétegelt lemez	ezer m ³	21,5	14,8	8	10,1	10,2	10,5	10,8
Forgácslemez	ezer m ³	19,5	69,3	167,9	233	279,1	300,1	432
Farostlemez	ezer m ³	39,5	47,3	70,8	98,7	80,1	49,5	54

Forrás: Halász, 1994. p. 138; AKII, 1996; Kelemen, 1995.

A forgács- és farostlemezgyártás alapanyagai és lágýfa felhasználása 1993-1996

Gyártás:	me.:	1993	1994	1995	1996
Forgácslemez	ezer m ³	371	414	432	455
Farostlemez	ezer m ³	35	41	54	55
Forgács- és farostlemez összes	ezer m ³	406	445	486	510
Alapanyag összes	ezer m³	608	708	780	820
ebből fenyő rostfa	ezer m ³	208	297	349	365
keménylombos rostfa	ezer m ³	73	113	77	85
lágylombos rostfa	ezer m ³	3227	297	354	370
%		53,4	41,9	45	45,1

Forrás: Kelemen, 1995, AKII, 1996.

Nyár-faanyagunk jobb hasznosításáért

A FAO Nemzetközi Nyárfa Bizottság 20. ülése 1996. október 2-4. között tartotta Budapesten. Mivel az ülés egyúttal 35 tagország nyárfa-termesztőinek és felhasználóinak négyvenként rendezett világkongresszusa, ezért a helyszín megválasztása a magyar szakemberek munkájának elismerése. Emellett kiváló lehetőséget nyújtott a természeti és hasznosítási tapasztalatok kicserélésére, szakmai vitákra, a jövő feladatainak meghatározására.

A Bizottság Fakitermelési és Fahasznosítási Munkabizottságának ülésein értékes előadások hangzóttak el a nyárfa-termesztés mint alternatív földhasználati lehetőség témájában (dr. Erdős L.), a nyárak hazai lemezipari hasznosításáról (dr. Tóth S.) a nemcsak nyárklónok anyagtulajdonságainak meghatározásáról (Peszlen I., dr. Molnár S.), valamint a nyár-faanyag szerkezeti célú hasznosításának egyik új lehetőségéről (dr. Kovács Zs., Láng L., dr. Szabadhegyi V.).

A szakmai viták, eltérő vélemények ellenére közös álláspont alakult ki abban, hogy – a nyárfa-klónok ipari hasznosítására több új lehetőség is kínálkozik;

– a jelenlegi és a várhatóan bővülő nyersanyagforrás – értéknövelő módon – minél magasabb készletfokú termékek formájában kell hasznosítani a tudományos eredmények és nemzetközi tapasztalatok felhasználásával.

A munkabizottság vitáit vezető elnöke *Balatinecz János* professzor (Torontói Egyetem) a tapasztalatok alapján megállapította, hogy

– hazánk ipari hasznosításra alkalmas, megfelelő mennyiségű és gyorsan bővíthető nyár-fakészlettel rendelkezik.

– jól képzett, megfelelő tapasztalatokkal rendelkező szakembereink vannak,

– világszerte növekszik az igény az új típusú szerkezeti célú falemezipari termékek iránt.

ezért a résztvevők egyetértésével javasolta, hogy megfelelő helyen (az alapanyag forrás, szállítási távolság, infrastruktúra figyelembevételével) létesítsünk olyan nyárfafeldolgozó kapacitást, amely alkalmas a kitermelt faanyag komplex ipari hasznosítására.

A fő termék a jelenleg legnagyobb tömegben rendelkezésre álló – közepes minőségű választékokból gyártható – és az európai piacokon is rohamosan tér hódító OSB (Oriented Strand Board) lehetne, amit rétegenként váltakozó irányban rendezett forgácsokból készítenek és – általában építőipari célú – lap-típusként határoznak meg.

A jobb minőségű, hámozásra alkalmas – akár rövid méretű – törzszakaszok feldolgozásával műszaki furnér, abból pedig elsősorban LVL (Laminated Veneer Lumber) vagyis „turnérfa” típusú termék gyártható. (Anélkül, hogy lemondanánk a nyár műszaki furnér hagyományos réteglemez ipari hasznosításáról pl. csomagolóeszköz céljára.)

A két lemezválaszték (az OSB és az LVL) egyesítésével pedig az Észak-Amerikában igen sikeres kompozit termék az „öszetekt” ismét készíthető, amelyben a gerinclemezt az OSB, a két övlemezt pedig LVL szerkezet alkotja.

Mindkét alaptermék nyár-faanyagból is gyártható, erre már üzemi tapasztalatok is

rendelkezésre állnak. Az OSB típus gyártása gyengébb minőségű (lehetőleg 15 cm átmérő feletti papírfá, rostfa, kivágás és egyéb ipari faja, esetleg fűrészlék) választékokat igényel. Jelenleg Európában OSB-t még csak Franciaországban, Skóciában és a közelmúltól Luxemburgban gyártanak. Feltehetően az LVL gyártás során keletkezett furnérhulladék jól hasznosítható az OSB termékekben. (Érdekes adalék, hogy a luxemburgi OSB gyárat az – hagyományos forgácsgyártás iránt elkötelezett – Kronospan tőkecsoporthoz létesítette, amelyhez többek között a vásárosnaményi forgácslapgyár is tartozik.)

A terméket általában 60-70, sőt 150 mm hosszú, 5-10 mm széles és 0,7 mm vastag szelelt forgácsokból (strand) készítik, amelyeket vízálló ragasztóval látnak el és változóva (egymásra merőleges szállítányban) rétegezve hőpréselnek. A szerkezeti felépítés, ragasztás megválasztásával különböző tulajdonságú és felhasználási célú termékek gyárthatók a rétegelt falemezeket megközelítő minőségben, kevésbé igényes alapanyagból és alacsonyabb költségárfordítással. A könnyű (640-660 kg/m³ terfogatú sűrűségű) vízálló (fenol-formaldehid vagy izocianát ragasztás miatt) lapok 6-25 mm vastagságban burkoló, szerkezeti és csomagolási célra egyaránt felhasználhatók. Külföldön elsősorban az építőipar (könnyűszerkezetes, illetve faházépítés), belsőépítészet, csomagolóipar és újabbban a bútorgyártás is használja. Észak-Amerikában ma már közel 10 millió m³-t gyártanak és a felhasználás 1998-ra várhatóan a 17 millió m³-t is eléri. Az utóbbi időben a felhasználás Európában is rohamosan növekszik, az előrejelzések szerint 2000-re a várható igény mintegy 1 millió m³.

A furnérfa (LVL) termékeket a világon jelenleg több mint 14 gyárorszoron készítik. Csak Észak-Amerika termelése közel 1 millió m³. A legfőbb üzem fenyő alapanyagból dolgozik, de a kanadai Ville Marie helységben a TEMLAN vállalat kizárólag rezzo nyárból, aspenből (Populus tremuloides) készíti termékét. Rövid (122 cm hosszú) és 20-50 cm átmérőjű rönkökből 3,2 mm vastag furnért hánmoznak, majd szárítják és ferde élmezmunkálást, ragasztóaszt követően azonos rostirányban rétegelik, majd hőpréselik. Így elméletileg végtelen – a szállíthatóság miatt csak kb. 23 m hosszúságú – és 1,6-1,8 m széles lap terméket készíthetnek, amelynek vastagsága 38 mm-től egyes üzemekben 150 mm-ig terjedhet. A tömböket végül a felhasználási célnak megfelelően többnyire gerenda méretűre fűrészelik. Az LVL termékek fő felhasználásai

nálója az építőipar, ahol szerkezeti célra, fedélszerkeletnél pl. a nagy méretű fenyő szelemeiket kiváltva használják, de zsálatzatokat, áthidalókat, állványszerkezeteket stb. is készítenek belőlük.

Legfőbb előnyei, vázlatosan:

– kis átmérőjű, alacsony sűrűségű, gyengébb minőségű, rövidebb alapanyagokból készíthető a felhasználási igények szerint konkrét méretben és mennyiségben, a fűrészelt gerendáknál jobb kizovatással,

– szilárdsági tulajdonságai, azok szórása, méretstabilitása kedvezőbb, mint a tömör faanyagé, mivel a fa szöveti hibái nem, vagy csak a szerkezetben elosztva jelentkeznek, ezáltal kisebb keresztmetszettel tudja biztosítani a megkívánt szilárdságot,

– az alkalmazott ragasztóanyagtól függően víz-, környezet-, gomba- és rovarálló.

– a folyamatos gyártás, a automatizáció biztosítható,

– alkalmazása során lényegében hulladékmentes feldolgozást tesz lehetővé.

Térségünkben a furnérfa (LVL) termékek jelentőségét igazolhatja, hogy az Európai Unió – Copernicus programja keretében – jelentős pénzeszközöket áldoz arra a nemzetközi kutatásra, amely az európai lombos fajokból gyártható LVL termékek vizsgálatát tűzte ki célul. A kutatási program egyik résztvevőjeként a Soproni Egyetem éppen a hazai nyár-faanyagok alkalmazását vizsgálja immár második éve. A kutatásban résztvevő országok az eddigi eredmények alapján új határozatok, hogy a következő pályázat témájával éppen a Balatinecz professzor által javasolt kompozit termék az OSB és LVL felhasználásával készült „I” tartók kifejlesztését válsztják.

Az üzemi gyártás megvalósítása érdekében természetesen a kutatási eredmények mellett a megfelelő alapanyag-ellátás, ipari infrastruktúra és piaci igények pontos felmérése, valamint jelentős tőke is szükséges. Remélhető, hogy azok a tökees ipari csoportok, amelyek további OSB üzemek létesítését tervezik Nyugat-Európában, meggyőződtek, hogy a mi körülményeink között sikeresebben valósíthatják meg elképzeléseiket.

A hazai nyárfa-üzem és az alternatív földhasználat révén várható forrásbővítés csak lehetőség, amellyel élnünk lehet és kell is. A megalapozott fejlesztés érdekében azonban még igen sok kutató-fejlesztő munkát szükséges elvégezni. Pl. egyes sikeres, de alacsony sűrűségű nyárfa klónok, amelyeket szerkezeti célú felhasználásra (fűrészelt tömörfa termékek gyártására) kevésbé tartanak alkalmasnak, milyen technológiai paraméterek és gazdasági mutatók mellett hasznosíthatók LVL, és OSB termékek készítésére vagy, hogy a megfelelő termőhelyre telepített gyorsan növeklő klónok szakszerű ápolása – ágyasítás – milyen mértékben befolyásolja a legnagyobb értékkihazalt biztosító műszaki furnérgyártás gazdasági eredményességét.

Balatinecz János

A szibériai vörösfenyő betelepítésének 100. évfordulóját ünnepezték a nemzetközi Gigengrünben. Az innen származó telepítések nyolc tartomány 62 kezelője gyűlt össze, hogy emlékkő állításával ünnepelje az évfordulót és hálaival emlékezzenek E. Lenk-re, aki erdőtulajdonosként maga hozta a magot és nevelte fel az első csemetékét az Érchegeységben.

Az első telepítésből ma még álló egyedek 25 m magasak, mellmagassági átmérőjük 74 cm. Betegségekkel szemben ellenállóak és alattuk változatos korú, természetes az újulat.

(AFZ/DW 1996. 24. Ref.: Jérôme R.)

DR. SZODFRIDT ISTVÁN

A kislevelű hárs termőhelyi igénye

A kislevelű hárs termőhelyi igényét egyrészt magyarországi elterjedésének adatai (Bartha D. – Mátyas Cs. 1995 és Soó R. 1966), valamint saját korábbi vizsgálataim és feljegyzéseim alapján (Szodfridt, 1991) határoztam meg. Az értékeléshez a Járó Z.-féle termőhelyértékelő rendszerezés (1972) kategóriáit alkalmaztam.

1. Klímaigény. A kislevelű hárs tömeges előfordulását a gyertyános-tölgyes és bükkös klímaövezetben találjuk. Ezeket még a szárazabb szélsőség táján is tömeges lehet. Jól mutatja ezt a gödöllői dombvidéki és az ugyancsak alföld-peremi, alacsonyabb térszíni megjelenése a Kisbér környéki homokon. Ezen helyeken a gyertyánt váltja fel a tölgy alatti második koronaszintjével. A bükkös övezeti határterületi előfordulására jellemző tömeges fellépése a Sümeg és Tapolca között húzódó sarvallyi-hubertuszi vonulat bazaltjára rakó-

dott löszön kialakult talajon, ahol a bükk mellett tömeges megjelenése jellegzetes.

Szórványosan, inkább szálanként, megtaláljuk a cseres-tölgyes klímaövezetben is. Hasonlóképp van néhány szálankénti előfordulása az erdős-sztyepp klímaövezetből is (Körös-vidék, Észak-Bácska, Mezőföld). Utóbbiakban alkalmazását már nem javasolhatjuk.

2. Hidrológiai igényei megfelelnek a többletvízhatástól független kategóriának, pótlólagos vízfelvételi lehetőségre nincs igénye.

3. Talajigénye. Számos hegy- és dombvidéki talajtípus megfelel igényeinek. Vagyis elsősorban a barna erdőtalajok típusai, közülük leginkább az agyagbemosódásos barna erdőtalaj (bakonyi, göcsei, zselicségi, mecseki előfordulásai). De megfelel neki az agyagbemosódásos rozsdabarna erdőtalaj is (gödöllői dombvidék) vagy a Ramann-féle barna erdőtalaj, illetve ennek roz-

dabarna altípusa (Kisbér). A Ny-Dunántúl térségében az erősen savanyú, nem podzolos és a podzolos barna erdőtalajokon a gyertyános-tölgyesek elegyfaja. A pangó vizes barna erdőtalaj nem neki való, hiányzik a maradványkarbonátos és csernozjom barna erdőtalajok, ezek már túl szárazak számára, a talajok is, előfordulásuk klímakörülményei is.

A sziklás lejtők és szurdokerdők köves sziklás vázlatájan szintén otthon van, de csak szálanként. Csökkent növekedési erővel találjuk a rendzinákon, valamint fekete nyírok-talajokon és megfelel igényeinek a lejtőhordalék erdőtalaj is.

Az alföldjeinken megszokott csernozjomtalajokról teljesen hiányzik, ugyancsak nincs a talajvíz közeli réti és láptalajokon, sem az öntés- és szikes talajokon.

Irodalom

Bartha D. – Mátyas Cs. (1995): Erdei fa- és cserjefajok előfordulása Magyarországon. Sopron.

Járó Z. (1972): Az erdészeti termőhelyértékelés rendszere. In: Danszky (szerk.): Erdőművelés. (45-255. o.)

Soó R. (1966): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve II. Budapest, Akadémiai Kiadó.

Szodfridt I. (1991): Genetikai talajfajok és növényfajta kapcsolata. Agrokémiai és Talajtan. Tom. 40. No. 3-4. 482-484. o.

Madárberkenye az 1997. év fája Németországban. A reményes fájának minősítette az „év fájának kuratóriuma”, amelyben különböző illetékes szervezetek 23 fős képviselője határozott így. Megítélésük szerint a lég- és talajszennyezésnek ott is ellenáll, ahol más fa már nem. Ökológiailag többirányúan igen hasznos, ideális előerdő-fajta, természetes betelepüléssel elegyként csökkenti az erdősítési költséget. Könnyen bomló levélhullatásával javítja a talajt. Sokáig az üldözendő lágyfák közé sorolták, csak újabban talál megbecsülésre. Jelentőségére szórólappal hívják fel a figyelmet, a hírt közlő lap májusban megjelenő 10. számában kíván vele bővebben foglalkozni.

(AFZ/DW 1997. Ref.: Jérôme R.)

1997-BEN IS SOPRON A FAIPAR KATALIZÁTORA!

VEGYEN RÉSZT ÖN IS A

LIGNOVUM

ASZTALOS-, FAIPARI ÉS ERDÉSZETI

SZAKKIÁLLÍTÁSOKON

FELVILÁGOSÍTÁS - JELENTKEZÉS:

PROGRAM KFT

H-9400 SOPRON VIRÁGOSKERT U. 3.

TEL. & FAX.: +036 99/338-538 +036 99/334-840

Az év fája volt 1995-ben Németországban a gyertyán. Ebből az alkalomból a bajorországi Arnsteinben az ősszel tudományos konferenciát tartottak. Különösen az erdei ökoszisztémában betöltött jelentőségével foglalkoztak. Megállapították jó társulási képességét, főként tölgyben és bükkben. Rámutattak az élővilág gazdagításában játszott szerepére: termésének makkocskái fontos szerepet játszanak a madárvilág tápanyagválasztékában.

A bajor fajta kiváló tulajdonságainak védelmére figyelmeztettek az Európa déli és keleti részéről származó szaporítóanyag kártékony hatására és a mutatkozó kereslet megfelelő kielégítését saját magtermelő ültetvényekkel igyekeznek kielégíteni.

(AFZ/DW 1996. 26.

Ref.: Jérôme R.)

Bolyai Farkas Erdészeti csonka munkája

III. rész

14. lap.

Ha vagy nincs, vagy nem elég az erdő, azon helyeket kell arra fordítani, a melyek nélkül leginkább el lehet lenni. Ritka hely az, melyet úhoz képesti módon zöldelővé ne lehetne tenni s erre a hasznon kívül sokszor legelők árnyéktalansága, a kopár oldaltok kiellensége, a légnek pusztasági lumsasága, tava a hernyók meggyőzhetlen szaporodásának s az ezek helyébe jöhető vidám, énekes zöldellés ösztönöznék.

Legelső a fák nemeit tudni, melyik cétra melyik fa jobb.

Második azoknak természetési módja; mind a kettőről vagy két szót röviden.

1. Épültre valók: a jó félé gesztenye, a tölgy, cser, szil, fenyők s a nyár, különösen a populus nivea. Legtartósabb, a mely legtöbb hamvat ad, mely szerint a cedrus, jófélé gesztenye áll elől s azután a tölgy. De meg kell különböztetni: vagy kitétetik a száraz s nedves változásnak, vagy száraz helyt áll, vagy vízben avagy földben egészen.

A száraz s nedves változást legjobban állják ki a jó félé gesztenye, tölgy, cser s ezek után a szil; mindazáltal akármiféle fát, mely földben megyen, a koporsón kívül, alulról fel addig, a meddig az eső felszap, lánagon pergelve meg kellene szenezni, mivel a szén nem rothad el, ugyanezt kellene a szőlőkaróknak legalább mind a két végével tenni. ha a tölgy mindjárt a levágás után 3 évig vízben áll, nem hasad s ha levéteik a lágyabb kívülje, nem bántja úgy a szil. A szil kevesebbé bántódik a szitól, mint a tölgy és cser, néha ez is hasad. Jó volna, ha sokba nem kerülne olyas helyt a kiszáradt fát ugynevezett olaj firauszval be kenni, akár erős pálinkába felolvasztott terpentines létsza szurokkal, mely a hordók küljére is alkalmasabb, mivel az előbbi rendszerint glet van, a mely mérég.

A hajóépítők nyárban a tövin hámozzák a fát meg s téiben vágják; de ha előre meg nem hantatott a, a levágás után mindjárt meghántva fedél alá kell tenni. Plinius azt írja, hogy vízbe kell tenni s előbb le megyen, mikor feljön akkor kész. Más a vizen hozott fa, melynek csak egy része van a vízben s az is változólag; s az ilyen fa sikeretlenebb az égetésre is.

Azi írják, hogy minden fa nemét felülhaladja a csaknem örökké tartó Cédrus, mely több helyti próbák után nálunk is elszaporíthatatnak s sebesen nő. Mindazáltal a legörkösebb s a viharok minden villámjaival truzoló s aztal a nemesi jussal, hogy a rövid örömről maradt holtgi adóssággért senmi hatalom bé ne mehessen, egyedül birt háznak legolcsóbb s elég jó a legközségesebb fenyő. Gerendának a tölgy nehéz s nyersen többet bír (mert hajlik) ... szárazon: de azt írják, hogy a Larix nevű fenyő sokkal többet bír, egyáltalában a több fenyők is mind könnyebbek.

15. lap.

különösen az abies nevű alkalmasabbak: sőt a nyár fák, az olasz nyár is jó, ha nedveség nem éri s kevesebbet szenved a szitól. Bükk csak

égetésre a földben s vízben jó; gyertyán csak a szárazon, vízben jobb, ha nyárban vágatva lével telít tétetik be.

2. Asztalosnak: fenyő, hárs, nyár, gyertyán, bükk, tölgy, dió, kőris, akác, szilfa.

Kereknek: bükk, gyertyán, kőris.

Esztergályosnak: vackor, galagonya, gyertyán, kecskerágó, borza, juhar. némelyekre a szilvafa is.

Szerszámokra: gyertyán leginkább s a bükk.

Képfaragásra a hárs.

3. Bőrkészítésre: a fiatal tölgynek, csernek haja, a szilfa haja s a Larix nevű fenyő s a Rhusok. Sok bír orvosi erővel is, mint a kőris héj, német csiznak nevezetett.

4. Kovácsszénnek: legjobb a bükk aztán a tölgy; puskapornak a hárs, fűz, magoró; rajzoló szénnek legjobb a kecskerágó, melyhez ha fa – vagy repcsenolajba mártatik s az olaj le-töröltetik, állandó rajzolatot lehet csinálni.

5. Tűre legjobb a bükk, gyertyán, tölgy, azután az akác, szil, végre a fenyő, nyár, fűz.

Jegyzés: A fenyőnek sok nemei vannak, melyek közül itt a következőket említeni elég. A legközségesebb itt az egyes levelű, melynek levelei az ágat kereknek veszik körül a vége felé állva; ez rendszerint pinus abies, mely fejt hajja s egyenes magas növésiért arbocekat ad, ennek is egyek a levelei, de az ágon kétféle azon egy lapban férti formán állanak s jó mélyen gyökerezik s azért a fenn irt vágásban maglanká hagyhatatik, nem mint az előbbi, eh-ből készítenek a clavier s hegedű rezonanz.

Igen derék fajta a pinus silvestris is, melynek hosszabb s hegyes levelei kettősen az ágról köröskörül jönnek ki, ez is mélyen gyökerezik s sok sárga kén virág forma magpora van, mely a kénkő eső mesét csinálta, ez a fa neme is igen jó hajó építésre s víz vívésekre s több egyébre.

Legdicsebb a pinus larix, csak tűze nem, rosszul ég, noha a szene jobb a többi fenyőkénél. ennek kirta levelei bokrosan jönnek egy többől, mint a cédrusé (pinus cedrus), de nagy a különbség, mert amannak levelei tétre elhullanak, a cedrus örökké zöld; ez az egy neme a fenyőnek, a mi ki is hajta, ha levágják s az ága homliva is gyökereit ver és a más fenyőknek csaknem halalos gyökérsértést szenved. Még vannak olyan fák, melyeket észak Amerikából (mint az akácot) mint klímánkat kiállókát természeteni kellene: ilyen a quercus prinus, mely 50 év alatt éri el azon teljes kort, melyet a mi tölgyeink 200 év alatt érnek el s meg is közelítő jószágú s ilyen több is van. Cukor juhar sok nádmezt pótolja. A platanus occidentalis hamar nő s derek fa. Az olasz nyár (nem a lasabban növe fehér hajja) csak harmad annyit mezeget ad, mint a bükk; de egy jugerum ad évenként négy öt bükkfát s jószágút pótolja sebes növéssel.

Illy jöendő hivatalának megfelelőhessen, „saját nyilatkozata szerint 40 drb. könyvet tanult át és írta 5-6 tömött ivre terjedhetett. igen érdekes és szakmában talán első magyar kis munkáját az erdészetről. Három impurum iv került elő még eddig ezen műből, Bolyai saját kőzírása, eleje és vége hiányzik.”*

„Bolyai a Guillaume Atanáz erdélyi főerdő-mester halálával megüresedett állomását cnyréséért három rendbeli folyamodást nyújtott be az erdélyi thesaurariatushoz, mely folyamodások a nevezett hivatalnál 2833, 3286, és 7887/820. számok alatt vannak iktatva, azonban mindezek a kérvények, mint általában a szóban forgó állomás betöltésére vonatkozó iratok kiseléjeztettek, minék következtében nem lehet megállapítani, hogy Bolyai keresett erdészeti értekezése mellékelve volt-e valamelyik kérvényéhez, vagy sem.”**

Huzotón év óta, ahogy ezen munkáskát Kocz tanár a Bolyai hagyatékában feltalálta s kinek felhívására a kézirattal megfűtésében segítkeztem, ismételen kutattam a hiányzó eleje (8 lap) és vége után, sajnos, eredménytelenül.

Mi lehetett a hiányzó részen, csak találgatni lehet.

Szakunknak egyik erdészmester veteránja, most már néhai Illés Nándor főerdőtanácsos így vélekedik: „Fél lehet tenni Bolyairól, ki matematikus és filozófus volt, hogy az erdők közgazdasági, közegészségi fontosságával, égalji hatásával, sőt a fenyegető faháttal foglalkozott. Lehetőség, hogy ebben a részben kiterjeszkedett az erdőrendezésre is, bár úgy látszik, az I.-rész második pontjában (11. lap) elmondotta azt, a mit erre való nézve tudott.”

„Miután Bolyai tudós professzor volt, azonkívül erdélyi országos erdőfelügyelő állásra pályázott, különben maga is erdőbirtokos*** vala, úgy tekinthetjük munkáját, mint az akkori tanult és művelt magyar férfiu erdészeti tudásának rövid foglatatát.”

„Képzhetők az az eset is, hogy Bolyai ezen cikkben csak futólag jegyezte fel azt, a mit tudott s azután bővebben kidolgozván, terjesztette fel felsőbb helyre s hogy ennek a fogalmazványa egészen elveszett.”

„Akárhogyan legyen azonban, tekintve azt, hogy Bolyai nem volt hívatásos erdész, munkája rendkívül érdekes és világot vet az akkori idő erdészeti tudására.”

„Erdemes a feloldástól megóvni azért is, hogy nyoma maradjon annak, hogy régi nemesi családból származó írti**** becsavágyának tartotta az erdészet szolgálatát. Ezzel példát, követésre való példát szolgáltatott nehéz helyzetbe jutott köznevelésűnknek, a mely e pályán igen jól szolgálhatna a hazának és életrevalóságát oly tere-nyűmölcsözöztethetné, a melyen eddig élvezni gyönyörűsége volt s a melyhez tehetsége és rátermettsége van.”

Folytatjuk

* Kocz i. h.

** Országos levéltár 1379/904. sz.

*** „Meghazasodtam s kis kúszásgomban (Domáld, Kiskakalló m.) gazda lettem 3 évig (1801-3) kertemben parkokkal, vizes, erdő, konyha, olajoskudák, plántálás sok évet élvezv” kérészi szemlelembé vittek.” B. önéletrajza.

**** A Bolyai család eredetéről önéletrajzok kimutatva – egyenes ágban Farkas 14. tan keresztül – a XIII század utolsó feléig felvihető. Farkas anyja Pávai Vajna Kesztna, Kocz i. h.

GÁL ISTVÁN

Bolyongás a Hargita táján (II. rész)

Hargita néven ismerteti *Orbán Balázs* is az előbbi hegyláncot a Székelyföld leírása című nagy művében. A *Székely krónika* (1533, másolata 1576. Ezek megsemmisültek a tatárjáráskor idején, egy harmadik másolat létezik, azonban a M. Tud. Akadémia nem hagyta jóvá) írója a hegyláncot *Héterdőnek* jegyezte fel. Orbán Balázs a hegycsúcsok felsorolásánál a *Madarasi-Hargitát* még *Galusa-tetőnek* is nevezi.

Góriczi Pál 1883-ban kiadott Magyarország térképén a Madarasi-Hargita hegycsúcsot (1795 m még akkor, az újabb 1801 m felmérés adata helyett) *Galusa-tetőként* is megnevezi. Tehát két helyen is feltűnik a Galusa-tető (bizonyára az újabb Hargita névnek a régihez kapcsolása miatt, könnyebb azonosítás céljából).

Az ismert eddigi adatok alapján az Akadémiai Kiadó 1978-as szótára által közölt adatok hitelessége vitatható, és nem fogadható el a megállapítása: „a hegynevő végső forrásaként talán a román Hargotól vagy Hrgotól jöhet származásba”. Ugyanis az a feltevés, hogy a fenti nevű juhosgazdák bérletük volna a Hargita legelőit nem lehetséges, mert a Hargitának ez a része, a Galusa tető legelőtetésre alkalmatlan, sivár, források nélküli, göröngyös, gázos terület, miként nevét is két helyen is feljegyzik: Galusa tető (l. Orbán Balázs és Góriczi Pál). E tényeket magam is igazolhatom, mert a Csicsai-Hargitát ötvenes koromban megjártam, és utána is sokszor, s a Bagolykőről (Csicsai-Hargita) szemlélhettem a Fogarasi-havasok vonulatát, s keletre az erdélyi hegyes-völgyes tájat, a Kis- és Nagyomlyó kúpjait, a gimnázium gyufadoszobor méretűnek látszó kőpé, a Mikó-vár négybástyás zömök tömbjét. Itt nem legeltettek soha, s nincs ilyen feljegyzés a falujegyzőkönyvekben sem.

A Hargita helységnevét keletkezésével kapcsolatban szóba hoztam a székely nyelvírás sajátosságait is. A magyar szóképzés régi kifejezéseit a székelység sokáig megőrizte. A *Hargita* név eredetének títka ebben a hagyományörző nyelvhasználatban keresendő, és önként kínálja magát a megoldás, ha az ősi szavakat hívjuk segítségül. Hétköznapijainkból néhány példa! A nem csíki számára leleskelnek a meglepetések! Például:

PITYKA – magyarul krumpli, vagyis *burgonya*. De az, aki beleszelt, az nem pityókás, csak pityókos. A hetipiacon a *pityókásnál* vitték meg a pityókát (krumpli, burgonya).

BORVIZ – magyarul ásványvíz, annyira előszó lett, hogy Bukarest szívében, 1934-ben a legmagasabb palota tetején (Palatul Academiei) ott világított a piros-zöld neonfényes reklám: **BORVIZ DE BORSEC**. Vagyis borszéki borvizi.

TAKARNI mentünk nyár derekán gyermekkoromban nagyapám kaszáljára. Vagyis kaszás legények és takarós leányok egész napra szénakészítéshez láttak. A legények vágták a fűvet, a leányok forgatták. Estére a lekaszált réten állottak a *buglyák* szép sorban.

Mikor a falvak még a közösségi rendtartás szerint éltek (XVI. sz.), a fa hasznosításánál nélkülözhetetlen acél nyereséhez megteremtették a Hargitán található vasérc feldolgozását is. Az érc a zúda és pörkölés után a fúvatóhoz került, ahol a kohóban a hőt fűjtással növelték. A fúvatót vízkerekkel működtették, s ez fontos része volt az olvasztónak, így *vasfúvó* néven vált ismertté. Ez együtt volt az olvasztóval, mégis úgy maradt az utókorra a helynév: *Vasfúvó-domb*. (Ma is így nevezik a *Vámszer Géza* tanárom irányításával feltárt vaskohót a Hargita lábánál.) Nem a *hammer* volt a fontos, hanem a fúvó, ezért nem lett a *Vasfúvó-domb* olvasztója *hámor*. Viszont Csíkmadarason a XVII. sz. közepe táján létesült vasolvasztót már *hámor* néven ismerték, és nem *vasfúvó*-ként.

A vasfúvóban készült vascipót nem vitték kovácsműhelyekbe, hanem helyben, a *vasverőben* dolgozták fel, ahol kovácsrészlég is volt és a rúdvason és pántvason kívül patkót és szegét is készítettek. A *vasverő* névvel *Imre István*nál Székelyek a múlt időkben (Magvető, Budapest, 1987. 290, 301) találkozunk. A *vasverőben* a pántvasból fűrészt, fejszét, kapát, ásót, kaszát, sarlót készítettek és a *horgas állón* még serpenyőt is (*Pataki József*: A csíki vashámor a XVII. sz. második felében, a Csíkszeredai Múzeum kiadványa, 1971). Tehát a XVI. században a vasmű *vasfúvó* volt,

majd a továbbfeldolgozás nyomán *vasverőnek* nevezték. A *vasverőben* a vascipót rúddá nyújtották vagy laposították pántvasná, de a *horgas állón* serpenyőt is készítettek. A pántvasat egyengették sík lappá vagy hajlították ívelt – **HARGÍTOTTÁK**. Amit ma hajlításnak nevezünk, a *vasfúvók* idejében **HARGÍTÁS** volt. Mint elemi iskolás, hetven éve, mi is használtuk a szót: „*hargítsd* meg a drótot, hogy állkulcsot csináljunk!” Ma már ez a szó alig hallható, néhány szokatlan kifejezés itt-ott Csíkban előbukkant: a lábszárnak a *horgas ina* (lábikra), *horgas orr* (hajlott orr), *horgas bot* (kampós bot), Csíkban mindez „a” magánhangzóval: *hargas bot*, *hargas orr* stb.

Ma már a **HARGÍT** szinte elhalt, de régen a *vasverőnek* azon a részén, melyen a pántvasat hajlították **HARGÍT** alakban mondták. A *ravó* (a térképészítő Lázár deák) a kincstári vagyon felmérésénél a hargító munkát hallotta Szentkeresztbányán és a *Vasfúvó-domb*nál, és mint latinszóveg-ismerő, ezt a hargító igét a latinosan hangzó végződéssel jegyezte fel, a hegység nevét pedig **MONS HARGIT**-nak írta a térképére 1528-ban.

A *hargít* igét egyre ritkábban mondják ki, és napjainkban már csak két helyen volt fellelhető a Székelyföldön végzett táji szógyűjtéskor. A nemrég megjelent *Gálffy Mózes-Márton Gyula*: Székely nyelvöldrajzi szótár (Akadémiai Kiadó, Budapest, 1987) munkában is csak két helyen találták a kifejezést: *lehajol*; *lehargad* (Szentgyeházsfalu, régebb Oláhfalva) a 300. oldalon, valamint *lehajlik*; *lehargad* (Homoródmalmás) a 300. oldalon. Mindkét helység a szentkeresztbányai *vasfúvó* körzetében.

A **HARGÍT** ige létezése a *vasverők* táján azonban vitathatatlan. Annak ténye, hogy ma már lassan eltűnik, nem zárja ki azt, hogy ez a halászéveiktől örökölt szó: **HOROG** ne lehetne forrása a vulkanikus hegy elnevezésének. A hajdani *vasfúvók* közelében még rábukkantak a *szögökre* (*lehargad*); a régi írások beszélnek a hargító munkáról, a *vasverő* a hargító munkát is gyakorolta a **HORGAS ÜLLÓN**, s a kasza hargításánál vigyázott, nehogy elgörbítse, mert a kasza görbén nem vág *rendet*.

A Hargita „szent hegy”, mondják. Lehet *Keresztény* vagy *keresztény* aszerint, hogy Udvarhely felel nézzük vagy Csíkból. S hogy ne legyen viszály a két hívőseger között, elrendezték, hogy Csík szék is Hargita megye lett, Udvarhely anyaszék is; a főváros Csíkszereda lett, Udvarhely pedig municípium (külváros?). (Lehet, azért lett Csíkszereda a főváros, mert nehéz odajutni a Hargita miatt, s gyorsan s könnyen csak helikopterrel érhető el, s mert még nincs mindenkinek helikoptere, így nem tudják annyian molesztálni a *főispánt*.)

Hiteles írások arról, hogy miként alakult a Héterdő Hargitává, okmánytárakban nem található, így mindenki érdeke szerint értelmezheti a magyarázatokat. Az elmondottak után a Hargita név keletkezésének kérdésében rábízom az értékelést a mindennapok emberére. A tudósok az idők és igények változásával úgyis szükség szerint alkotják át az elméleteket.

Töprengés egy könyv szerzőjének erdőfelügyelőket érintő megállapításáról

A karácsonyfa alatt talált ajándékok közül az általam tisztelt Wentzely Dénes könyve, „Üzen az erdő”, szerezte a legnagyobb örömet. Wentzely Dénes írásait mindig nagy élvezettel olvastam. Az 1995-ös év folyamán szerencsém volt előadását is meghallgatni, mely őszinte erdő- és szakmaszeretetről és igaz magyarságról tett tanúságot.

Ilyen előzmények után nagy lelkesedéssel fogtam hozzá könyvének olvasásához. Azonban sajnálattal kellett tapasztalnom, hogy több vonatkozásban túloz, nélkülözi az elfogultlan tárgyilagosságot. Tárgyilagosa a mintegy másfél évig fenntartott erdőgondnok-helyettesi beosztást ellátók megítélésében, mert elismeri, hogy voltak közöttük rendes egyének, de mereven elfogult az erdőfelügyelőket illetően, akikkel kapcsolatosan minden rosszat elmond, kivételet nem tesz. Tehát minden erdőfelügyelő korrupt, jellemetlen, haszonleső és a szakmában sem járatos, de lusta is. Ez vehető ki a leírtakból.

Az ilyen megállapítás engem mélyen megbántott. 1947. március 14-én, katonaság, hadifogság és szüleimnek Felvidékről, az internálásból való menekülése után az egyik erdőgondnokságnál napi 7 forintért alkalmaztak irodai kisegítőnek. (Egy ebéd a kiföldzében akkor 6 forint volt.) Így kezdődött az erdészeti pályafutásom. A 36 szolgálati évből, nyugdíjba vonulásom előtt, 15 évig voltam erdőfelügyelő. Az erdőfelügyelőket elmarasztaló véleményt saját élményeim egy részének felsorolásával kívánom megcáfolni. Lássuk az idézeteket és az élményeket:

„...messzemenően nem állnak hivatásuk magaslatán... Űze-mi életben nem is ügyködtek.”

Aki ilyen kijelentést tesz, annak nincs országos áttekintése. A volt szolgálati helyem területén az erdőért tenni akaró, a szakmához értő, gyakorlattal rendelkező illetőket kértek fel erdőrendelési felügyelőnek. (Ennek a beosztásnak 1968-ban ez volt a megnevezése.) Ezek a felügyelők sokszor kerültek összeütközésbe a gazdálkodóval, mert annak a prémiumfelté-

telek teljesítése volt a fő célja, és nem az erdő érdeke. Volt, aki a figyelmeztető megjegyzésemre: „engem az unokám nem érdekel” válaszolt adta.

„...amolyan kirándulással egybekötött munkakör lett ez a foglalkozás.”

Kirándulgtam én is. Csak gyalogosan lehet igazán megismerni az erdőt. Kezembem térképpel és a jegyzeteimmel kerestem fel olyan erdőrészeket, melyekben az erdészeti okmányok szerint megkezdődtek a munkálatok. Ilyen bejárás során találtam olyan, már részben elszámolt gyérítést, amelyben még meg se kezdtek a kitermelést. A felkeresett erdész felvilágosított: szükség volt a papíron kimutatott mennyiségre, mert annyi hiányzott a prémiumfeltételek teljesítéséhez.

Az egyik termelőszövetkezet erdejében fakitermelőkre buktantam. Kiderült, hogy a szomszédos község MÁV állomásfőnöke állította be a munkásokat abból a célból, hogy teknyt faragjanak a kivágott fákból. A szabálytalan termelésről a termelőszövetkezetet tájékoztattam. A szabálytalanságot bírói tárgyalás követte. Hogy mibe nem üti az orrát az erdőfelügyelő? Az ilyen magányos erdőbejárásokra a tavaszi és az őszi erdősítések követő egy-két héten kerítettem időt.

„...ki az a bolond, aki nem szedne gombát...”

Az egyik termelőszövetkezet távoli legelőjét kívánta befásítani az erdészettel. Kiszálltunk helyszínelni. Már messziről fehér foltok mutatkoztak a bejárni szándékozott területen. Hő nem lehet! Akkor micsoda? Hát töménytelen mennyiségű csiperke! A nejlón, amelyben az ételmem volt, pillanatok alatt megtelt gombával. 15 év alatt ez volt az egyetlen eset, amikor gombát szedtem.

„...az se jutott az eszébe induláskor, hogy a 27 B erdőrészeszaki sarkán nincs még önkiszolgáló csemegebolt.”

A táskámban a szükséges iratokon kívül térkép, mérővessző, élelem, zsebkecs, összecsuksutató pohár és egészségügyi papír mindig volt. Ez is bizonyítéka lehet annak, hogy megfelelő gyakorlattal rendelkeztem erdőfelügyelővé válásom alkalmával?! Előfordult, hogy délután befejezve a műszaki átvételt a táskámból elővett üveg zöldszilvával én kínáltam meg az átadókat. Persze gyakoribbak voltak azok az esetek, amikor engem kínáltak, melyhez én egyáltalán nem ragaszkodtam. Megállapításaimnál az utólagos kínálások nem befolyásoltak.

„...és ha jól volt körítve és jól érezte magát az illető, a szemünk előtt nőtt ki az újulat, a tegnap még leradírozott csata-terének nevezett végvágás színterén.”

Mint már említettem, az erdősítések befejezése után kirándulgtam, szemlélődtem, jegyzeteltem. Műszaki átvételkor ezert tudtam rájönni arra, hogy a bejárta erdőrészetben közvetlenül az átvétel előtt erdősítettek. Az augusztusban ültetett lucfenyő csapadékos időjárás esetén szépen megmarad, de még nem élt meg két tenyészeti időszakot. Vajon figyelembe vehető eredményként ilyen esetekben a lucfenyőcskék? **Jártam úgy, hogy tölgyesben az átvétel megelőző órákban fiatalosból metszett lombos vesszőket dugtak az üres foltokba.** Vajon mit kellett volna tennem? Maradéktalanul átvenni felületes szemlélőként? Nem, ezt nem kívánhatta tőlem senki.

Másik eset. Az erdősítési területét bejártuk. A jobbomon álló erdészetvezető vitába szállt. Kevesellte az általam megállapított eredményt. Vitánk közben a balomon álló erdőművelési műszaki vezető állandóan azt súgta: ne engedj. Ő tisztában volt azzal, hogy a valóságosnál nagyobb eredményt egy évvel később neki kell előteremtene.

„...és kirándul fiával-lányával a jó levegőre. Budapestről vidéki ellenőrzésre, ahova 11 órakor meg is érkezik és 15 órakor

A lóval történő anyagmozgatás olcsóbb!

Prättigauban Stefan Hartmann erdészeti vállalkozó újabban ismét kizárólag lóval közelíti ki a faanyagot – és mégis eredményes. A meredek terepen a ló a legjobb szállítóeszköz.

Hartmann úr és a fia szakképzett erdészek. Egy alkalmazottukkal hármásban vezetik két lovukat az egyenként kb. 2 tonna súlyal megrakott szánkók előtt a másfél méter szélességű földúton a vágástérről az erdei rakodóra. A jelenet filmbé illő, de mégsem tűnik nosztalgikusnak. Hartmannék tíz évvel ezelőtt kezdtek ismét lóval közelíteni.

A kiírt fakitermelésekre mindig megadják ajánlatukat, mely gyakorta kedvezőbb, mint a gépesített erdészeti vagy helikopter-es vállalkozásoké, így munkahiányra nem panaszkodnak.

Az újrazedés idején sokan kinevették, gúnyolódva vagy szánakozva. Mondják, hogy vannak már gépek, melyek egy művelettel kidöntik és legallyazzák a fát, sőt el is darabolják. Csakhogy egy ilyen több műveletet végző gép ára egy millió svájci frank, a mozgásához meghatározott szélességű és teherbírású utakat igényel, több tonna súlya miatt is az erdőben olyan sebeket hagy hátra, melyek éveken át nem gyógyulnak be.

Sári Zsolt

már indul is vissza a járata. Közben ebédelni is kell. Így aztán az irodában intéz el mindent, jó eset, ha egy-egy erdőrészebe kinéz néhány pillanatra."

Én nagyvárosban laktam. Onnan indultam vonattal, autóbusszal a látogatott gazdálkodókhoz. Reggel 7 órakor érkeztem az erdőszethez, ahol még takarították az irodát. Egy sarokba húzódva figyeltem a takarító tevékenységét és vártam az erdészeti műszaki dolgozóit. A szükséges írásbeli intéznievalót az erdőfelügyelőség irodájában előző nap elkészítettem, így csak a terepi bejárás tölthette ki a napomat. Nem volt olyan erdő-részlet, amelyet be ne jártam volna. Zord, havas decemberi napon az erdőszetvezető azt a kijelentést tette, hogy ilyen időben senki nem kényszeríthet a szabadban végzett munkára. Ezért csak a kerületvezető erdőszettel, fogattal közlekedve, jártuk be az átvenni tervezett erdőrészeket. A fagyos idő ellene verejtek ütötte át a kalapomat.

Volt eset, amikor a műszaki vezető arra kért, hogy ő maradjon a gépkocsiban, míg én bejárom a terepet. Meglehető a véleményük rólam! De a lelkiismeretem nyugodt még most is.

Az ebédet rossz időben általában a gépkocsiban, jó idő esetén egy útból forrásnál fogyasztottuk el. Beszerzéssel nem foglalkozhattam, mert a nehéz akatáskával is elég kellemetlen volt a közúti járművekre a fel-, le-, átszállás.

A továbbiakban megjegyzem, hogy az erdőfelügyelők sem értettek egyet a túlzott véghasználatokkal, a vágásérettségi ko-

rok leszállításával. Több esetben kértük az erdőtervezőket, hogy az egészséges állományokat papíron fiatalítsák meg, így mentve meg néhány erdőrésztlet fatömegét az utókornak. Az üzemtervi mérlegbeszámolóinkban ugyan kimutattuk az üzemtervtől való lemaradást, mert az összehasonlítást felső elvárásra meg kellett adnunk.

Nekem is feltűnt, hogy tarvágásoknál, végvágásoknál nagy eltérések mutatkoznak a tényszámok és az üzemtervi előírások között. Többször csináltam összehasonlítást. Az egyes erdő-résztleteknél mutatkozó, néha szinte hihetetlenül nagy eltérés ellenére az összesített végeredmény soha nem mutatott 10%-nál nagyobb különbséget. Tehát a nagy számok törvénye alapján a mennyiségek kiegyenlítődték.

Remélem, hogy az általam leírtak legalább részben megváltoztatják tisztelt őscsúrom, Wentzely Dénes rossz véleményét az erdőfelügyelőről. De nem csak az övét!

Meg kell említenem, hogy nyugdíjasként szaktanácsadónak hívtak meg az erdőgazdaság. Úgy érzem, hogy ez a megtisztelő elismerés nem csak nekem, de az erdőfelügyelőknek is szól.

Írásomnak nem célja elmarasztalás, indulatok keltése. Különösen manapság van szükség arra, hogy megfogjuk egymás jobbát és együtt haladva tevékenykedjünk célunk, az erdőszültebb Magyarország megvalósításáért. A lélekben kezét nyújtó

Schalkház Lipót

A szegedi „Kiss Ferenc” Erdészeti Szakközépiskola „jubileumi” baráti találkozót tartott.

Az intézményt támogató „külső munkatársak” immár ötödször jöttek össze, hogy sportos, vidám hangulatban töltsenek el néhány órát, miközben komoly dolgokról is szó esett.

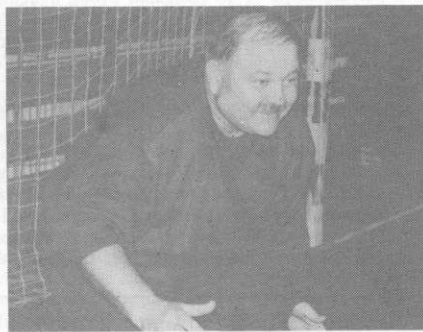
Nádaskay Gábor iskolaigazgató köszöntőjében kiemelte, hogy a támogatók nélkül sokkal szegényebben működhetne az iskola.

A hagyományos sportvetélkedőn kosárlabdában Holdampf Gyula vezetésével nyertek az örök ifjak, míg a négy csoport

közül a DALERD Rt. csapata nyerte fociban. A torna legtöbb és legszebb góllövője Sódar Pál lett. A szünetekben a helybéli klasszikus táncból tartottak bemutatót csinos lányok és ifjak. Este baráti vacsorán és hajnalig tartó tarokkpartin heveték ki a résztvevők a vetélkedő testi és lelki sebeit.

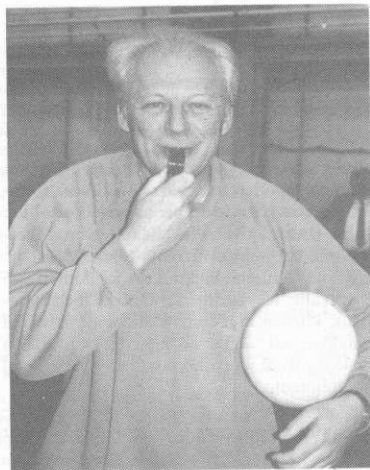
Ismét szép volt, fiúk!

Pápai Gábor

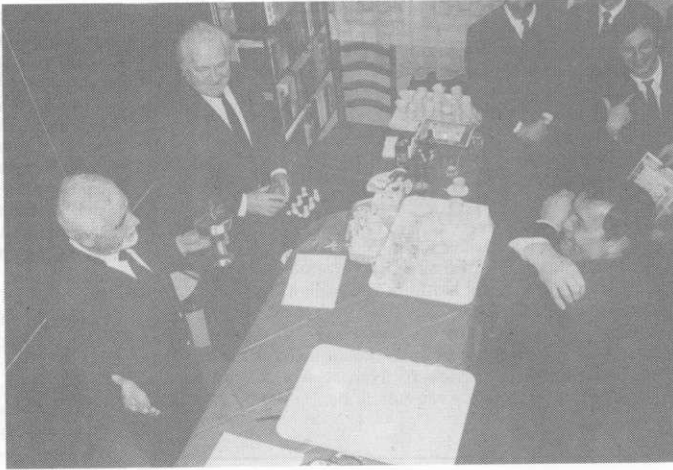

A csodakapus Zsibók András

A játékvezető Bóna József

A díjkiosztás: Kondor Endre, Nádaskai Gábor és Vass Sándor (balról jobbra)

Néhány megjegyzés Jan Fillonak a „200 éves erdésziskola” cikkére

Nem kis megdöbbenéssel olvastuk Jan Fillonak az ŐFZ-ben megjelent a hradeki erdészeti iskolára vonatkozó cikkét, amelyben olyan megállapításokat tesz, amelyekkel egyetérteni nem lehet, mert nem dokumentálhatók, sőt azokkal ellentétesek.

Vissner (Vizner) Ferenc (von Morgenstern) kamarai erdőfelügyelő hradeki szolgálati helyének elfoglalása után csakhamar megdöbbenéssel látta, hogy az erdei alkalmazottak és a falusiak gyermekei hit- és iskolai oktatás hiányában csavarognak. Ezért egy olyan népiskola megindítására gondolt, amelyben erdészeti oktatás is történjék. Ennek a célnak az elérését és egy tanító fizetésének a biztosítását saját magának, munkatársainak, továbbá barátainak pénzadományai mellett a falu szegény lakosságának szerény hozzájárulása segítették elő.

Így az idézett cikkben helytelen az a megállapítás, hogy „a Magyar Udvari Kamara csekély hozzájárulása miatt Vizner nyilvános gyűlést szervezett és az eredmény Hradek-lykavai lakosoknak köszönhető”.

A rendelkezésre állott pénz lehetővé tette, hogy Vizner egy tanítót, név szerint *Grünwald Györgyöt* 200 forint évi járandósággal szerződtessen. A tanulók erdészeti oktatásának biztosítása végett erdész katekizmust (kátét) állított össze. A tanító valamennyi tárgy tanításánál kiváló eredményt ért el, amit az iskolát vizitáló *Mandich* püspök, valamint *Aczél* protonotárius egybehangzón állapítottak meg. Erre a dicsőretrre hivatkozva 1796. október 11-én Vizner a magyar Udvari Kamarától pénzügyi támogatást kért. A Kamara a közszéggel iskola építésére és két tanító alkalmazására vonatkozó szerződést kötött, amelyet a király 1797. október 19-én jóváhagyott. A Kamara a szerződés királyi jóváhagyása után annak azonnali végrehajtása végett 3242 forint pénztámogatást biztosított. A hradeki királyi erdőhivatal évi 35 öl tűzfát biztosított.

Az Udvari Kamara az iskola megszervezéséért 1803. augusztus 13-án Vizner részére a király köszönetét tolmácsolta, egyben véleményét kérte, hogy több ilyen hasonló iskola megszervezését hol

tartaná indokoltnak. Ő Máramaroszigetet, Rocskót és Erdélyben Temesvárt ajánlotta.

A hradeki iskola további fejlődését biztosítandó, az iskola tanterülete 1803-ban új oktatási tervet állított össze. Ennél az erdészeti tanítást a népiskola mind a négy osztályában előírták.

Az I. osztályban: „Az erdészettan beosztása, az erdei fák nevei, az erdő fogalma”.

A II. osztályban: „Az erdészet 1. rész, az erdei fák ismerete 2. nyelven”.

A III. osztályban: „Az erdészet 2. rész, az erdőtelepítés, az erdei fák helyes ápolása.”

A IV. osztályban: „Az erdőgyűből: a talaj minősége, a faanyag lényeges belső alkatrészei és a legfontosabb fafajok művelése.”

Az összeállított tanterv azt igazolja, hogy a tanítási nyelv a szlovák és a német volt, a magyar nyelvet idegen nyelvként tanították.

A Magyar Királyi Udvari Kamara 1807-ben rámutatott arra, hogy a négy év tartó iskolai oktatásból kikerülő 10-14 éves ifjak az erdei munkáknál még nem voltak alkalmazhatók, amikor pedig felnőttek, a tanultakat elfelejtették. Ezzel Vizner is egyetértett.

Az iskolában folyó oktatás ennek ellenére tovább fejlődött, ugyanis a magánerdő-birtokosoknál és a kamarai erdőbirtokoknál alkalmazott erdészgyakornokok részére 3 éves szakmai oktatást szerveztek.

Az iskola évi dotációja 4256 forint volt, amiből az Udvari Kamarára 2156 forint teher jutott. A még fennmaradó 2000 forintot a pesti egyetem és a tanulmányi alap fedezte. 1807-ben a Kamara bejelentette, hogy a hradeki iskolát fedezet híján tovább segíyezni nem tudja. I. Ferenc király azonban az iskola további működéséhez ragaszkodott és kötelezte a Kamarát az iskola fennmaradásához szükséges pénzellátmány további biztosítására, ugyanakkor *Duscheck* és *Kalina* kamarai felügyelőket és *Mittelpacher* egyetemi tanárt megbízta azzal, hogy a bécsi Udvari Fővadászmeister bevonásával a hradeki iskola végleges tanítási és javadalalmazási tervét állítsák össze és erről annakidején tegyenek jelentést. Erre csak 1811-ben került sor, amikor is a király részére egyöntetűen az iskola megszüntetését javasolták. Ferenc király csak nehezen fogadta el a szakértői bizottság döntését és csak 1815. július 3-án rendelte el annak megszüntetését. Így légből kapott a szerző azon állítása, hogy a hradeki iskola „Magyarország visszindulata” miatt szűnt meg, mert azt szakmai és pénzügyi megfontolások okozták.

Az erdészettörténész is csak okmányokkal (dokumentumokkal) igazolható következtetéseket vonhat le, állapíthat meg és közölhet.

Dr. Kollwenz Ödön

A Magyar Szarvasgombász Kör 1997 tavaszi programja

Az előadások helyszíne: ELTE TTK Növényélettani Tanszék

Előadóterme: Budapest, Múzeum krt. 4/a. IV. emelet

Április 2. 17 óra: Bratek Zoltán: Föld alatti gombákon élő rovarok.

Április 16. 17 óra: Emlékezés dr. Hollós Lászlóra és Szemere Lászlóra. Vendégeink: Babos Lórántné, Kuklis Kálmán, dr. Tóth Sándor.

Április 30. 17 óra: Dr. Balogh Márton: Radiesztézia tudománya és alkalmazási lehetősége a biológiában (például a föld alatti gombák felkutatásában).

Május 14. 17 óra: Megemlékezés László Kálmánról és Misky Mihályról, az erdélyi gombakutatás két kiemelkedő egyéniségéről. A MSZK tavalyi erdélyi expedícióján készült videófilm bemutatása.

Május 28. 17 óra: Klubnap: szakkönyvek bemutatása, nyári programok megbeszélése.

Bratek Zoltán

Figyelem!

A szerzői honoráriumok kifizetésével kapcsolatos rendelkezések miatt szerzőink figyelmét felhívjuk:

A cikk, fotó, grafika stb. megjelenését követően szíveskedjenek a szerkesztőséggel a következő adatokat közölni:

Név

Lakcím

Születési dátum

Adószám (azonosító jel)

Nyugdíjas törzsszám

A beérkezett adatok alapján kötött felhasználási szerződést követően nygyedvenként utaljuk ki a honoráriumokat.

A fentiek 1997. januártól érvényesek!

Maradandót a Honfoglalás tiszteletére

Békés megye valamennyi települése 1100 ingben facsemetét kapott a Millicentenáriumi tiszteletére.

A Megyei Képviselőtestület Gazdasági Területfejlesztési és Környezetgazdálkodási, valamint Mezőgazdasági Bizottsága anyagi támogatásával indítottuk el az akciót 1995-ben. Elképzelésünket segítette a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága szaporítóanyaggal, míg az erdészeti csemetekertek árengedménnyel és szaktanácsadással.

Az ötlet kézenfekvő volt, hiszen megynék aggasztóan kevés erdőstülsége egyre nagyobb egészségügyi, táj- és településvédelmi, nem utolsósorban gazdasági problémák növekedését hozza magával.

Nem írunk elő a településeknek, hova ültessék, csak annyi kérésünk volt, hogy fasor vagy liget jellegű legyen, együtt maradjon a szaporítóanyag. Általában településvédő fasoroknak, személtérakó helyek takarására, esetenként belterületi fasorok pótlására használták fel. Törekedtünk arra, hogy lehetőleg őshonos, illetve tájhoz fajokot osszunk ki – mint a kocsanóss tölgy, kőrös, pusztaszil, juhar, szürke és fehér nyár.

A Megyei Önkormányzat még 1993-ban – „Fasorok és erdősavrendszerek visszatelepítésének lehetőségei Békés megyében” – címmel kezdeményezte az egész megyére kiterjedő, az erőszakos tájtalalkítás során eltűnt fasorok visszatelepítését a termőföld minőségének védelme érdekében.

Ennek a koncepciónak a tanulmányát az MTA Regionális Kutatások Központja békéscsabai osztálya készítette el az FM Erdészeti Hivatalának anyagi támogatásával.

Mindemellett folytatjuk a millicentenáriumi emlékligetek létrehozását, amely pályázat 2000-ig élni fog, s szeretnénk, ha minél több Békés megyei településen megvalósulna e nemes és maradandó kezdeményezés. 1997-ben 17 település pályázata volt sikeres.

Mindezekkel a konkrét kezdeményezésekkel Békés megye erdőstülsége növelhető, s nem titkolt szándékunk a 3,8%-ot 5-6%-ra növelni megyei szinten, melynek nagy részét a mezővédő erdősavók, fasorok tennék ki.

Békésben létkérdés a fásítás, ahol már komoly egészségügyi problémákat, elsősorban légúti betegségeket okoz a hiánya, s az erdő hármass funkciója környezet- és

Részlet a Feszty körképéből természetvédelmi, közjóléti, gazdasági egyforma érdeként jelentkezik térségünkben.

Kezdeményezéseink – az 1100 fa minden településre – a millicentenáriumi emlékliget, a táj- és településvédő fasorok egy kis propagandát, a településekkel, emberekkel való napi kapcsolatot, a kihasználható lehetőségekről való tájékoztatást is hitvatottak szolgálják.

*Szelekovszky László
főtanácsos*

Előfizetési felhívás

az Erdészeti Lapok a magyar Erdészegylet közlönye című havi folyóirat 1865-ik az az 4-edik évi folyamára.

Azon buzditó pártolás melyben lapunk, főállása három évén át részesült, vállalatunk szükségessége mellett tanuskodik. Ez adja nekünk az erőt hazai erdésztünk és erdészeti irodalmunk előmozdítása érdekében negyedszer is sikra szállani, és t. közönségünket fölkermi hogy ebbeli elég nehéz küzdéseinkben szellemileg és anyagilag pártolni ezentúl is kegyeskednék.

Mint eddig úgy jövőre is erdészeti viszonyainkat fogjuk ősmertetni minden irányban; az erdőtényészítésre, használatra és az erdőgazdaság rendezésére s t. vonatkozó értekezésekkel t. közönségünknek mindig a tudomány jelen színvonalán fogjuk tartani, és nevezetesen oda hatni lesz iparkodásunk hogy kimutassuk a helyet, mely az erdőgazdaságot a nemzetgazdaságban megilleti, mert ez is csak úgy lehet ép és egészséges ha annak minden egyes részei kellő összhangzásban kezeltetnek és aránylagos figyelemben részesülnek.

Lapunk a magyar Erdészegylet közlönye is lévén, t. olvasóinkat ennek működéséről is folytonos tudomásban fogjuk tartani.

A lap kiadását az úgy iránti érdekből, a tulajdonos költségén 1865-re a magyar Erdészegylet vállalta magára.

E lap ezentúl is havonként minden hó első napjaiban legalább két nyomott ívnyi terjedtségben fog megjelenni. *Előfizetési csak egész évre lehet 5 forinttal a. ó.*

A lap szellemi részét illető minden közelményt ezentúl e cím alatt **Wágner Károlynak az Erdészeti Lapok tulajdonosának, Nagybányán,** – az előfizetési pénzeket pedig mielőbb **az Erdészeti Lapok kiadóhivatalának,** a magyar Erdészegylet titkára kezéhez **Posonyba** kérjük bérmentve megküldeni.

Az erdészegylet azon t. tagjai kik lapunkat mint olyanok kívánják járattani, évi díjuk fejében a különben szokásos 4 ft. helyett 5 forintot – és a kik a magyar lapon kívül az Egylet német közlönyét is birni óhajtják, 7 forintot, az Egylet titkári hivatalának **Posonyban** mielőbb beküldeni sziveskedjenek, minthogy az Egylet választmány közelebbi határozata folytán az Egylet közlönye csak azon tagoknak fog megküldetni kik illetőségeiket előre befizetik.

Poszony, November 1864.

Wágner Károly Diváld Adolf
az Erdészeti Lapok főmunkatárs
tulajdonosa.

Brenner Miklós
felelős szerkesztő.

*A magyar Erdészegylet titkárságának
Posonyban.*

Alolirott (mint Erdészegyleti tag) megrendeli az Erdészeti Lapok 1865-ik évi folyamát (egyszersmind az Egylet német közlönyét is kívánván) miért ide mellékelve küld 5 ft-ot (7 forintot).

*A megrendelő neve és
címe:
" lakása:
Utolsó pósta:
Vármegye:*

Az Országos Erdészeti Egyesület „Játék erdőn-mezőn” pályázatának eredménye

A beérkezett pályaműveket dr. Györgyi Erzsébet és dr. Kovács Emese, a „Kiss Áron” Magyar Játék Társaság társelnökei bírálták el. Mint fogalmazták: „Szívünk szerint valamennyi pályázó megérdemelné, hogy egy hétre táborozni menjen.” Sajnos anyagi lehetőségeink ezt nem teszik lehetővé, így a nyári (június 23-július 5.) 2x1 hetes vígánpetendi alkotótáborba nem mindenki jöhet el. Azoknál az intézményeknél, ahonnan több pályamunka érkezett be, zárójelben tüntetjük fel az utaztatható létszámot. A plusz fő a kísérő pedagógust jelenti.

Táborozók:

Körzeti Általános Iskola, Sellye (5+2)

Pálné Gáspár Emília és Kabai Józsefné tanárnők, és Czípor Adrienn, Molnár Anikó, Kabai Zsófia, Papp Éva, Bicskei Éva, Jelics Szabina, Bíró Bernadett, Mátyás Mónika tanulók.

Zrínyi Ilona Általános Iskola, Dombóvár (10+1)

Kovács Ferencné tanár és Boros Gizella, Potocska Katalin, Majer Júlianna, Dobszai Veronika, Kucsár Diána, Kerényi Szabina, Ávár Zolt, Király András, Rác-Szabó Gábor, Kovács István tanulók.

Széchenyi Ált. Iskola, Bonyhád (1+1)

Dudás Olga,

valamint Papp Katalin Székelyudvarhely (Hargita megye), Kis Anita, Sopron. Jakab Rozália, Farkaslaka (Hargita megye), Perczel Zsófia, Szentés, Bartos Krisztina, Szentkatolna (Kovácsna megye), Gergely Orsolya, Kézdiszentlélek (Kovácsna megye), Németh Györgyi, Szolnok, Buczkó Katalin, Budapest.

Könyvjutalmat, oklevelet nyertek:

Pál utcai Óvoda, Hódmezővásárhely, Kardos Szilvia és Tóthné Kristó Ágnes óvónők.

Tinódi Lantos Sebestény Általános Iskola, Eger: Liktor Csaba.

Napközi Otthonos Óvoda, Budapest: Kún Istvánné, Fóris Istvánné és Szabóné Karácsony Hajnalka óvónők.

Mészáros Viktória, Fehérvári Barbara, Lukácsi Mercedesz, Lakatos Petra, Magyar Letti, Ollé Brigitta, Horváth Bea, Geráth Norbi óvodások.

Kristó Tibor, Csíkszereda, István Lajos, Korond, Sarkadi-Nagyné Sántha Zsuzsanna, Győr, Irmes István, Tatabánya, Répási Márta, Debrecen,

Honvéd Óvoda nevelőtestülete, Pápa: Horváth Istvánné, Nagydorog, Markó Éva, Pilismarót, Fejes Imréné, Budapest, Szathmári Sándorné, Pilismarót, Ifj. Kapi Béláné, Budapest, Kovács Károly, Karcag, Éder Lászlóné, Baumgartner Árpádné, Nagyatád, Juhász Józsefné, Mészáros Ágnes, Valkó.

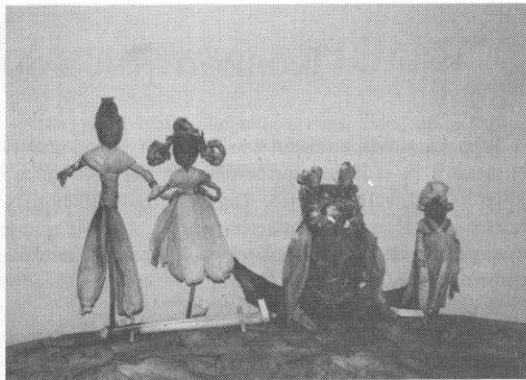
A jutalmakat postán küldjük ki.

Fontos!

A táborozási lehetőséget nyerteket kéri a Szerkesztőbizottság, jelezzék, hogy a június 23-tól július 5-ig tartó időpontban a 2x1 hét közül melyik a megfelelőbb. A kétszer egy hetet a visszaigazolás alapján osztjuk be.

Köszönjük a pályamunkákat, és további természetszerető munkálkodást kívánunk.

Az „Erdészeti Lapok” Szerkesztőbizottsága

KISS ÁRON MAGYAR JÁTÉK TÁRSASÁG

Schmotzer András úrnak,
az Országos Erdészeti Egyesület elnökének

Tisztelt Elnök Úr!

A múlt évben a sajtóból értesülve az Erdészeti Lapokban meghirdetett „Játék erdőn, mezőn” című pályázatról, kapcsolatot kerestünk a lap főszerkesztőjével. Felkérésére részt vettünk a beérkezett pályamunkák értékelésében.

A kedvező együttműködési tapasztalatok nyomán szívesen ajánljuk együttműködésünket hasonló vállalkozásokhoz, amelyek egyaránt szolgálják az erdő, a természet értékeinek megismertetését a felnövő generációval, a játéka, a gyermek legkedvesebb és leghasznosabb tevékenységén keresztül.

Tisztelettel:

dr. Györgyi Erzsébet	Kovács Emese	Haider Edit
társelnök	társelnök	soros elnök

Erdői iskola Solingenben

Rousseau is megirigyelhette volna azt a meghitt természeti környezetet, amelyben a Biologische Station Waldshul Solingen működik. Központi szerény méretű épületében tanulószoba, könyvtár, iroda, foglalkoztató, konyha, nyolcágas hálószerkezet, zuhanyozók vannak berendezve. Természetes anyagok felhasználásával kissé kiépített, természeti értékekben föltöbb gazdag erdei környezetbe eszményi feltételeket biztosít az erdő, a vad, az állat- és növényvilág megfigyeléséhez, az ilyen ismeretek játékos és élményszerű elsajátításához. A célcsoportok: óvodák, mindenfajta alap- és középfokú iskolák tanulói, tanárok, gyakorlatvezetők, népfőiskolák, természet iránt érdeklődő csoportok, más biológiai állomások munkatársai.

Az elsajátítás módszere – amint azt dr. Claudia Marx Couame biológus, tanár elmondta – biológiai és ökológiai ismeretek közlése, diákon, tablón való szemléltetéssel; kirándulások, ennek keretében terepgyakorlatok, fajok meghatározása, egyszerűen élményorientált tanulmányok.

A témákból: az erdő életközösségei, az erdő szerepe, fák, gombák, az erdő vadjai, az erdő és a víz, biológiai vízvizsgálat, kétléltek, rovarok, az őszi természet, a vad télen, erdei rali, gyógynövények és sok-sok kirándulás.

Az erdei iskola csak természetes anyagokból készült „kerti berendezései”, faasztalai, madármegfigyelői, pergolái, gyógynövényzártója stb. kellemes, a civilizációt felejtető környezet, amelyben senki sem gondol arra, hogy ő most tanul. Önfeledt játszódásra, igazi természeti életmódra van módjuk az „éppen aktuális” gyermek vagy felnőtt tanulóknak.

(Környezetvédelem 1996/12.)

Köszöntjük a 80 éves Papp Lászlót

Papp László az erdészeti csemete-termesztés és erdészeti meteorológia kutatójaként vált ismertté. Tegyük hozzá: a kötelességét becsületos pontossággal és fáradhatatlanul teljesítő embernek is mindig mintaképe volt.

Ilyennek kellett lennie már aprócska gyerekkorától kezdődően is. Szüleit korán elvesztette, édesapja az első háború harterein veszett oda, édesanyja pedig nem sokkal utána, 7 éves korában hagyta árván fiát. Gyerekkora, gimnáziumi évei árvaházakhoz kötődtek, mindig jeles bizonyítványt kellett szereznie ahhoz, hogy tanulhasson. Becsülettel megtette. Egyetemi éveiben is magának kellett az anyagiakat előtérmentenie. Szőlőt préselt, ha volt rá lehetőség vagy egyéb munkát végzett, csakhogy egyetemi diplomás ember lehessen. 1943-ban szerzett erdőmérnöki oklevelet.

Rövid erdélyi szolgálat után a háborút követően Balmazújvárosban lett erdőgondnok. Nevéhez fűződik a hortobágyi térség egyik legfelfeltettebb természeti értékének, az újszentmargitai erdőnek megőrzése 1945-ben. Az évszázados földéhségtől vezetett emberek nagy csoportja készült kivágni ezt az erdőt. Az akkor cingár alkatú, kis termetű ember igazta tudatában állt ki eléjük és az igazság erejével tudta a többtucatnyi, birtokolni szándékozó fejszék hadat meggyőzni és távozásra készíteni.

Kutatóként behatóan foglalkozott a burkolt gyökerű fenyőcsemete-termesztés lehetőségeivel, a főliaházás csemetetermesztéssel, valamint a nemesített akácfaajták elszaporításával. Ebben a munkában volt hasznára meteorológiai jártassága, alapos mikroklímatológiai mérésekkel járt utána, ho-

gyan lehet az új eszközökkel élni. Ő volt az első, aki csemetekerti üzemtervet is készített. Kutatási eredményeinek részletes felsorolásához sok oldalra lenne szükség, itt elégedjünk meg annyival: maradandót alkotott. Értékes munkásságot hagyott a nyomában járóknak.

Két évtizeden keresztül laktam az övé feletti lakásban. Nyári napokon, amikor az ablak nyitva volt, nem egyszer hallottam jókedvű nótázását. Pedig alkoholt soha nem fogyasztott. Ez a nótás kedv akkor apadt el, amikor feleségétől is meg kellett válnia és családij gondjai elvették ettől a kedvét.

Elérte a 80. évét és az alkalommal a szakma nevében szívből köszöntjük.

A jó Isten adjon neki még sok évig jó egészséget és hozza meg újra a nótázó kedvét is.

Dr. Szodfridt István

Lánctalpas traktoralkatrészek vására

T-100, T-100 M, T-130, DT-75 típushoz

Fenti típusokhoz elfekvő alkatrész-raktárkészletek felvásárlása.

Megbízásos alapon lánctalpas gépek adásvétele.

Címünk: AGRO-CIVIS BT.

4030 Debrecen,

Monostorpályi út 29.

Telefon: (52) 348-581.

Telefon/fax: (52) 349-543.

Mobil: (30) 437-295,

(30) 281-216.

Növekvő erdőtelepítési kedv

Kovács Jánosné, a Debreceni Erdőfelügyelőség osztályvezetője egy tanácskozáson ismertette a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei erdőtelepítések rövid történetét. Ebből kiderül, hogy 1970 és 1990 között évente átlagosan 1053 hektáron végeztek ilyen munkát, majd a telepítések új lendületet kaptak. 1991-ben 1443 hektáron, 1992-ben 1844 hektáron telepítettek erdőt. Érdekes megfigyelni, hogy 1993 óta megjelentek a magánerdő-tulajdonosok is. 1993-ban még óvatosan csak 63 hektáron telepítettek, de 1996-ban az 1896 hektárnyi területből 1440-en a magántulajdonosok telepítették az erdőket. Kovács Jánosné azt prognosztizálta, hogy 2-3 év múlva a telepítések területe elérheti az évi 2500 hektárt is. Megnyugtató, hogy a NYÍRERDŐ Rt. megléte biztosítja a megfelelő tervezőt, kivitelező kapacitást, a megfelelő számú csemetét. Az államerdészet mellett magánvállalkozások is bekapcsolódnak az erdőtelepítésekkel kapcsolatos munkákba.

Nagy területű őserdő Görögországban

A bulgár-görög határvidéken Frakto néven ismert, 600 ha kiterjedésű őserdőről számolnak be a Schweiz, Z. Forstwes. 1996. 12. számában (971-984. o.). A bükkből, jegenye- és lucfenyőből álló őserdő a közép-európaihoz hasonló összetételű és megjelenésű. Hektáronként 1300-1400 m³ élőfakészlettel rendelkezik. Ebből 250-300 m³ elhalt állapotban van. Az őserdő erős faji és szerkezeti változatosságot mutat. Jellemzőit a közép-európai hasonló erdők kezelésének meghatározása miatt tartják érdemesnek tanulmányozni.

(Ref.: dr. Bidló A.)

A magyar erdészeti irodalom bibliográfiájáról

Századunk első éveiben határozta el az Erdészeti Kísérleti Állomás Nemzetközi Szövetsége (IUFRO) az erdészeti irodalom bibliográfiának összeállítását. A szépen meginduló munka nemzetközi végrehajtását az időközben kitört első világháború megszakította. Az 1923. évi IUFRO határozat hazánkra is kötelezővé tette a magyar erdészeti bibliográfia összeállítását. Az érdemi munka 1934 nyarán kezdődött el és a IUFRO Magyarországon 1936-ban tartott IX. kongresszusára készült el.

Gerlai Arnold Gusztáv okl. erdőmérnök állította össze: „A magyar erdészeti irodalom könyvszete 1934-ig” címmel a 619 oldalon 9470 tételt tartalmazó munkát, amely az alábbi három csoportba sorolta az anyagot:

I. Szerzők nevével jelzett munkák (1-7021)

II. Ismeretlen és társszerzők munkái (7022-8768)

III. Együttes munkák (gyűlések, tanulmányutak, kiállítások, egyesületek, törvények, rendeletek, utasítások, folyóiratok, évkönyvek, évi jelentések és egyéb időszakos kiadványok) (8769-9470).

A bibliográfia I. csoportjában a szerzők, a II. III. csoportjában a cím szerinti betűrendben találhatók meg az egyes munkák. Az egyes szerzők munkái időrendben következnek. Az egyes tételeknél a sorszám, a szerző, a munka eredeti címe, megjelenési helye, ideje, majd német nyelven a cím, illetve a tárgykör található meg. Az „Első”-ban olvasható, hogy „a rendelkezésre álló idő rövidsége miatt a feldolgozott anyag tárgyak szerint való csoportosítása nem készülhetett el. Ez a második kötetben fog rövidesen megjelenni, éspedig a tárgymutatóval együtt. Az első kötet ennek ellenére is útnak indítható, mert egy befejezett, lezárt egységet alkot.”

A beígért második rész, amely a tárgy szerinti csoportosítást adta volna, azonban nem jelent meg, amelynek több oka volt. A kongresszus után az Erdészeti Kutató Intézetnél jelentősen csökkentették a létszámot, Gerlai kivált az Intézetből, majd a második világháború és az azt követő szegénység akadályozta meg a kötet megjelenését.

Gerlai (Klecs) Arnold Gusztáv erdőmérnöki diplomáját és később doktorátusát is külföldön szerezte. A bibliográfia készítésekor a M. Kir. Erdészeti Kutató Intézet, Sopron munkatársa volt, majd a beszerzett erdőgazgatóság szamosvölgyi alsó erdőhivatalának (Dombhátfürdő) vezetője volt főmérnöki rangban. A második világháború utáni sorsa ismeretlen.

A tárgyalat Gerlai bibliográfia ma már ritka, drága könyv, amelynek az is az oka, hogy a raktárban lévő példányokat az 1950-es évek papírgyűjtésekor bezúzták.

A Gerlai bibliográfiában tel nem vett erdészeti törvények, rendeletek *Tomasovszky Imre: Betűsoros tárgymutató az Erdészeti Rendeletek Tára (1880-1904. évi) című Selmecon kiadott könyvben található meg. Ez a hézagpótló munka kb. 1350 tételt tartalmaz.*

Szólni kell még Csapody István 1954. évben összeállított munkájáról is, amely a Gerlai bibliográfiából kimaradt – főleg növénytanai vonatkozású – irodalmat foglalta jegyzékbe. Sajnos ez az értékes munka kéziratban maradt és elkallódott. Itt kell megemlíteni Csapody István másik munkáját, amely az Országos Erdészeti Főigazgatóság által kiadott „Magyarország erdőgazdasági tájainak erdő-felújítási, erdőtelepítési irányelvei és eljárásai” című könyvsorozat bevezető kötetében jelent meg (303-346 p.). A természet földrajzi, geológiai, éghajlati, talajismereti, növényföldrajzi, erdőművelési fejezetekre tagolt munkában kb. 1300 tételben adja meg a vonatkozó irodalmat.

A hazai bibliográfiákat tárgyalva meg kell emlékezni. Kolosváry Szabolcsné által az Országos Erdészeti Egyesület munkaközösségének közreműködésével az ERTI-ben készült összeállításról, amelynek címe: *„Erdészeti Lapok”* 1862-1950. aug., és „Az Erdő” 1952-1960. évfolyamaiban megjelent cikkek tárgykör szerinti bibliográfiája. Az 1962-ben több példányban elkészült munka a FAO és az IUFRO közös erdészeti bibliográfiai bizottsága által kidolgozott erdészeti tízedes osztályozási rendszerben dolgozta fel a hazai erdészeti irodalom vonatkozó időszakának irodalmát. Főleg a kutatás forgatta nagy haszonnal a kéziratot kiadta.

Ugyancsak Kolosváryné állította össze és Jérôme René lektorálta:

„A magyar erdészeti irodalom bibliográfiája 1945-1964”

című, az Országos Erdészeti Főigazgatóság által 1966-ban kiadott 3436 tételt tartalmazó munkát, amely könyvadásforgalomban nem került, ma hozzájutni meglehetősen nehéz.

A könyv bevezetőjében a következők olvashatók: „A most közreadott bibliográfia az 1945-1964. évek szakirodalmát tartalmazza. A tárgykörök szerinti rendezés nemcsak valamely témakör irodalmának áttekintését teszi lehetővé, hanem hű képet is ad az adott

Könyvismertetés

Suszka, B. – Muller, C. – Bonnet Masimbert, M. 1994: *Graignes des feuillus forestiers. De la récolte au semis.* INRA, Paris. p. 292

Európa legismertebb erdész szemelőgusainak könyvét vehetjük kezünkbe a Soproni Egyetem könyvtárában, amely a francia állam adományaként, más szak-könyvekkel együtt érkezett.

A mű magyar címe: *Az erdei lombos fak magja. A begyűjtéstől a vetésig.*

A szerzők több mint két évtizedes kutatómunkájuk eredményét adták közre ebben a 292 oldalas könyvben. Eredményeiket mind a francia, mind a lengyel erdőgazdálkodás üzemi méretekben hasznosítja, amely kellő hitelt biztosít a tudományos megállapításoknak. A könyv az alábbi fő fejezetekre oszlik:

I. A magvak és a termések érése és begyűjtése

II. A magvak szállítása

III. Ideiglenes tárolás

IV. Tisztítás és osztályozás

V. A magvak szárítása

VI. A magvak előkészítése a tárolásra

VII. A magvak tárolása

VIII. A tárolás stratégiája

IX. A magvak előkezelése

X. A mag minőségének meghatározását lehetővé tevő kutatások

XI. A magvak vetése

Ezt követően 15 lombos fafaj magjának tulajdonságait tárgyalják részletesen a szerzők.

A maggyűjtéssel és tárolással foglalkozó hazai kollégák számára különösen érdekesek azok a fejezetek, amelyek a magvak nyugalmi állapotának megszüntetésével és a tárolással foglalkoznak. A könyv értékét számos színes és fekete-fehér fénykép, táblázat és grafikon növeli. Lefordítása hasznára lehetne az újra lendületbe jött magyar erdészeti maggyártásnak is.

Barna Tamás

Regionális Erdészeti Központ
Kecskemét

termelési ágazat vagy tudományszak fejlődéséről". A szakirodalom tárgykörökbe rendezése – a FAO, IUFRO erdészeti tizedes osztályozási rendszerben történt, amely a könyv elején található meg. A közreadott anyag a hazai és a külföldi sajtóban a magyar erdészeti szakírók tollából megjelent irodalmat, valamint külföldi szerzők külföldi sajtóban megjelent magyar erdészeti vonatkozású műveit tartalmazza. Keresztutalások sajnos nincsenek, vagyis a több témát érintő közlemények csak egy témakörben szerepelnek, központi témájuknak megfelelően. A fapapr irodalmából csak az erdészeti sajtóban megjelentek szerepelnek a munkában.

Az egyes tételek alatt a sorszám, a szerző neve, a cím, a megjelenés helye és ideje található meg. A bibliográfiai tételek felsorolása után a szerzők szerinti mutatóban megtalálható az egyes szerzők munkáinak a bibliográfiai sorszáma.

Az BFE könyvtára folyamatos munkával dolgozza fel a magyar erdészeti irodalom tárgykör szerinti bibliográfiáját. Sajnos az értékes, alapvető munka – anyagi hiányában – kinyomtatásra nem került, de alapja lett a később megjelent hazai erdészeti bibliográfiáknak azáltal, hogy átadta anyagát a IUFRO erdészeti tizedes osztályozása szerint csoportosítva.

„A magyar erdészeti irodalom bibliográfiája 1965-1990” 1995. évben jelent meg Bartha Dénes–Oroszi Sándor szerkesztésében. A 440 oldalt kitevő könyv 1769 szerző, 8947 publikációját tartalmazza. A bibliográfiában a tárgyalat időben megjelent EFE jegyzetek, a függelékben pedig az akadémiai doktori és kandidátusi, valamint az egyetemi doktori értekezések is megtalálhatók. A névmutatóban szerzők szerint részletezve közli a bibliográfiai tételszámokat (Rövid ismertetése dr. Csőtönyi J.: A magyar erdészeti irodalom bibliográfiája 1965-1990. Erdészeti Lapok 1995. 254 p.).

Bartha Dénes és Oroszi Sándor szerkesztésében és Frank Norbert közreműködésével 1996-ban jelent meg: „A magyar erdészeti irodalom bibliográfiája 1935-1944” címmel 1183 tételt tartalmazó könyvecske, amelynek felépítése, szerkezete teljesen egyezik a szerkesztők előzőekben ismertetett munkájával.

Végeredményben tehát az alábbi időrendben következő négy munka megadja a feldolgozott magyar erdészeti irodalom bibliográfiáját.

Gerlai	-1934	9 470 tétel	41,1%
Bartha-Oroszi	1935-1944	1 183 tétel	5,1%
Kolossváryné	1945-1964	3 436 tétel	14,9%
Bartha-Oroszi	1965-1990	8 947 tétel	38,9%
		23 036 tétel	100,0%

Gerlai bibliográfiája az összes feldolgozott irodalom kb. 41,1%-át teszi ki. kb. háromnegyed század irodalmát öleli fel. A magyar erdészeti irodalom kb. fele, 46%-a az erdők államosítása előttről származik.

A hazai erdészeti bibliográfia tárgy szerinti megoszlását ma még csupán becsülni lehet a Gerlai bibliográfia feldolgozásának

hiányában. A teljes, több mint 23 ezer tétel IUFRO osztályozás szerinti becslést megoszlása közel állhat az alábbi első oszlopban olvashatókhoz.

A második oszlopban az IUFRO szerinti (1935-től) megoszlás adatai találhatóak meg. A két oszlop adatai között csupán az 1. termőhelyi tényezők sorban található lényeges eltérés. Ennek oka, hogy a Gerlai bibliográfia igen nagyszámú vadászati tételt tartalmaz, a későbbiekben a vadászati anyag már sokkal kisebb számú.

Átmozgó munka	0,1%	0,2%
Termőhelyi tényezők, az erdő biológiája, ide sorolva a vadászatot	26,6%	19,4%
Erdőművelés	15,5%	15,7%
Munkatudomány, fakitermelés, szállítás	9,1%	11,9%
Erdővédelem	6,0%	6,1%
Fatermesztés, geodézia	2,7%	3,3%
Erdőrendezés, üzemgazdaságtan	5,1%	8,1%
Erdészeti termékek kereskedelme	1,0%	1,0%
Erdői termékek és felhasználásuk	3,9%	6,0%
Erdészeti politika, törvények, felügyelet, munkaviszonyok stb.	30,0%	28,3%
	100,0%	100,0%

Miután áttekintettük az eddig elvégzetteket, felvetődik a kérdés, milyen munkák elvégzése szükséges a közeli, távolabbi időben.

Véleményem szerint a legsürgősebb feladat a Gerlai bibliográfiában található IUFRO szerinti besorolásának elkészítése. Ennek hiányában a hazai erdészeti irodalomban igen nehéz az eligazodás. Egy-egy téma, feladat feldolgozásakor végig kell böngészni a teljes irodalom közel felét, hogy teljes áttekintést kapjunk.

A másik feladat a pótlások elvégzése. Csak néhányat említek. Fel kell dolgozni az erdészeti törvények, rendeletek, utasítások teljes területét 1935. évtől. Hiányzik az 1935-44. évek viszonylag gazdag, főleg a fahasználattal, fakereskedelemmel foglalkozó, elsősorban folyóiratokban megjelent cikkek összegyűjtése, publikálása is.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a hazai erdészeti irodalom szerzők szerint részletezett közel teljes bibliográfiája immár elkészült. Reméljük, hogy a Gerlai bibliográfia tárgykörök szerinti feldolgozása is hamarosan rendelkezésünkre fog állni, és ezzel teljessé lesz az 1990-ig terjedő időszak bibliográfiája.

Az élet azonban nem áll meg. Feltétlenül szükséges időközönként, például 5 évenként kiadni az újabb és újabb bibliográfiai füzeteket, amelynek gazdája a Soproni Egyetem könyvtára lehetne. Egy-egy ilyen füzet előreláthatólag kb. 1500 tételt dolgozna fel.

A bibliográfiai összeállítói szükséges, fontos munkát végeztek és nagy segítséget adnak az erdészi gyakorlati, oktatási és kutatási munkák viteléhez és ezért elvitathatatlan, maradandó elismerést érdemelnek.

Dr. Márkus László

Holz-Zentralblatt 1996. nov. 22.

Joachim Buff: Über 1000 Jahre Forstgeschichte in Ungarn

Részlet a beszámolóból:

- A tartamosság az erdőgazdálkodásban már évszázadokon át való érvényesülését a jövőben is fenn kell tartani és nem szabad rövid távú érdekek szolgálatában kérdésessé tenni.
- A tartamosság elvét a jelen és a jövő nemzedékek érdekében földünk más erőforrásainak használatában is érvényesítenünk kell.
- Hogy erdeink termelési és egyéb jóléti hatásait a jövő számára is biztosíthatassuk, az erdőgazdálkodásnak céljait és teljesítményeit az eddigieknél nyíltabban kell, hogy vállalja, mivel ezek csak a társadalom széles körű megértésével és a politika anyagi támogatásával teljesíthetők.
- Erdeink termékeit és egyéb szolgáltatásait meggyőzően értékelni kell és be kell építeni a nemzeti vagyonba.
- Az ember és természet közötti összhangot széles körű társadalmi és nemzetközi együttműködéssel helyre kell állítani és meg kell őrizni.

Hannoverben a fa- és bútorigar legnagyobb seregszemlét találja.

Rugalmasabb technológiák, ésszerűbb megoldásokat kínáló berendezések – Hannoverben Ön a legújabb és legátgóbb kínálatot találja e legizgalmasabb kérdésekre. 38 országból érkező

több mint 1.400 kiállító mutatja be egyedülálló világszerte kínálatát. És vásár első két napján az

1. International Wood

Congress

kínál érdekes vitafórumot a faipar és erdőgazdálkodás aktuális kérdéseire. Ön is tanúja lehet ennek:

két évente a Nr. 1 szakmai esemény.

FAIPARI INNOVÁCIÓS ÁRADAT
a párhuzamosan megrendezendő inter-
HOLZ '97 keretében. Ez a nemzetközi High-
Tech faipari szin- pad mutatja be
a fa, mint nyers- és alapanyag
legkülönbözőbb alkalmazási
területeinek kínálatát.

interHOLZ
Nemzetközi Faipari Vásár

1997. május 5 - 10

**A faipari és erdőgazdasági gépek
és berendezések világvására**

LIGNA
HANNOVER

Internet <http://www.messe.de>

További felvilágosítást ad a DEUTSCHE MESSE AG magyarországi képviselője:

Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara, 1143 Budapest, Stefánia út 99., Tel.: (1) 467-21 43; Fax: (1) 163-24 27

DEUTSCHE MESSE AG, HANNOVER / GERMANY

Könyvismertetés

Niemela, P. és Mattson, W.J. 1996:
Invasion of North American Forests by
European Phytophagous Insects.
(BioScience 46: 741-753.)

Az európai rovarokról, mint az észak-amerikai erdők veszélyes megszállóiról közlő rendkívül érdekes tanulmányt az európai és az amerikai erdővédelmi kutatás két kiemelkedő személyisége.

Az Amerika-felfedezése óta eltelt 5 évszázadban közel 2000 rovarfaj, és ugyanannyi gyom telepedett meg a kontinensen. A behurcolt fajok a rovarfaunának kb. 2%-át, ugyanakkor az összes kártevőként nyilvántartott fajnak 40%-át teszik ki. A mintegy 400 behurcolt, erdei fákban és cserjékben élő rovarfaj 75%-a európai eredetű. Közismert példaként a *Lymantria dispar*, *Operophtera brunata*, *Tomiscus piniperda* említhető. Ezzel szemben az európai erdőkben megtelepedett észak-amerikai származású erdei rovarok száma nem éri el a 40-et. Ezek túlnyomó része is meghonosított tápnövényével együtt került át Európába (pl. *Parectopa robinella*). A nyilvánvaló aszimmetria magyarázatára a szerzők négy hipotézist vizsgáltak meg. Ezek a következők:

1. A betelepülő fajok száma arányos a két irányban zajló „forgalom” arányaival.

Ez a hipotézis csak akkor magyarázná a nagyfokú különbséget, ha az Európából Amerikába irányuló kereskedelmi forgalom lényegesen nagyobb volumenű lenne (ill. lett volna), mint viszont. Ez pedig semmiképpen sem igazolható, hiszen mindkét irányban jelentős kereskedelmi tevékenység zajlott, ami például az I. és II. világháború idején kifejezetten az Amerika-Európa irány felé tolódott el.

2. A betelepülő fajok száma arányos a kontinensek fajgazdagságával, azaz arról a kontinensről érkezik több betelepülő, ahol eredetileg magasabb a fajok száma.

Az észak-amerikai kontinens fitofág rovarainak fajszáma lényegesen magasabb, mint Európáé, így tehát ez a hipotézis sem igazolható.

3. A sikeresen betelepülő fajok száma nagyon függ attól, hogy a behurcolt fajok milyen környezeti viszonyok közé kerülnek.

Megállapítható, hogy mindkét irányból érkező rovaroknak rendelkezésre áll a potenciálisan megfelelő tápnövény, hiszen mindkét kontinensen élnek a másik kontinens fafajainak közeli rokonai. Jelentős eltérés van (illetve volt) viszont Nyugat-Európa és Észak-Amerika keleti és nyugati partvidékének (a potenciális betelepítési helyszínek) erdőszültségi viszonyai között. Nyugat-Európában már a középkorra igen jelentős mértékben csökkent az erdőszültség, az erdőterületek jelentősen fragmentálódtak. Így a behurcolt rovarok sokkal nehezebben tudtak megtelepedni, illetve tömegesen elszaporodni. Ezzel szemben Észak-Amerika keleti és nyugati partján az erdőirtás csak jóval később kezdődött meg, és ezen területek erdőszültsége a mai napig is sokkal magasabb, mint Európa legtöbb országában. Azaz az Európából behurcolt rovarfajok így nagy kiterjedésű erdőtümbökben „landoltak”, ami elősegítette megtelepedésüket és elszaporodásukat. Ez a tény már részben magyarázza az ismertetett aránytalanságot.

4. Arról a helyről tud több faj betelepülni a másik kontinensre, ahol az őshonos fauna kompetíciós képessége jobb.

Az európai flóra és fauna az utóbbi 3 millió évben, elsősorban a jégkorszakok hatásának betudhatóan meglehetősen gyakran vált erősen szaggatottá, és volt kénytelen refugiumokba visszahúzódnia. Ennek következményeként sokkal inkább versenyképességre és kolonizációs képességre szelektálódott, mint a sokkal stabilabb körülmények között evolválódó észak-amerikai flóra és fauna. Európában például sokkal magasabb a parthenogenetikus úton szaporodó rovarfajok száma. Ez a szaporodási stratégia pedig éppen alacsony populációsűrűség esetén lehet különösen sikeres.

Európában a lombhullató erdők öve némileg északabbra fekszik, mint Észak-Amerikában (43-60°, illetve 30-48°). Ez azzal is jár, hogy az északabbról délebbre kerülő rovar foteropidusával jobban tud alkalmazkodni az új terület nappalhosszához, mint a fordított esetben.

A 3. és 4. pont alatt vázolt körülmények már elfogadható magyarázatot adnak a két kontinensen megtelepedő rovarok fajsámában mutatkozó nagyságrendi különbségre. Ugyanakkor azt is előrevetítik, hogy az észak-amerikai erdők a jövőben is ki vannak téve a versenyképesebb, agresszívabb európai rovarok inváziójának.

Dr. Csóka György

Merengő:

Erdészeti Lapok Felhívás

Jó szerencsét! Őú az erdészek! Mindnyájunk lelkeben van egy könyv, amelybe láthatatlan kezek beleírják életünk felejthetetlen emlékeit. Az ifjú évek vídiám, teletir lapok; azután súlyos mondatok következnek, amiket leghigadti sorok váltanak fel.

Az, aki már elért életének árnyékos oldalára: szívesen lapozgat ebben a könyvben.

Ezt az emlékkönyvet nyitjuk most fel minden lélekben s rámutatunk arra a fejezetre, melynek élére verdfényes betűkkel írta az élet: „Mindnyáján voltunk egyszer az akadémián...”

Földi korlát nem szakaszt el lelkét s az Alma Mater ősi szelleme hívó barátai találkozára. Léleklében ma megöleli minden hű fiút a kedves város.

Gondatlan diákként élő tanú, nektek Selmec a gazdag tegnaptól jelenti. Nekünk nincs már Selmecünk! Ifjúságunk szinte kilopta magát életünkől s csak a gond szűja öröl...

Ne vádolj el te is, jó Kamarásunk, jer közénk, pártold törekveinket, mert úgy igaz: összetartás jobb jövőnk egyetlen záloga!

Sopron, 1931 február havában.

Jérome René
Ifjúsági köri titkár.

Béky Albert
Ifjúsági köri elnök h.

Felhívjuk erdmernőink tagtársaink szíves figyelmét a Főiskolai Ifjúsági Körnek a szakértársak szívéhez szóló fenti kérelmére, amelyben a régi selmeci kollégialis tradíciókra való hivatkozással, a köri alapszabályok módosítása alkalmával szervezett pártoldi tagság intézményében való részvételre hívja már kint a szabad életben küszködő öreg kamarásokat.

A vadászirodalom

címmel jelent meg dr. Nagy Domokos Imre könyve a Terrapint Kiadónál. (A művel egy kötetben látott napvilágot Zsindely Ferenc két elbeszélése is.)

Valamikor, az 1960-as években a diákok (hivatalszó használatlalt: tanuló) május elseji felvonulások alkalmával „A ma könyve – a holnap tettei” felíratú transzparensek is vittek. Ebben a korban azt hitték, hittük meg, hogy a dolgozó emberek kezébe adott könyvek megváltoztatják, átforgalmazzák a világot. Hogy milyen világ formálódott volna ki az akkori, Magyarországon legnépszerűbb írók könyveiből, soha nem tudjuk meg. Az eladási és könyvtári olvasói statisztikák ugyanis azt mutatták, hogy – minden feldsformálási szándék ellenére – a legnépszerűbb író Jókai Mór, utána pedig megismérlésére Fekete István és Széchenyi Zsigmond következnek, s az első tíz fr között – Berkesi András és Szilvási Lajos társaságában – ott van még Molnár Gábor is.

Az említett vadászírók könyvei százezres példányszámokat értek el, mert a vadászattal, vadászalkandokkal, legfőképpen pedig a természet felgölgözött könyvek tényleg az egész olvasó magyar társadalmat érdekelték. Ennek számtalan oka volt, amelyek egy részét még nem ismerjük, a másik része pedig meghaladja ezen ismertető terjedelmét. Azért annyit megjegyzek, hogy az akkori, olvasás, könyvek iránt érdeklődő ifjúság kevesebbet tévezett, kevesebb időt töltött játékkeremben stb.

A vadászírók „aranykora” tehát széles társadalmi érdeklődés mellett bontakozott ki – anélkül, hogy ténylegesen a vadászirodalom, a vadászati tárgyú irodalom és egyéb, ezen könyvek besorolását tisztázó fejtegetések napvilágot láttak volna. A kiadók sem törődtek vele, hiszen például Széchenyi Zsigmond könyvei a Szépirodalmi Kiadónál jelentek meg.

Napjainkban, amikor minden korábbián több vadászati témájú könyvet adnak ki (minden korábbián kisebb példányszámban) végre megszületett egy átfogó, a vadászirodalom elméleti kérdéseit tisztázó mű. Nagy Domokos Imre a vadászat és az irodalom kapcsolatát, a vadászirodalom és a természeti irodalom ágas-bogas összefüggéseit, területeit igyekszik feltárni, az olvasó elé hozni. Fejtegetéseit példákkal illusztrálja, s bő bibliográfiát is ad a magyar vadászirodalomról. Gondolatait, rendszerezését érdemes annak is végigolvasnia, aki először nem érti meg a meghatározásokat (mint például én sem), mert az is fogalmat alkothat a magyar irodalomtudományt eme mostohán kezelt gyermekéről. A végén még maga is megpróbálkozik egy-egy ma megjelenő vadászati témájú könyv elolvasása után annak besorolásával...

Végül visszatérnék a vadászirodalom, a vadászírók súlyának kérdéséhez. Napjainkban a Tüskebirt (Nagy Domokos Imre besorolása szerint regény, ahol ember a főszereplő) az általános iskolákban kötelező olvasmány. Ugyanakkor a nyelvtani munkafüzet számos példamondatát Fekete István írásából veszik – meg Arany Jánoséiból. Tehát a vadászírók egy-egy kimagasló alakja nemcsak a könyveladási statisztikák, hanem az irodalom tényleges értékei alapján is a magyar klasszikusok közé emelkedett.

Oroszi Sándor

ROVATVEZETŐ: DR. SZIKRA DEZSŐ

Az Elnökség munkaterv

- Február 11.** Elnökségi ülés. Munkaterv véglegesítése. Az egyesület 1996. évi pénzügyi eredménye és 1997. évi előzetes pénzügyi terve.
- Március 13-14.** Elnökségi ülés (kihelyezett: Balassagyarmat).
- Március 26.** Pártoló Tagok Tanácsának kihelyezett ülése Kecskeméten.
- Április 29.** Elnökségi ülés.
Választmányi ülés: Alapszabály tervezet megvitatása. Kitételek előterjesztése.
- Május 22-23.** Erdésznök II. Országos Találkozója (Eger).
- Május 27.** Elnökségi ülés: 1996. évi pénzügyi mérleg értékelése.
Közgyűlés szervezése.
- Június 17.** Elnökségi ülés: Közgyűlés szervezése.
Választmányi ülés (amennyiben az Alapszabály megvitatása céljából ismételt összehívása szükséges).
Fafaragó tábor szervezése.
Kaán Károly relief vagy mellszobor avatás.
- Július 8.** Elnökségi ülés (kihelyezett: Ráckeve): Közgyűlés szervezése. Erdészeti politika (előadás).
- Augusztus 8-9.** Elnökségi ülés.
Közgyűlés Ipoly Erdő Rt. területén.
- Augusztus 27-30.** WOOD-TECH (LIGNO-NOVUM).
- Szeptember 4.** Elnökségi ülés: Közgyűlés értékelése.
- Október 9-10.** Elnökségi ülés: Kihelyezett titkári és szakosztályvezetői megbeszélés.
- Október 28-29.** Erdész-faiparos találkozó.
- November 25.** Elnökségi ülés. Választmányi ülés.
- December 16.** Elnökségi ülés.

A helyi csoportok és szakosztályok munkaterv

Bajai Helyi Csoport

- Március:** Helyi csoportgyűlés, szakmai előadás.
- Július:** Kirándulás valamelyik társ-erdőgazdasághoz.
- Augusztus 8-9:** Vándorgyűlésen részvétel.
- December:** Nyugdíjas találkozó.

Dudás Pál

Balassagyarmati Helyi Csoport

- Országos rendezvény:**
- Február:** Kihelyezett elnökségi ülés.
- Augusztus 8-9.** Erdészeti Vándorgyűlés Balassagyarmaton szakmai bemutatóval.
- Központi előadás:**
- Október 16.** (Előadó és téma később megjelölve).
- Vezetőségi ülés:**
- Januártól szeptemberig havonta a Vándorgyűlés szervezése érdekében.
- Szeptember 11.** A vándorgyűlés kiértékelése, valamint az 1998. évi tisztújítás előkészítése.
- Egyéb egyesületi munka:**
- Nem adjuk fel az „Erdők Napja” rendezvények megszervezésének lehetőségét.

Zorvan Györgyiné

Baranya megyei Helyi Csoport

- Vajai László előadása az 1996-ban elfogadott törvények végrehajtásával kapcsolatos tapasztalatokról.
- Schmotzer András előadása az Egyesület helyzetéről, terveiről.
- Erdész-találkozó Sas-réten, amelynek témája: Az erdész és a nagyközönység kapcsolata.
- Az Ormánság erdőművelése, előadó: Bodor László.
- Összel az ÁPV Rt. egyik vezető munkatársától szeretnénk előadást hallani az akkorra már várhatóan körvonalazódó változásokról.
- Dr. Marosvölgyi Béla előadása, amelynek témája a fa jelentősége az energiatermelésben.

- Bel- és külföldi tanulmányutak a helyi csoport kisebb egységei részére, általában erdészeti segítséggel.
- Részt veszünk az országos rendezvényeken.

Szőnyi János

Békés megyei Helyi Csoport

- Február: Erdész-bál.
- Március: Taggyűlés, diavetítéses előadással.
- Május: egynapos családi irándulás.
- Július: Erdész-piknik.
- Szeptember: Háromnapos tanulmányút.
- November: Évzáró taggyűlés.

Szani Zsolt

Csongrád megyei Helyi Csoport

- Január 13.** Vezetőségi ülés (Munkatervjavaslat összeállítása).
- Január 30.** MTA Erdészeti Bizottság fórumán részvétel.
- Február 10.** Közgyűlés Szegeden a MTE SZ székházban. (Beszámoló az 1996. évi munkáról, az 1997. évi munkaterv elfogadása.)
- Március 18.** Nyugdíjas klub az Erdészeti Szakközépiskolában. (Baráti találkozó.)
- Április 10.** Vezetőségi ülés az Ásotthalmi Szakiskolában. (Napi ügyek megbeszélése, programkészítés.)
- Április 24.** Kiss Ferenc napon való részvétel. (Erdészeti Szakközépiskola névadójának tiszteletére iskolanap.)
- Május 16.** Erdész-majális Ásotthalmon. („Madarak és Fák Napjának” megünneplése.)
- Május 28.** Nyugdíjasaink tanulmányútja a Gemenc Rt.-hez.
- Augusztus 8-9.** Vándorgyűlés Balassagyarmaton.
- Szeptember 11.** Vezetőségi ülés: Ásotthalmon az Államerdészeti Szolgálat pihenőházában. (Tanulmányút és Fórum szervezése.)
- Szeptember 18.** Nyugdíjas klub a Kisteleki Erdészetenél. (Baráti találkozó.)
- Október 16-18.** Tanulmányút: Sopron vagy Zempléni hegység úticéllal.
- November:** Fórum az erdőgazdálkodásról az új törvények szellemében. Régiószervezés.
- November 20.** Nyugdíjas klub az Államerdészeti Szolgálat Székházában – Erdőfelügyelősegen – Szegeden. (Baráti találkozó.)
- December 11.** Vezetőségi ülés a Szakközépiskolában. (Beszámoló és munkaterv készítés.)

Sere Ferenc

Debreceni Helyi Csoport

- Január:** Vezetőségi ülés. Az éves munkaterv megbeszélése.
- Február:** Dr. Lóky József: A műholdfelvételek szakmai alkalmazása. Előadás.
- Március:** Gyarmath István előadása az USA Nemzeti Parkjairól. Csiha Imre előadása az ERTI Püspökladányi Állomásán folyó kutatásokról.
- Május:** Tanulmányút, magashegységi erdőgazdálkodás Bihar-megyében. Látogatás a Bihar megyei erdőgazdasághoz.
- Szeptember:** Erdőművelési technológiai bemutató a Nyírerdő Rt. Halápi Erdészetenél.
- Október:** A Nagyerdő védetté nyilvánítása alkalmából rendezett emléktűlés. A Nagyerdő története. Dr. Szemeredy Miklós előadása.
- November:** Ártéri erdőgazdálkodás. Szakmai előadás.

Szemeredy Miklós

Erdőrendezői Helyi Csoport

- Január 8.** Vezetőségi ülés (megbeszélés, beszámoló, éves terv).
- Március 17.** Tájékoztató előadás (EU erdészeti politikája).
- Április 26-27.** Zselici szakmai tanulmányút.
- Június 27.** Becelesi verseny.
- Szeptember 22.** Tájékoztató előadás. („Egy csónakban evezünk”)
- Október 4.** Szakmai kirándulás (visegrádi fűvészkert).

Marschall Tamás

Egri Helyi Csoport

- Április:** Kiscsoportos tanulmányút (Nyugat- és Dél-Dunántúl).
- Május:** Külföldi tanulmányút (Szlovákia – Lengyelország).
- Június:** Nyugdíjas találkozó.
- Augusztus:** Kiscsoportos tanulmányút (Kisalföld).
- November:** Szakmai nap (beszámoló külföldi tanulmányutakról).

Garaszegi István

FM Veszprémi Helyi Csoportja

- Március:** Tájékoztató az új törvények és az új erdészeti igazgatás aktuális problémáiról.
- Május:** Magánerdő-gazdálkodási fórum, helyszíni bejárással.
- Június:** Tanulmányút a Duna Nemzeti Park területén (Ausztria)

Augusztus: Részvétel az OEE Vándorgyűlésén.

November: Vetített képes beszámoló a tagság egyéni tanulmány-útjairól, zárórendezvény, titkári beszámoló, 1998. évi munkaterv megbeszélése.

Tasnády Péter

31. sz. Helyi Csoport, Budapest

Március: A magánerdő-gazdálkodással kapcsolatos problémák és feladatok az új erdőtervény és végrehajtási rendelete ismeretében.

Április: Videófilmes beszámoló a finnországi utazásról.

Május: A magánerdő-gazdálkodás c. videófilm levetítése.

Augusztus: Részvétel az OEE balassagyarmati Vándorgyűlésén.

Október: Tervezett tanulmányút.

Rajkai József

35. sz. FM. Csoport

1997. március 24-én 14 órai kezdettel a Csillagvölgyi Információs Központban tanácskozással, melyen Wisnovszky Károly osztályvezető az **erdészeti szakigazgatás korszerűsítéséről** (a felügyelőségek és rendezőségek összevonásáról) tart beszámolót, amit Pápai Gábor főszervező kommentálásával a „Magyar erdészek Kanadában” című videófilm vetítése követ.

Május 29-30-án a Zalaerdő Rt. területén tanulmányút. Benyomásokot kívánunk szerepni arról, hogy az ez évi gazdasági szabályzók milyen mértékben orientálják az erdőkezelőt az éves eredmény, illetve hosszú távú vagyoni növelésére.

Október 27-én Dauner Márton elnök előadása „Az erdőről és az erdő védelméről”, valamint a vadászatról szóló törvények végrehajtási rendeleteinek elemzése.

Virágh János

Gödöllői Helyi Csoport

Március: Taggyűlés. Természetszerű erdőgazdálkodás lehetősége Magyarországon (előadás). Tájékoztató az OEE életéről.

Június: Tanulmányút a Gemenci EVAG Rt. területére.

Augusztus: Vándorgyűlés.

Október: Taggyűlés. Dr. Rakonczai Zoltán: A természetvédelem időszaki kérdései. Tájékoztató a Vándorgyűlésről.

Dr. Somogyvári Vilmos

Győri Helyi Csoport

Március: „A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény megvalósulása a KAEG Rt. területén” címmel tartunk ankétot.

Május: „A kislalföldi erdők a köz szolgálatában” címmel tartunk rendezvényt, melyre a kívülálló érdekelteket is meghívjuk. Az ankétot az erdei turisztika, kerékpárutak, autópihenők, kirándulóhelyek fenntartása, tehát az erdő közéleti rendeltetése kerülne megvitatásra.

Szeptember: „Az erdőről és az erdő védelméről, valamint a természet védelméről szóló törvények szabta kötelezettségek a kisalföldi erdőművelők számára” címmel tartunk rendezvényt. Az ankétot a természetes felújítás mai helyzetéről, a természetesszerű erdőállományok létesítéséről kívánunk eszmecsere-t folytatni.

Két viszont-tanulmányutat tervezünk a veszprémi és a somogyi H.C.s. meghívására.

Rész veszünk az OEE vándorgyűlésén és a szakosztályok munkájában.

Szeretnénk továbbra is ápolni a lengyel és erdélyi erdészkapcsolatokat és egyéb tanulmányutakat szervezni.

Továbbra is készsággal teszünk eleget a társ helyi csoportok, egyéb szakmai érdeklődés fogadásának.

Megszervezzük a Kiss Ferenc emlékpark karbantartását.

1996. évben jelentős erőfeszítést tettünk a kislalföldi erdő, erdőgazdálkodás múltjának feltárására. Szeretnénk, ha ez a munka nem fejeződné be, és minél több történelmi, valamint fotóanyag kerülne díszítésül a központi épületek falára, esetleg a helytörténeti múzeumokba.

Ez évben is megrendezzük az immár hagyományos győri erdőszálat.

Balsay Endre

Győr-Moson-Sopron megyei Magánerdő Gazdálkodási és Környezetvédelmi Helyi Csoport

Február 21. Győr: Közgyűlés és szaktanácsadás (mezőgazdasági kistermelők adóügyi, erdő-, vadgazd. és természetvédelmi törvény ismertetése szakértő előadók felkérésével).

Június 4-6. Sopron: Néhányan részt veszünk a II. Erdő és Klíma Konferencián.

Április közepe, hétfő: 2 napos (bentlakásos) szakmai továbbképzés és erdészetaladók baráti találkozója Fertőrákoson és térségében.

Rész veszünk a Vándorgyűlésen, az Agrárkamara és a MOSZ választmányi rendezvényein, továbbá felkérésekre szaktanácsadást vállalunk.

Bolla Sándor

Honvédelmi Minisztérium Budapesti Erdőgazdaság Rt.

Április, Uza: Helyi csoportunk tagjainak szakmai bemutató tartása. Erdőfelújítási munkák eredményessége.

Június, Lovasberény: Erdőpusztulások és az erdőművelési munkák bemutatása.

Pálmai János

Kaszói Helyi Csoport

Január: Az éves munkaterv megbeszélése.

Április: Tanulmányút (vállalkozói munka az erdőgazdálkodásban. Erdőfelújítás, fakitermelés).

Május: Erdőművelési nap Kaszón (az erdőesítési szezon lezáró szakmai értékelés, baráti találkozó).

Június: Fahasználati nap Kaszón (a fahasználati munkák megbeszélése, baráti találkozó).

Augusztus: Részvétel az Országos Vándorgyűlésen.

Szeptember: Kaszói Erdésznap (erdészeti, vadászati vetélkedő, erdőszálat).

December: Év végi megbeszélés.

Máté Zoltán

Keszthelyi Helyi Csoport

Január: Erdészeti tervezés és erdőművelés az Osztrák Államerdészettel (előadás és konzultáció).

Április: Apólisai technikák eredményei. Erdőművelési bemutató.

Május: Nagy tanulmányút.

Augusztus: A Veszprém megyei MTESZ taggyesületeinek konferenciája.

November: Gyakorlati ismeretek az erdészeti munkában. Zárórendezvény.

Horváth Iván

Kiskunsági Helyi Csoport

Január: 1996. évi beszámoló és 1997. évi munkaterv megbeszélése, vezetőségi ülés (Kecskemét).

Február: Erdészeti szervezés a térség erdészei számára (Kecskemét). Régió megbeszélés Bács, Békés, Csongrád megye helyi csoportjainak együttműködéséről.

Március: Erdészeti fórum szervezése aktuális erdészeti politikai kérdésekről az új erdőtervény tükrében. Tájékoztató az FM EH előadójának meghívásával (Kecskemét).

Április: Egésznapos kirándulási tagjaink számára az Ópusztaszeri Nemzeti Emlékparkba.

Május: Külföldi tanulmányút szervezése a KEFAG Rt. támogatásával nyugdíjas és aktív kollégáink részére Kelet-Szlovákiába. Tervezett időtartam 3-4 nap.

Június-július: Erdészeti gyakorlati szakemberek tájékoztatják egymást rövid előadások formájában munkájukról (Bugac).

Augusztus: Részvétel a Balassagyarmaton tartandó OEE Vándorgyűlésen.

Szeptember: Nyugdíjas találkozó megszervezése (helyszín később kerül eldöntésre).

Október: Kétnapos tanulmányút megszervezése a Győri H.C.s. területére.

November-december: Külföldi tanulmányút részt vett tagtársaink élménybeszámolója (Kecskemét). Az ERTI és a Szegedi Akadémiai Bizottság tagjainak tudományos előadásai (Kecskemét).

Ezenkívül szervezzük és fogadjuk hazai és külföldi tagtársaink, erdészek szakmai és kulturális programjait.

Bognár Gábor

Mátrafüredi Helyi Csoport

Kiemelt feladatok:

– A természetvédelmi törvényből fakadó feladatok megvalósításának segítése Észak-Magyarország területén.

– A Vadas Jenő Erdészeti Középiskola által az erdészeti szakoktatás továbbfejlesztése érdekében tervezett intézkedések megvalósításának segítése. Ennek során fokozott figyelmet fordítva az új tulajdonviszonyokból adódó szakmai kérdésekre.

– A működési területünkön lévő erdőbirtokosságok és egyéb erdőgazdálkodók szakmai segítése.

– Az erdősztanulók Országos Szakmai Versenyén résztvevő tanulók felkészítéséhez segítségnyújtás.

Rendezvények:

Február 18. Előadás: Ragadozó madarak védelme Észak-Magyarország területén (Ea.: Szitta Tamás BNP oszt. vez.).
Március: Szakmai tanulmányutak és havasi túrák a Székelyföldön. (Ea.: Kristó László e. mérnök-tanár, szakmai igh. – diavetítés.)
Április: Tanulmányút Mezőkövesd térségében (Szervezők: Miklósi Lajos H.Cs. elnök, Gréci László műszaki tanár, gyak. okt. vez.). Mezőgazdasági gépmúzeum, Cserépváraljai kaptárkövek, Körölygyi ezüsthársas, Subalyuk barlang, Oszlái tájház, valamint Cserépfalvi Inre könyvkiadó emléksztőjének megtekintése.
Szeptember: A Mátrai Tájékoztató Körzet munkájának ismertetése. (Ea.: Szuroni László TK. vez.)
Október: Részvétel a bázisintézmény által szervezett Vadas Jenő szakmai napokon. Vadas Jenő szakmai emléktúra szervezése; tanulói kiscsoportokhoz segítségnyújtás; az erdőtervezés előkészítő terepi és feldolgozó munkái. A tanulói kiscsoportok bíráló bizottságában részvétel. Mátrafüred erdészeti története a II. világháborútól napjainkig (az Erdőgondnokságotól az Erdészeti Középiskoláig).
November: Az új erdő- és vadgazdálkodási törvények ismertetése, gyakorlati alkalmazásának tapasztalatai. (Fa.: Németh Kálmán erdőmérnök-tanár.)

Kristó Lászlóné

Miskolci Helyi Csoport

Április-május: Az erdőkezelés szabályai és módja az új Erdő-, Természetvédelmi és Vadgazdálkodási törvények és a végrehajtási utasítások tükrében.
Június: Szakmai bemutató a Torna-karszt területén (az erdőgazdálkodás és természetvédelem érdekeinek összehangolása).
Szeptember: Szakmai tanulmányút a Sárospataki Helyi Csoporttal közösen a Nyírerdő Rt. területére.

Bak Jília

Nagykanizsai Helyi Csoport

Február: Erdőművelési szakmai nap. Fenyőállományok erdőnevelése, gyértések kijelölése.
Március: Az elfogadott törvények végrehajtási utasításairól tájékoztató. Meghívott előadó az FM-ből.
Május: PANNÓNIA '97; Szombathelyi Erdészeti Rt. Bathyány Gimnáziumban biológia verseny rendezésben közreműködés. Tanulmányút a résztvevőknek a Zalaerdő Rt. területén.
Június: Helyi Csoport tanulmányútja egy alföldi erdőgazdasághoz.
Augusztus 8-9. Vándorgyűlés; Ipoly Erdő Rt. szervezésében és területén.
Október: Vadgazdálkodás Mongóliában. Dr. Köhalmi Tamás előadása.
December: Évzárás, következő évi munkaterv összeállítása.

Tihanyi Gyula

Pest megyei Magánerdő-gazdálkodási Helyi Csoport

Március 1. Szakosztályüléssel való részvétel. Magán- és Társult Erdészeti Szakosztály eddigi tevékenységének értékelése. Együttműködés az OEE Erdőrendezési Helyi Csoportjával. **Előadás:** Új erdőtervény és végrehajtási rendeletének hatása a magánerdő-gazdálkodásra.)
Április 18. Csoportmegbeszélés és taggyűlés. A magánerdő-gazdálkodás Pest megyei helyzete, szakemberek foglalkoztatottsága. Az 1997. évi munkaterv és költségvetés megtárgyalása, ebből adódó feladatok meghatározása. **Előadás:** A vadászati törvény végrehajtásának tapasztalatai a magánerdő-tulajdonlásra.
Május 30. v. június 6. Fásítási nap. Helyszíni bemutató, egyúttal fórum és tanácskozás is. Magánerdő-gazdálkodás, szövetkezeti társult erdőgazdálkodás. Az erdő és erdők védelméről szóló tervezet (vagy törvény) megbeszélése. Egyesületi témák. Erdők napja, fásítási ankét, az 1100 fát ültessünk, milécentenáriumi fásítások jegyében. Helyszíni bemutató, magánerdőkben fásításban, erdősítésben. A helyszínt később jelöljük ki. **A tanácskozás témája:** Magánerdő-gazdálkodás, szövetkezeti társult erdőgazdálkodás az új törvények alapján.)
Augusztus 9. Helyszíni bemutató a Pilisi Parkerdő Rt. területén. (Jöletti és környezetvédelmi funkciók tevékenység tanulmányozása.)
Október 31. Helyszíni bemutató és tanácskozás. (Fahasználati munkák és feldolgozás, erdőgazdálkodás, magánerdőkben, erdőszövetkezetben állami gazdasági GT-ben – Albértisa, Cegléd.)
December 5. Csoporttaggyűlés. Egyesületi és időszakos szakmai témák megbeszélése. Az 1998. évi munkaterv és költségvetés jóváhagyása. Vadászati és természetvédelmi törvény végrehajtási rendeletének megbeszélése.

Részvétel az OEE Magán- és Társult Erdészeti Szakosztály rendezvényein (tagság és vezetőség).
 Részvétel a régió üléseken és rendezvényeken (vezetőség és meghívottak).

Dr. Balázs István

Pilisi Helyi Csoport

Január: Találkozás az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Dorogi Csoportjával.
Február: Farsangi hálall egybekötött családi est.
Március: Élménybeszámoló egy afrikai utazásról (Szommer József), és Kína erdész szemmel (Fritsch Ottó).
Április: Erdészek–Vadászok–Művezetők napja.
Május: Jelölőverseny.
Június: Családi júnális.
Július: Tanulmányút: Lengyel Táttra – Táttra Nemzeti Park vagy bel-földi út – Balatonfelvidék, Őrség.
Augusztus: Nyugdíjas találkozó.
Október: Előadás aktuális erdészeti politikai kérdésekről (meghívott előadó).
December: Kihívított, évszázad vezetőségi ülés.

Haraszti Gyula

Sárospataki Helyi Csoport

Január: 1996. évi munka- és feladatterv végrehajtásáról beszámoló.
Az 1997. évi munkaterv és költségvetés jóváhagyása.
Április: Első félévi csoportrendezvény egyeztetése, előkészítése. Tájékoztató a csoportlétszám, tagdíjfizetési kötelezettség változásáról.
Július: Második félévi csoportrendezvény egyeztetése, előkészítése. OFF Vándorgyűlésre való részvételre javaslatétel.
November: 1998. évi munkaterv és költségterv egyeztetése, tisztségviselők választásának előkészítése.
Csoportrendezvények
Első félév: Szaporítóanyag-termesztés országos és térségi helyzete, a várható változások prognosztizálása (Telkibányai Erdészeti Igazgatóság, Királykúti csemeterkét – május).
Második félév: Az állami tulajdonú erdők kezelésének jövője az új Erdő- és Vadgazdálkodási törvény keretében (Sárospatak – szeptember).
 Szakmai tanulmányút a Miskolci Csoporttal közös szervezésben a Nyírerdő Rt. területén.

Bánzegyi József

Szombathelyi Helyi Csoport

Január: Titkári beszámoló és taggyűlés.
Március-április: Nemzetközi tapasztalatcsere a burgenlandi és soproni kollégákkal a lucfenyő száradásokról, illetve ezek felszámolásáról.
Május: Pannónia '97 nemzetközi erdészetalálkozó a szlovén, burgenlandi és zalai kollégákkal; Jeli-napok rendezvényei; Erdélyi tanulmányút.
Június-július: Erdészeti Igazgatóságok saját szervezésű tanulmányútjai a társ-erdőgazdaságoknál, illetve erdészeteknél.
Augusztus: Vándorgyűlésen való részvétel.
Szeptember: TIT Vas megyei Asztaltársasága részére erdészeti nap szervezése kirándulással egybekötve.
Október-november: Erdészeti igazgatóságok saját szervezésű tanulmányútjai a társ-erdőgazdaságoknál (ezen programok, mind a társ-erdőgazdaságok fogadása, mind a tanulmányúttal egybekötött látogatása, egész évben történik, szervezése is folyamatos év közben).

Bejczy Péter

Tamási Helyi Csoport

Február: Münchenben a Vadászati Kiállítás megtekintése.
Június: Tanulmányút a Kisalföldi Erdészeti és Faipari Rt.-hez.
Augusztus: Nyugdíjas erdészek találkozója.

Pétevári Gáborné

Zalaegerszegi Helyi Csoport

Március: Dr. Csóka György: Külföldi tanulmányútról beszámoló.
Május: Erdélyi vagy szlovén tanulmányút.
Október: Egyesületi tevékenység szerepe és lehetősége az ágazatpolitika kialakításában; Dr. Szikra Dezső föltitkár.
December: Magánerdő-gazdálkodás a PHARE vizsgálat tükrében; Dr. Sárvári János.

Müller Géza

Erdészettörténeti Szakosztály

Negyedévenként:
 I. Az 1980-as évek erdőgazdálkodása (több szakosztály közreműködésével tervezett ankét).

- II. Megemlékezés Kaán Károly születésének 130. évfordulójára.
 III. A bakonyi erdőgazdálkodás néhány erdészettörténeti vonatkozása (kihelyezett szakosztályülés Zircen).
 IV. Erdészettörténeti előadások a szakosztály tagjainak kutatási területeiről.

Béni Kornél

Erdőfeltárási Szakosztály

- I. negyedév: Szakosztályülés. Az erdőfeltárás 1997. évi támogatási rendszerének ismertetése. *Helyszín:* Budapest.
 II. negyedév: Szakosztályülés. Erdőfeltárás és a környezetvédelem. *Helyszín:* később meghatározott erdőgazdaságnál.
 III. negyedév: Szakosztályülés: Az erdőfeltárás síkvidéki feladatai. *Helyszín:* később meghatározott erdőgazdaságnál.

Dr. Kosztka Miklós

Erdők a Közjóért Szakosztály

- Február:* Konferencia: A közjóérti értékek megővésének lehetőségei és szükségessége változó világunkban.
Április: Tavaszi kihelyezett szakosztályülés: Baja – Gemenc.
Június: Külföldi tanulmányút a Pílisí Parkerdővel közösen Lengyel-Táttra – Dunajec – Krakko.
Szeptember-október: Vértes és vidéke, Vértes Erdő Rt.
December: Záró szakosztályülés: A Természettudományi Múzeum új kiállításának megtekintése a Ludovica épületben.

Baranyi Katalin

Kereskedelmi Szakosztály

1997-ben a Pílisí Parkerdő Rt., majd ősszel az Interspan és a Nyírerdő Rt., vagy a Somogyi Rt. szervezésében tervezzük éves összejövetelünket.

Szalkay György

Gépesítési Szakosztály

- Január 21-22.* MTA Agrár-Műszaki Bizottság Kutatási és Fejlesztési Tanácskozása, Gödöllő. Részvétel a tudományos ülésen – fakultatív.
Február 20. Szakosztályülés, Szőcsénypuszta. Az erdészeti szakmunkásképzés helyzetének tanulmányozása. A TAF-657 erdészeti csuklós traktor üzemeltetésének eddigi tapasztalatai.
Április vagy május: Külföldi tanulmányút. (Ismerkedés az erdőgazdasági gépesítés helyzetével.
Június 11-12. Szakosztályülés, Nagykanizsa. Az erdőgazdaság gépesítési helyzetének tanulmányozása a Zalai Erdészeti Rt. területén.
Május vége: FARM-SHOW, Szolnok. A Szolnoki Mezőgép Rt. gépkiallításának megtekintése – fakultatív.
Augusztus 8-9. OEE Vándorgyűlés, Ipolyerdő Rt. Balassagyarmat. Részvétel a Vándorgyűlésen – fakultatív.
Augusztus 29. WOOD TECH, Sopron. Részvétel a WOOD-TECH-hez kötődő tudományos ülésen. A gépkiallítás megtekintése – fakultatív.
Szeptember: Szakosztályülés, Bábolna. A fa energetikai hasznosítása és annak műszaki háttere. A Bábolnai Gazdanapok gépkiallításának megtekintése.
Október 29-30. Szakosztályülés, Baja. Az erdőgazdaság gépesítési helyzetének tanulmányozása a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Rt. területén. Történeti áttekintés az erdészeti gépesítésről.

Dr. Horváth Béla

Tájfejlesztési és Környezetgazdálkodási Szakosztály

- Február:* A szakosztály áttekint az azokat az együttműködési lehetőségeket, amelyek más környezetgazdálkodással foglalkozó szövetségekkel hasznossá formálhatók.
Május: Kihelyezett szakosztályülés előkészítés alatt. A „Környezeteh szervező technológiák lehetőségeiről”.
Október: „A területfejlesztési jogszabály érvényesülésének szakági vonatkozásai”.
December: Záró, értékelő rendezvény.

Dr. S. Nagy László

Budapesti Erdőért Helyi Csoport

Április: A fahelhasználás alakulása 1997-ben.

Erdői Vasúti Szakosztály

- Február:* Szakosztályülés Budapesten. Kisvasutak napja.
Április 20. Almamellék ÁEV.
Május 11. Lillafüredi ÁEV.
Szeptember 21. Gemenci ÁEV.
Október 12. Szilvásvárad ÁEV.
November: Szakosztályülés Budapesten.

Varga Gellért

Erdőművelési Szakosztály

- Február:* Budapest: Élvzáró-évkézdő szakosztályülés. 1997. évi szakosztályprogram. A vadászati jog sorsa.
Június: Kékestető: Erdőrezervátum bemutatása. Természetszerű erdőszerkezet hatása a fajgazdaságra.
Nyár: Erdőhasználati Szakosztállyal közös rendezvény a Zalai Erdőgazdaság területén. Bükkösök felújítása.

Reményfy Rita

Magán- és Társult Erdészeti Szakosztály

- Március 7.* Magán- és Társult Erdészeti Szakosztály eddigi tevékenységének értékelése. Az 1997. évi munka- és rendezvényterv megbeszélése. Egyesületi ügyek. *Meghívott:* OEE Pest megyei Megyei Magánerdőgazdálkodási Helyi Csoport. *Előadás:* Az erdőről és az erdő védelméről szóló törvényről és végrehajtási rendeletről.
Április 18. Helyszíni bemutató és tanácskozás (Monor). Magán- és társult erdőgazdálkodási tevékenység szolgáltató szövetkezeti rendszerben. Egyesületi ügyek.
Június 27. Szakmai fórum és tanácskozás. Magánerdőgazdálkodás érdekképviseleti szerveinek tevékenysége. Törvény alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatok megbeszélése. *Meghívottak:* OEE Magánerdőgazdálkodási Helyi Csoportok országos szerveződésű magánerdőgazdálkodási érdekképviseleti szervezetek.
Szeptember 26. Helyszíni bemutató és tanácskozás (Veszprém megyében később kijelölésre kerülő helyen). Fahasználati munkák, feldolgozás, erdőgazdálkodás társult erdőgazdálkodó szervezetben. (Erdőbirtokossági társulat, vagy Erdőszövetkezet.)
December 12. Szakosztályülés: Szakosztályi témák megbeszélése. Az 1998. évi munkaterv és költségvetés megtárgyalása. Időszerről szakmai témák megbeszélése.

Dr. Bulács István

Erdőrendelési Szakosztály

- Április:* Előadás (később meghatározott aktuális témában) – Budapest.
Július 27-28. Erdőbecslési verseny (Miskolc).
Szeptember 22. „Egy csónakban evezünk” (előadás) – Budapest.

Halász Gábor

Erdővédelmi Szakosztály

- Június:* Szakmai tanulmányút Szlovéniában. Kapcsolatfelvétel a lendvai és nuraszombati kollégákkal, elsősorban a tölgyesek erdővédelmi feladataival kapcsolatos témákban.
Szeptember: Az UNIROYAL CHEMICAL növényvédőszer-gyártó és forgalmazó cég bemutatkozása, egynapos terepi rendezvény keretében. A helyszínt később választjuk ki.
Továbbképzés:
 1. A Szakosztály tagjai előadóként vesznek részt a szaktechnikus képzésben.
 2. A szakműemlők időszakos kötelező továbbképzésében.
 3. A GATE Vezető- és Továbbképző Intézet és a megyei Növényvédő Állomások által szervezett regionális fórumokon (5 helyszínt: Pécs, Veszprém, Miskolc, Szolnok, Győr), az erdészeti szekció gazdája az Erdővédelmi Szakosztály.

Dr. Tóth József

Erdészeti Gazdaságtani Szakosztály

- Február:* VADEX Rt.-nél tapasztalatcsere. A társult vadászati jog hasznosításának szervezeti és gazdálkodási kérdései.
Május: Az erdőfelújítás finanszírozási rendszerének kialakítása. Esetenként, rövid időn belül: az OEE Elnökség által igényelt témák megvitatása.
 Az OEE rendezvényein való részvétel.

Zachar Miklós

Vadgazdálkodási Szakosztály

- Március:* A Nyírerdő Rt.-nél folytatnánk a vadászati törvénnyel kapcsolatos programunkat. Az FM illetékességnek meghívásával egyeztetnénk a területkijelölésekkel, hasznosítási módszerekkel kapcsolatos tapasztalatokat és meghatároznánk az aktuális teendőket. A program mellett időt kívánunk szakítani a világhírű „Guthi dóm” titkának a megismerésére is.
Október: A meglévő baráti kapcsolataink felhasználásával tanulmányutat tervezünk Erdélybe. Amennyiben ezt nem sikerül megszervezni, akkor a Mátra-Nyugatbükki Erdőgazdaság Rt.-nél „Nagyvad hatása az erdőfelújításokra” címmel rendezünk tapasztalatcsertét.

Csontos István

Erdőhasználati Szakosztály

Február (Zala): Zalai erdőgazdálkodás. (Közös rendezvény az Erdőművelési Szakosztállyal.)

Március (Sopron): Erdőhasználat oktatás és továbbképzés helyzete. Költséghozam-elemzés bemutatása egy konkrét erdőrésztletben.
Május (Budapest): Fahasználati vállalkozók eszközellátásának kérdései. (A rendezvényen részt vesznek a Gépesítési és Gazdaságtani Szakosztályok képviselői.)
November (Gyuth): Vállalkozók Fakitermelő Versenye.

Gólya János

Seniorok Tanácsa

1. Az FM Csoporttal közösen kétnapos szakmai út a Zalai Erdészeti és Faipari Rt. területére. *Tanulmányozandó témák:* fenyvesek, bükkösök felújítása, nevelése, fafeldolgozás.
2. Szűkebb körű és kibővített létszámú ülések az év közben született, szakmánkat érintő tervezetek megvitatására, véleményezésére.
3. Részt veszünk az OEE Elnöksége által szervezett rendezvényeken (Vándorgyűlés, választmányi ülések).
4. Képviseljük az erdőészeti ágazatot a MTE SZ Szociális Bizottsága ülésén.
5. Részt veszünk a bányász, kohász, erdőész nyugdíjasok összejövetelein.

Dr. Szász Tibor

Erdészeti Erdei Iskolák Szakosztálya

Február: Ajánlott oktatási program összeállítása. Az erdőészeti információk központok lehetséges helyszíneinek kijelölése. (Budapest, F5 u.)

Április 1-5. II. Erdőpedagógiai továbbképzés (a Deutsche Waldjugend szervezettel közös rendezvény – Pécs).

Május (kétnapos): Környezeti nevelés lehetőségei az erdei létesítményekben, a MEFAG Rt. területén – Szilvásvárad.

Szeptember: Erdészeti információs központok működési feltételeinek kialakítása – Budapest, Csillagvölgy.

Október: Működő Erdészeti Erdei Iskola bemutatása (KEFAG Rt., Ravazdi Erdészet).

Ellenőrző Bizottság

1997-ben az EB szakosos tevékenységén kívül folytatja az 1996-ban megkezdett munkát, a Dfjbizottság és a Szerkesztőbizottság munkájának áttekintését.

Miután az egyesületi könyvtár és archívum áttekintésének munkálatai 1997-re tolódtak, ennek ellenőrzését a munka befejezése utáni időpontra tervezi. Közreműködik az alapszabály-módosítási munkák beindításában és segíti a székház ügyének napirenden tartását.

Január: Az 1996. évi gazdálkodás értékelése, a 97-es terv véleményezése.

Június: A dfjbizottsági vizsgálat megbeszélése. A vándorgyűlési beszámoló megvitatása.

December: Az 1997. évi gazdálkodás előzetes értékelése és az 1988. évi terv véleményezése. A Szerkesztőbizottság munkájának értékelése.

Dr. Anda István

Nem küldött munkatervet:

A Kaposvári, Nyíregyházi, Soproni, Székesfehérvári, Szolnoki, Tatabányai, Veszprém HM., Bp. ERTI Helyi Csoport, az Informatikai Szakosztály.

Helyreigazító

A februári számban a 42. és az 56. oldalon lévő fotók felcserélődtek.

A 41. oldal alján a támogatók felsorolásánál kimaradt a **Nagykun-sági Erdészeti és Faipari Részvénytársaság**, mint a Nemzetközi Nyárfa Kongresszus fő támogatója.

Lapzártakor érkezett

A NEFAG Rt. minőségbiztosítási rendszerének kidolgozásáért az ISO magyarországi képviseletétől tanúsítványt kapott. (Bővebbet az áprilisi számban.)

Beszámoló az OEE Erdészettörténeti Szakosztály 1997. február 17-i szakosztályüléséről

Az Erdészettörténeti Szakosztály 1997. évi első rendezvényét február 13-án tartotta a Magyar Mezőgazdasági Múzeum vitetőtermében. Első napirendi pontként **dr. Nagy Domokos Imre**: Kiegészítések és pontosítások Kittenberger Kálmán életrajzához címmel tartott előadást.

Az utóbbi 50 évben – amellet, hogy a mindennapokban sokszor a legszélsőségesebb személyi kultusz valósult meg – a hivatalos történelemszemlélet szintjén a tömegeket tartották a meghatározó történelmformáló erőnek, ezzel mintegy eljelentéktelenítve az egyes személyeknek a történelem menetére gyakorolt hatását. Ennek a tendenciának egyik következménye volt, hogy a szakmai szempontból nagy formátumú személyiségek bemutatásánál is sok esetben a sematizmus érvényesült, elnyomva az egyedi emberi jellemvonásokat.

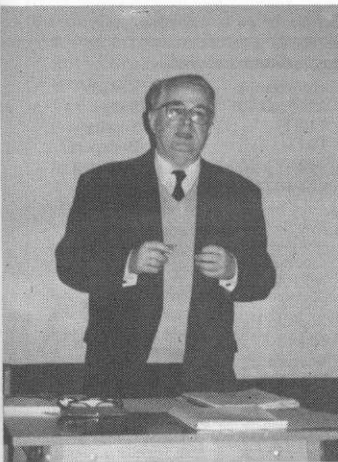
Előadásában a híres Afrika-kutató és vadászró hagyatéka – levelezésének töredékei – és egyéb kordokumentumokban végzett kutatások alapján, sok jellemző momentum felvillantásával **Kittenberger Kálmánt**, a hús-vér embert, a szeretetre méltó egyéniséget mutatta be.

Az előadás után kialakult élénk eszmecsere során **Köveskúti György**, **dr. Sterbetz István**, **dr. Király Pál**, **Pápai Gábor**, **dr. Hajdú István**, **dr. Csőre Pál** nagyrészt saját személyes élményeik alapján egészítették ki a kialakult képet.

Második napirendi pontként **Béni Kornél** mutatta be a részben általa szerkesztett és írt „Egy cseppnyi Magyarország” című, a Vértes hegységéről és környékéről szóló monográfiát.

A témára vonatkozó szakirodalmi ismeretek széles körű összegyűjtése és rendszerezése tette lehetővé a Vértesrel kapcsolatos természeti-, történeti- és társadalomtudományi áttekintés megszületését, melynek kiadására a Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány segítségével

Dr. Nagy Domokos Imre

Béni Kornél

Dr. Csőre Pál

kerülhetett sor. A monográfia megszületésében a Szakosztály tagjai is jelentős mértékben közreműködtek. Az erdészeti és részben a vadászati fejezet megírását dr. Csöbör Pál vállalta, a lektori teendőket dr. Orszói Sándor látta el, de egyes részfejezetek kidolgozásához dr. Kovács János és Kiveskúti György is jelentős segítséget nyújtott.

Végül dr. Orszói Sándor szakosztályelnökünk vezetésével megtekintettük az általa a Mezőgazdasági Múzeum keretében újjászervezett erdészeti és természetvédelmi kiállítását. A kiállítás olyan áttekinthetően, esztétikusan mutatja be a magyar erdészet történetét és eredményeit, hogy annak megtekintését – egy szakmai kirándulás keretében – minden kollégának melegen ajánlhatjuk. Mivel a kiállítási táblák szövege német és angol nyelven is fel van tüntetve, külföldi szakmai vendégeink számára is itt mutathatjuk be legszemléletesebben a magyar erdészet fejlődését és helyzetét.

Béni Kornél

Köszönetet mondunk minden kollégának, barátunk, ismerősnek, akik szeretettel ferjém, STIFT GYÖZŐ erdész temetésén részt vettek, részvételt nyilvánítottak, fájdalomunkban osztoztak.

Hálánkat fejezzük ki a Kisalföldi Erdő Rt. vezetőségének, a Rábaközi Erdészeti vezetőségnek és az erdészet valamennyi munkatársának, akik támogatást nyújtottak, a temetés lebonyolításában nagy segítségünkre voltak.

Köszönetet mondunk a Kisalföldi Erdő Rt. központi dolgozóinak, valamennyi erdészetének és egységének, akik jelenlétükkel, vagy az együttérzés virágaival enyhítették fájdalmunkat.

Felesége: Stifné Horváth Ilona, gyerekei: Viktória, Győző, édesanyja, édesapja, Stift László nyugdíjas erdész.

PRÓKAY GYULA 1997. január 25-én hosszas betegség után hunyt el. 1918. május 1-én Kisgyőrben született. Iskoláit Bükkaranyoson, Miskolcon, illetve Sopronban végezte. Erdőmérnöki munkáját 1941. március 24-én kezdte az Ungvári Erdőfelügyelőségben. 1941 októberétől 1946. júliusig katonai volt (egy éven át nyugati hadifogságban is). Leszerelését követően a Balassagyarmati Erdőgazdálkodásigazgatóhoz került erdőgazdálkodóként, majd 1950-ben a balassagyarmati, majd Váci Erdőgazdálkodási főmérnöke lett. Átszervezést követően erdőművelési csoportvezető volt 15 évig, majd szakfelügyeleti csoportvezető. Az 1970. évi átszervezések során ismét Balassagyarmatra került szakfelügyeleti osztályvezetőnek, később szaktanácsadó, majd munkaugyi osztályvezető lett. Ebből a beosztásból került nyugdíjba 1978. június 30-án. Kapcsolata ekkor sem szakadt meg munkaadójával, hisz az 1972-ben alapított – Ipolyvidéki Erdők – üzemi lap szerkesztőjeként 1991-ig munkálkodott a cég érdekében.

1991-ben diplomája megújításaként a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetemen aranydiplomát kapott.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek 1941-től haláláig aktív tagja volt, melyből 25 évig (1954-1979) a Helyi Csoport titkárnak tisztségét töltötte be. Egyesületi munkájáért 1985-ben MÉM Kiváló Munkáért érdeméremet, 1991-ben Bedő-díjat kapott.

1997. január 31-én temették el Zebegényben, ahol családján kívül volt kollégái és barátai búcsúztatták.

Zorvan Györgyné

POBORI FERENC kerületvezető erdészt 1996. október 12-én kísértek utolsó útjára a díjszerű temetőbe volt kollégái és a falu aprajánagyja.

Mindenki szeretettel „Feri bácsija” 1922. június 17-én született Érsekudvarterten. Irredentileg ács volt, majd 1953-ban elvégzett erdészsképző után került a Díjszerű Erdészethez kerületvezető erdészként, ahol

nyugdíjazásáig, 1982. június 17-ig aktívan dolgozott. Utána sem szakadt el hivatásától: nap mint nap megkereste kollégáit és kedvence helyeit a munkaterületen. „Hollófészek”, „Jelesta”, „Királybérc” felújított erdei évszázadokon keresztül őrzik majd a nevét.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek 1953-tól haláláig tagja volt.
Teszdy Károly

Végző búcsú DR. JURCSIK ISTVÁN erdőmérnöktől

Az elmúlt évben örökre eltávozott közülünk a szakma nagy egyénisége, dr. Jurcsik István erdőmérnök. Hányatott életeről és munkásságáról a Pécselt megjelent „Új Dunántúli Napló”-ban közzétettek az alábbi méltatást:

„A **humanyag-kutatás szaktekintélye**
A közelmúltban hunyt el Pécs künöns nádosegyénisége, Jurcsik István okl. erdőmérnök és vegyész, a hazai humusz- és humanyag-kutatás nemzetközileg is elismert szaktekintélye. Magánlaboratóriuma a József u. 19. sz. alatt volt. Élete szinte egybeforrt kutatómunkájával.

1941-ben érettségizett a Nagy Lajos Gimnáziumban, majd erdőmérnöki tanulmányokat folytatott Sopronban, ahol több tudós tanára között volt Fehér Dániel, a világhírű magyar talajbiológus. Jurcsik István kémia iránti vonzama hamarosan megszabta életpályájának alakulását. A frontról visszatérve megszerzte az erdőmérnöki oklevelet, majd a Törzskutató Intézetbe, később pedig az országos Földmérési Intézetbe került. 1951-ben az Erdőmérnöki Kar (Sopron) Kémia Tanszékére kapott meghívást. Az oktatás mellett ekkor kezdte el a helyi tőzgezekből és lignitfélékből előállítható huminsavak kutatását. 1953-ban aspirantúrára vették fel. Így kerülhetett Szegedre, a világhírű (ma külföldön élő) Fodor Gábor kétszeres Kossuth-díjas akadémikus által vezetett Szerves Kémiai Intézetbe, ahol aktívan részt vett élettanilag aktív szerves vegyületek természetkezelti kutatásában.

A forradalmi eseményeket követő zűrzavaros állapot miatt tanulmányai félbeszakadtak. Eleinte a soproni egyetemi kémiai tanszékén vette át az oktatás irányítását, majd hazakerült Pécsre. Itt az Uránérbánya Kísérleti, Kutatói és Automatizálási Üzemében kutatóegységként helyezkedett el. Elnyelte a bányászati és egyre ronkó körülmények miatt abbamaradt, 1967-ben kénytelen volt nyugdíjba vonni. Ettől kezdve minden energiáját és megtakarított pénzét az általa létrehozott Agrárkémiai Laboratórium felvirágztatására fordította. Korát megelőző saját laboratóriumában olyan kutatásokat folytatott, amelyek a humuszanyagokkal foglalkozó hazai szakemberek mellett a külföldi tudósok is elismertek. Hazai pályázatok elnyerése révén számos nemzetközi és hazai konferencián számolt be a mezőgazdaságban és a gyógyászatban is felhasználható értékes humanyagok új előállításai lehetőségeiről, kémiai vizsgálatairól és sejtbioológiai hatásáról.

Viszonylag későn, 1979-ben a soproni Erdészeti és Faipari Egyetemen avatták műszaki doktorrá „Humán anyagok erdészének és élettani hatásának vizsgálata” c. disszertációja alapján.

Dr. Jurcsik István halkszóval, de határozott egyéniség volt. A Mecseket annyira szerette, hogy hamva – kívánsága szerint – a Kis-Tibex karstbókorerőd humuszos talajába került.

Dr. Szabó László Gy.
egyetemi tanár

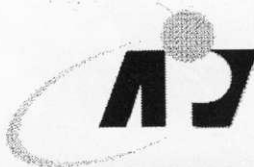
Búcsúzzunk Tőled „Vanek”, nyugodjál békében!

E havi szármunk szerzői

Balatinecz János	erdőmérnök	Kanada
Bodor László	MEFAG Rt.	Sellye
Csóka György	ERIT	Sopron
Dauner Márton	FM	Budapest
Gál István	FM	Budapest
Gál István	erdőmérnök	Komló
Göbölös Antal	Áll.Erd.Szolg.	Kecskemét
Kollwenz Ödön	erdőmérnök	Pécs
Kovács Jenő	erdőmérnök	Eger
Márkus László	erdőmérnök	Eger
Molnár Tamás	MEFAG Rt.	Pécs
Schalkházi Lipót	erdész	Miskolc
Szodfrédi István	Soproni Egyetem	Sopron
Tóth Sándor	FM	Budapest
Varga Szabolcs	Soproni Egyetem	Sopron
Várhelyi István	erdőmérnök	Sopron

A lapban aláírás nélkül megjelenő fotókat Pápai Gábor készítette.

Cikkeink a szerzők személyes véleményét tükrözik, amely nem feltétlenül azonos a szerkesztőség véleményével. A felkérés nélkül beküldött kéziratokat és fotókat a szerkesztőség lehetősége szerint gondozza és közli. A szerzői honoráriumok kifizetésével kapcsolatos rendelkezések miatt felhívjuk szerzőink figyelmét, hogy a cikk, fotó, grafika stb. megjelenését követően szíveskedjenek a szerkesztőséggel a nevüket, lakcímeiket, születési dátumukat, adószámukat (azonosító jelüket), vagy nyugdíjas törzsszámukat közölni. A beérkezett adatok alapján kötött felhasználási szerződést követően negyedévenként utaljuk ki a honoráriumokat. A fentiek 1997. januártól érvényesek!

ÁLLAMI
PRIVATIZÁCIÓS ÉS
VAGYONKEZELŐ RT.

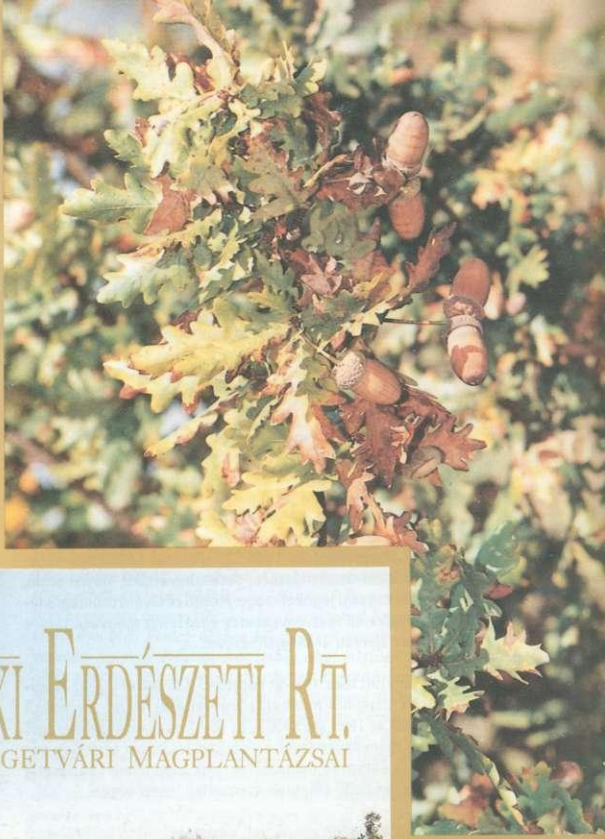
PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

1. Az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. (a továbbiakban: Kiíró vagy ÁPV Rt.) (1133 Budapest, Pozsonyi út 56.) nyilvános, egyfordulós pályázatot hirdet az ERDÉRT Rt. (a továbbiakban: Társaság) (1054 Budapest, Akadémia u. 1-3. szám) állami tulajdonban levő részvényeinek megvásárlására.

A Társaság jegyzett tőkéje: 2 892 360 eFt
A Társaság saját tőkéje: 5 719 256 eFt
A részvények tulajdonosok szerinti megoszlása: ÁPV Rt. 100%
2. Pályázni a 85%-ot képviselő és 2 458 520 eFt, azaz Kétmilliárd-négy-százötvennyolcmillió-ötszázhuszezer forint névértékű, névre szóló, valamint azonos tagsági jogokat megtestesítő részvénytulajdonosokra lehet kizárólag a felkínált részvénytulajdonosok egészének megvásárlására tett ajánlattal az ajánlati ár megjelölésével.
3. Az ÁPV Rt. a jegyzett tőke 15%-át képviselő 433 840 eFt, azaz Négy-százharminchérommillió-nyolcszáznegyvenezer forint névértékű részvénytulajdonosokra a 1995. évi XXXIX. tv. 55-57. szakaszában szereplő kedvezmények igénybevételével a pályázat lezárását követően vételre felajánlja a Társaság dolgozóinak, akik ezen ajánlat közlésétől számított 60 napon belül élhetnek ezen vételi lehetőséggel.
4. A pályázatokat a megjelölt címre zárt, cégjelzés nélküli borítékban 5 példányban magyar nyelven kell benyújtani. Külföldi pályázó magyar nyelvű példány mellett angol vagy német nyelven is benyújthatja ajánlatát, azonban ez esetben is a magyar nyelvű példány az irányadó.

Az ajánlatokat a nyitva álló határidőben közjegyző jelenlétében személyesen vagy meghatalmazott útján kell leadni.
A borítékon fel kell tüntetni az alábbi szöveget:
„Pályázat ERDÉRT Rt. részvényekre”
5. Az ajánlattevő köteles az eredeti példányt megjelölni „EREDETI” felirással. Ha a pályázó ezt elmulasztja, Kiíró választ egyet a beérkezett példányok közül, ami a továbbiakban az eredeti példány funkcióját tölti be. Ha a példányok között eltérés adódik, az így megjelölt ajánlatban foglaltak az irányadók.
6. A pályázat benyújtásának határideje **1997. április 30. 12-14 óráig**.
A pályázat beadásának helye: Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. hivatalos helyiségében: 1133 Budapest, Pozsonyi út 56. VIII. emelet 806. szoba.
Az ajánlatok beérkezését az átvévo által kiállított átvételi elismervény bizonyítja.
7. Az ajánlat pénzügyi feltételei, a fizetés módja és ütemezése:
A vételár minimum 40%-a készpénzben fizetendő. A vételár hátralévő része készpénzzel, vagy a következő módon fizethető:
A vételár legfeljebb 20%-ára a pályázó kárpótlási jegyben tehet ajánlatot. Külföldi természetes személy csak saját jogon szerzett kárpótlási jegyet használhat fel. Külföldi társaság vagy olyan hazai társaság, melynek többségi tulajdonosa külföldi természetes jogi személy, szintén csak olyan kárpótlási jegyet használhat fel a pályázat során, melyet az ilyen társaság tulajdonosa kizárólag saját jogon szerzett. A kárpótlási jegyet 174,2%-on veszi figyelembe a kiíró.
A pályázat tárgyát képező vagyon vonatkozásában E-hitel az ajánlati ár feléig, de – MRP Szervezet kivételével – legfeljebb 50 millió Ft erejéig vehető igénybe. Az E-hitel önerő része sem a készpénzzel, sem a kárpótlási jeggyel fizetendő vételárrészbe nem számít be. A fennmaradó rész készpénzben fizethető.
Külföldi csak az MNB által konvertibilisnek elfogadott devizában tehet ajánlatot, amelyet a Kiíró a benyújtási határidőben érvényes, hivatalosan közzétett MNB deviza közép árfolyamon vesz figyelembe. A Kiíró halasztott vagy részletfizetést nem fogad el.
Az értékesítés további feltételeit és követelményrendszerét a részletes pályázati kiírás tartalmazza.
8. A részvétel feltétele az ajánlat benyújtásának határidejétől számított 120 (százhusz) napi időtartamra vállalt ajánlati kötöttség.
9. Az ajánlattevőnek vételi szándéka bizonyítására 40 000 eFt-ot a pályázat benyújtásának határidejéig be kell fizetni, illetve átutalni az ÁPV Rt. által az MKB-nál bánatpénz fogadására nyitott és a részletes pályázati kiírásban megjelölt számlára. A kiíró ezzel az összeggel a bánatpénz szabályai alapján rendelkezik.
10. Az értékelést követően a végső döntést a kiíró hozza meg. A kiíró fenntartja a jogot, hogy a pályázatot eredménytelennek nyilvánítsa.
11. A jelen pályázati felhívás elválaszthatatlan részét képezi a részletes pályázati kiírás és a Társaság által készített, az ajánlat szempontjából lényeges főbb gazdasági adatokat tartalmazó részletes tájékoztató. A pályázatok benyújtásának elengedhetetlen feltétele a részletes pályázati kiírás is tartalmazó részletes ajánlati anyag 100 000 Ft + ÁFA összegért történő megvásárlása 1133 Budapest, Pozsonyi út 56. címen, titoktartási nyilatkozat ellenében. Az ajánlati anyagot a pályázónak (konzorciumnál valamely tagnak) személyesen vagy meghatalmazottja útján közvetlenül a Kiírótól kell megvásárolnia, amelynek tényét a Kiíró igazoló bizonylat kiállításával igazolja.
A meghatalmazott köteles közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal igazolni képviseleti jogosultságát, illetve annak mértékét. A meghatalmazás meglétét az Ügyfélszolgálat ellenőrzi.
12. A pályázat meghirdetésétől kezdve a pályázatról, valamint a társaság főbb adatairól és jellemzőiről információk beszerezhetők:
Dr. Anda István
ERDÉRT Rt. 1054 Budapest, Akadémia u. 1-3.
Telefon: 111-9899
Gráf Csilla
ÁPV Rt. 1133 Budapest, Pozsonyi út 56.
Telefon: 269-8600/1329.

MECSEKI ERDÉSZETI RT.
SELYE, SZIGETVÁRI MAGPLANTÁZSAI

